

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főszerkesztő
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

A Schöberl-államférfiak.

Budapest, október 8.

Sokszor hallottuk, de máig nem akartuk komolyan elhinni, hogy Bécsben egész szekta él olyan problematikus ekzisztenciákból, akik hétköznap lézengő ritterek, de ünnepnapon „kiváló magyar államférfiak” és ebben a minőségben ünnepélyesen meg hagyják magukat interjuváltatni a magyar válságról. A legenda szerint ezek a Schöberl-államférfiak az ő nézeteiket sorszámmra mérik, sorját negyven fillérért s éppen ezért inkább hosszsan szeretnek nyilatkozni, mint röviden.

De ha mostanság a bécsi ujságok válogatott hazugságait és számárságait olvassuk röfös számra s mindig úgy, mint ha ezek a röfös portékák valami kiváló magyar államférfiu agyvelejének bölcs izzadmányai volnának: át kell látnunk, hogy az a legenda nem is legenda. Ennyi és ilyen hazugság nem lehet egyszerűen a bécsi ujságírók fantáziájának szülöttje, ezek a bögő számárságok csak egy kenyérkeresetre szövetkezett rágalom-szekta műhelyéből kerülhetnek ki. A bécsi sajtó csak szállásadója a Schöberl-államférfiaknak. Szívesen látja őket, mert — az isten bocsásson meg nekik! — magyarok s mert az osztrákok malmára hajtják a vizet, mikor a bődtelenség hazudnak.

A szállásadásban előljár a sajtóhotelkirály, a Neue Freie Presse. Nem be-

szélünk azokról az esetekről, mikor Kristóffynak ad hajlékot: ezt még meg lehet érteni. Olyan Geheimrat egyáltalán nincs, akit a Presse elutasítana, de ha azt a Geheimratot még Kristóffynak is hívják, hát persze hogy dagad a mája a kedves Pressének. Amde Kristóffy nem lehet naponta a kirakatba tenni s olyankor kerülnek aztán elő a „kiváló magyar államférfiak”, akiknek a valóságban annyi közülük van a magyar államférfiakhoz, mint a színlapragasztónak a kulturához. Vagy még annyi se. S ezek a „kiváló magyar államférfiak” elárasztják a Pressét (s a fölöslegből a többi bécsi ujságot is) annyi ordító számársággal, hogy az a jobbhoz szokott guggenbach-i papirgyártmány csak úgy ropog és csikorog tőle.

Az ördög törődne ezekkel a „kiváló államférfiui” hazugságokkal és számárságokkal, ha nem mutatkoznék valamennyiben az a becstelen tendencia, hogy egyrészt ugyanegy tintafüldőbe mártsák a királyt, a trónörökösöt és Kossuth Ferencet, másrészt pedig idehaza egymásra uszítsák még azokat a keveseket is, akik még összetartanak. De a híres bécsi ujságok annyira szabadjára eresztik a lézengő ritter-államférfiak táborát, hogy még azon se ütődnek meg, ha ezek a sorszámmra hazudó fráterek a legképtelenebb dolgokat mondatják a királylyal. Ma például a Neue Freie Presse, holott kétségtelenül meg van győződve az ellenkezőről, nyugod-

tan lenyomatja, hogy egy magyar politikus, valóságos belső titkos tanácsos, akinek a nyáron szerepe is volt a kibontakozás keresésében, — tehát a világos körülírás szerint Lukács László — kifejecste volna a királynak egy súlyos kritikáját Kossuth Ferenczről. Az ember sokat föltehet és föl is tesz Lukács László urról, de hogy a saját megbízhatóságáról a királylyal szemben ilyen szegénységi bizonyítványt állított volna ki: azt mégse szabad róla fölteni, legkevésbé a Neue Freie Pressének. Ugyan mit tarthatna a király akármelyik titkos tanácsosáról, ha ez a négy szemközt leadott nyilatkozatokat így kofaszájra adná? Ki van zárva, hogy a Presse illet Lukácsról föltenne, de azért mégis kiadta a „kiváló magyar államférfiu” piramidális ostobaságát. S hasonlóképpen cselekedett egy állítólagos memorandummal, melyet a kiváló magyar államférfiu a trónörökös asztalán látott s mely nem csekélyebb dologra figyelmeztette volna a trónörökösöt, mint arra, hogy a függetlenségi párt kormányrajutása esetén meg se engedik koronázni, hacsak esküt nem tesz Magyarország gazdasági és katonai függetlenségére. A Stefansturm vakandokturás ehez a hülyeségcsimborasszóhoz képest s a Neue Freie Presse kitünően tudja, hogy ilyen bolond memorandum, ha esetleg feküdt a trónörökös asztalán (és elvégre talán feküdt, a trónörökös is ember, akinek vannak olykor testi szükségletei!), de sem-

A nemzeti színészet viszontagságai.

Írta: Váradi Antal.

(Utánnomás tilos.)

Előttem a leghitelesebb kútfő: a szemtanu, aki vezette a vidékről Pestre került kassaiakat, elsőbb Budán a Karmelita-színház nyomorúságos két esztendejében, aztán segített megalkotni a kerepesi-úti vármegyei színházat. Egressy Gábor, aki 1860-ban, mikor a nemzeti színház hatalmas urai nem akarták szerződteni, foglalkozás hiányában egy magyar színházi lapot szerkesztett, rábirta Fáy, hogy írja össze röviden mindazt, amit színészetünk első küzdelmeiről tud.

Fáy engedett a kérésnek s megírta „A nemzeti színészet viszontagságai s majdan megalapítása Pesten, hiteles adatok nyomán” című cikkét, amelyben mindaz benne foglaltatik, amit e korról lényegében tudnunk kell.

Követem ez adatokat, amelyek a legteljesebb bepillantást engedik a pesti színészet multjába. Olyan kéz vetette azokat papírra, aki kormályzója volt minduntalan veszedelmekkel küzdő hajójuknak, tehát hiteles forrás. Följegyzései rövidke s lényegesekek.

Egy rövid bevezetés után a kezdet kezdetére tér vissza. „Már a magyar színészet bölcsőjénél, 1790-iki őszön, Pestmegye volt az, a mely hathatós pártfogása, a helytartótanácsához benyújtott ajánlása s a német színház bérlőjével: Unwerth gróffal történt közbenjárása által Kelemen László szintársasága számára kieszközölte az előadhatási engedélyt.

1791-ben újra Pestmegye eszközölt ki, a helytartó tanács és Pest városa tanácsa útján, a társaság részére engedélyt Umwerth gróffal; Pestmegye gyűjtött segélyezéseket az előadásokra és a kibérelt avit színhely fölserelésére. 1793-ban pedig Pestmegye szőlítá fel a hon többi megyéit a magyar színészet pártolására s ez ügyben a nádorhoz és helytartó-tanács-hoz teendő újabb folyamodásra; minek ideiglenesen óhajtott sikere is lőn.

Az 1807-iki országgyűlés alkalmával Pestre vándorolt színésztársaságot Vida László és Kulcsár István igazgatások alatt ismét Pestmegye vette pártfogásába s nyolcz évig részint saját erszényéből, részint segélygyűjtésekből tengette a társaságot.

Közbevetőleg meg kell jegyeznem, hogy ez a segélyezés sokszor bérlés formájában történt. Egyes vármegyék „lőzsikat” béreltek, amelyek árát lefizették. A páholy maga azért nem állott üresen, mert azt vígan eladogatták, kivált ha kérte valaki, de a megye, mint ilyen, megtette színész-pártolói kötelességét. De térjünk vissza Fáy András elbeszélésére:

— „A szintársulat részint az országuton, a Hacker-szálában, részint az ugynevezett rondellában — Pest hajdani kerítése egyik még állt gömbölyű bástyájában — tartotta előadásait. Ezen rondellában láttam az első magyar színi előadást. „Attila és Buda” szomorujátékban; és noha azon feszesség, melylyel főleg a hős szerepűek még akkor játszottak, sértőleg hatott rám, maga a nemzeti előadási nyelv kellemesen villanyzott fel s óhajtatást költe bennem megérteni azt, hogy egykor saját alko-

tásu darabom adathatnék a magyar közönség előtt.”

Ez az óhajtása teljesült is, mert különösen két darabja: „A régi pénzek” és „A mátrai vadászok” sokáig köztetszés mellett adhattak a nemzeti színpadon.

„1815-ben elrontatni határozatván a rondella s Pestmegye nem tarthatván fönn tovább kebelében a társaságot, azt diszjtményeivel és könyvtárával együtt meleg ajánlás mellett, Borsod megyéhez, Miskolcra küldötte át.

Ezen társaságnál kitünőek voltak Kántor, elhírhedt kómikus, kis, alacsony, barna, csöndes, szelíd kedélyű férfit, kinek kómikai előadásaihoz annyira szokva volt a közönség, hogy ha szükségből hős- vagy más komoly szerepekben lépett fel, megszólalására a legbusabb jeleneteknél is kacagásra fakadt. Figyelmeztetés ez is az igazgatóságoknak, hogy a közönség kedvenc kómikusát komoly szerepekben felléptetni óvakodjanak.”

Könnyű beszélni jó Fáy Andrásnak! De mikor úgy is három szerepet játszott mind-egyik: akkor még a kómikust pihentessék, azért, mert az máskor nevetetni szokott? . . . Jó Isten! aligha lehetett az a közönség érett, ha már megszólalásánál kacajra fakadt. Hiszen a karzati publikum érettségének egyik fő jele éppen az, hogy mikor Vizváry a Bölcs Náthán kloster-bruderében kilépett: nagy röhejjel fogadták . . . Ez fáj jó Gyulánknak a legjobban . . .

De hát ki beszélne érett közönségről, mikor még a színészet is olyan zöld és éretlen, mint a májusi cseresnye? . . .

miesetre sem nézte komoly memorandumnak, mert akkor nem láthatta volna olyan locsifecsi fráter, aki elszaladhatott volna tartalmával a Neue Freie Pressehez: de azért a bécsi újság ezt is is leközlölte. Miért? Mert az állítólagos királyi mondással egyet üthet Kossuthon s mert az állítólagos memorandummal rábunkózhat a függetlenségi pártra.

S ütni Kossuthot és bunkózni a függetlenségi pártot olyan magasztos cél az osztráknak, hogy a kedvéért otrombán sérti a királyt is, a trónörökösöt is, a valóságos belső titkos tanácsosok legközségesebb tisztességtudását is. Minden eszköz és minden mód jó, ha Kossuth és a függetlenségi párt talán prüszköl miatta s ha egy becstelen kibontakozás eshetősége romlik általa. De mert a bécsi sajtó csak perfid és nem számár, azért keres és talál olyan „kiváló magyar államférfi“ álarczával dicsekedő lézengő rittereket, akik nemcsak perfidek, hanem szamarak is. Ezek aztán hazudnak helyette, számázkodnak helyette, komiszkodnak helyette: sorját negyven fillérért. Így jutunk ahhoz a gyönyörhöz, hogy a bécsi sajtóban majdnem naponta olvashatjuk a legvadabb ostobaságokat. Am hazudjanak, ha ez a bécsi sajtónak jól esik. Am számázkodjanak, ha a szegény guggenbachi papiros nem fakad bőgve miatta. Am komiszkodjanak, ha csak ilyen átlátszóan tudnak komiszkodni. De annak talán már legfőbb ideje volna, hogy a magyar sajtó legalább ne reprodukálja ezeket a válogatott számárságokat. Maradjon meg a „kiváló magyar államférfiak“ nyilatkozata a bécsiek házi kosztjának s adjon az isten Ausztriának olyan kiváló államférfiakat, mint amilyenek azok, akiket szerencsése van ellenünk megszólaltatni. Akkor majd csak elbánnunk vele valahogy.

Budapest, október 8.

A képviselőház holnap délelőtt 10 órakor ülést tart, amelynek napirendjén az indítvány-

Fáy a társaság jelesebb tagjainak felsorolását így folytatja: „Murányiné, Lefèvre Terézia, azon szerepekben, mikben lágy nőiség és szenvedés voltak a fő jellemvonások és alapok, kitűnő volt. Azonban, mit csak ő nála tapasztaltam, különös volt játékában az, hogy szerepét nemcsak játszotta, hanem azokba érzelmei teljességével ámult be, annyira, hogy szeméből záporoztak a könnyek, s az érzés néhol csaknem elfojtá szavai. Olykor, midőn nővéreimmel, kik nagy kedvelői voltak a színháznak, Pesten mulatván, néhányan a színész-társaságból előadás után nálunk vasoráztak, Murányiné még mindig potyogó könnyekkel ült az asztalnál s csak idő-vártatva engesztelődve ki színházi bánatából, ehett valamit. Déryné Széppataki Róza ezen társasághoz érkezett, ha nem csalódom: 1812 táján, s Murányiné nálánál szállt meg. Szikár, sápadt leánya volt, kit akkoriban hajlandók valánk a hektikától féltetni. Később azonban szép terjedelemre nőtte ki magát. Rekedtes beszédéből sem gyaníthatá senki azon bájtéljes hangot, melylyel később elbűvölte közönségét. Czagányiné (Juliska) Vida alatt és előbb annyiban első énekesnő volt szinpadunkon, hogy több, vagy legalább jobb akkor nála nem volt. Apróbb daljátékokban, mint Arany idő, Ynkle és Járkó, Csörgősipka stb. énekelte egyes egyszerű áriákat minden akció nélkül, művésziellen, de kellemes hanggal. Sáskáné jeles színésznő volt, de sok pathosszal játszott. Szép karjai és lábfejei lévén, azokra sokat tartott és játékában szerette észrevétetni ezen előnyeit.

Pestmegye folyton ezélatban tartván egy

és interpellációs-könyvek felolvasása és 43 mentelmi ügy van.

A bán Budapesten. Báró Rauch Pál horvát bán ma Bécsből Budapestre utazott s délelőtt ellátogatott a képviselőházba, ahol hosszasan beszélt Josipovich Géza horvát miniszterrel és több képviselővel. A bán kijelentette, hogy a zágrábi híradás, mintha közte és gróf Aehrenthal külügyminiszter, meg a magyar kormány között konfliktus tört volna ki, teljesen alaptalan. A bán a kormány lemondása óta érdemlegesen nem is tanácskozott a kormánnyal.

Zichy Aladár utazása. Gróf Zichy Aladár öfelsége személye körüli miniszter tegnap este Bécsből Budapestre utazott.

Hét tél, hét nyár.

Budapest, október 8.

Hét tél, hét nyár próbálja meg a házitűzhely tartósságát. A nép-szólás legalább ezt szokta mondani. Hogyha a házafelek hét télen, hét nyáron keresztül kibirták egymást, bizonyára baj nélkül összetörődnek továbbra is.

A mai napon pontosan hét esztendeje, hogy a magyar parlament szedte sátorfáját és házitűzhelyét átköltöztette a Sándor-utcai zugházból, a tornyos, kupolás, aranyozott diszú dunaparti palotába. Nagy reménységekkel, nagy örömmel történt a költözködésakkor. Pedig nem is kellett, hogy hét tél, hét nyár teljék el ahhoz, hogy a názi öröm csendes, rezignált szomorúsággá szürküljön. Az új hajlék pompázó volt, ragyogó, csak hogy ugylátszik rossz végezte lett a parlamentárizmusnak. A kupolás csarnok több gyászt hozott, mint örömnapot.

A Sándor-utcai ház szerényen, semmitmondóan lapult meg a bérkaszányák között. Hogyha cifra kapus nem reprezentál bejárója előtt, mivel sem lett volna külön, mint szomszédjai, a polgári hajlékok. A szűk falak közt szerényen lakozott az ugynevezett magyar alkotmány. Mint egy kis polgári asszony, igénytelenül rendezkedett be, bátrabb, szélesebb mozdulatnál könyökét ütötte az összenyomott falakba, tehát óvakodott a től, hogy megtegyen egy bátrabb, szélesebb mozdulatot. Frigytársa, az öreg, podegrás gavallér: a szabadelvű párt aggodal-

nemzeti színháznak Pesten lehető felállítását. 1815-ben Kulcsár István ajánlatára megvette 45.772 forinton a Jüttner és Deron-féle hatvani-utcai telket, színházi telek. Annak kifizetésére nézve később 1823-ban és 1824-ben felszólította a többi megyéket is, melyek közül némelyek küldtek is segélyezéseket. Azonban miután építkezésre pénz nem volt, a város pedig folytonosan megfizette a heverő telektől járó adót s a vételár még ki nem fizetett részének — és pedig nagyobb részének — évenkénti kamatai is fölemésztendők valának a telek egész értékét és a színházi kis pénztár erejét, a megye ezen teleknek eladását határozta el.

(Megjegyzem, hogy ez a Jüttner-Deron-féle telek ugyanaz, amelyen ma a Kossuth-utcai nemzeti kaszinó áll.)

— „Az 1828-iki január 15-iki közgyűlésen Kulcsár István írásban ellene mondott a telek eladásának, azt adván elő, hogy a telket tulajdonképpen ő vásárolván meg, azt csak oly feltétellel engedte a megyének által, hogy azon nemzeti színház építtessék. A megye a dolog felvilágosítását a színházi küldöttségre bízta.

Ez az 1828 febr. 4-iki közgyűlésre beadott tudósításában azt adta elő, hogy a telek még ma is Jüttner és Deron neveikre áll irva, hogy Kulcsár Istvánról szó sincs a vételi szerződésben, s így neki a telekhez semmi joga. Azonban a telek eladása, ugymond, sürgető szükségé vált, mert a vételárból a megye még 37.448 forinttal tartozik, és a színházi pénztárban nincs több mint 551 forint és 55 krajczár, 6 darab arany és egy darab kétforintos tallér

mas óvatossággal ügyelte is, ha szeleskedett, megfogta. A függetlenségi párt pedig szoros oldalkuczkóban vérszegényen ült; amit mondott, levegőbe foszlott, ha duzzogott, senki sem törődött vele. Ő volt a megtört, de meg nem hallgatott házibarád.

Akkor történt az átköltözés. Nagy tágas csarnokok, levegős ablakok, napfény, világosság várta az új lakásban a társaságot. Ma hét esztendeje. Ezen a napon katonai botrány, Gotterhalte - gravamen forgott a szönyegen: Nessi Pál kolozsvári esete. A miniszterelnöki székben Széll Kálmán ült, a házelnöki pulpituson Apponyi Albert. A függetlenségi párt pedig élesen támadott: a kupolás ülésterem visszhangját mindjárt zajos vita, hangos interpelláció verte föl. A megtört házibarád kezdet kellemetlenebb lenni s napról-napra kellemetlenebb lett. A Nessi-ügyvel lánczolatossora kezdődik az ellenzéki akcióknak Széll bukásáig, Tisza bukásáig, a szabadelvű párt teljes bomlásáig. A podegrás, halk, félénk szavu gavallér helyett a fiatal, tüzes függetlenségi párt lett az új Ház ura. A szélsőbal vékony szalagja lassan terjeszkedett, végül meghódította, átfogta az üléspatkók nagyobbik felét. Hét esztendő alatt a régi parlamentnek majdnem minden tipikus figurája eltűnt: ujak jöttek, új merészségekkel, bátorságokkal. S a magyar alkotmányosság — ifju gavallérja mellett, megszabadulva ócska, podegrás urától, óvatos kishitűségétől, neki látott, hogy a tágas palotában magához mérten berendezkedjék.

Mindez gyönyörű volna, hogyha sikerült volna, hogyha a hetedik tél és hetedik nyár végén a forduló dátumon nem állnánk ismét szomorúan, kishitűen a büszke kupolák és égre törő tornyok alatt. Hiába szélesek, magasak a falak, hiába az új Ház levegős szabadsága, mintha az ócska, elhagyott zugház szűk méretei láthatatlan átokképen ide is átköltöztek volna, az alkotmány nem tud belenőni, belefejlődni az új keretekbe. Fabriczius lábanyoma ott van a küszöbön s borús sejtelmekkel kezdjük meg a nyolczadik telet.

Vajon milyen napokat élünk még meg itt a ragyogó, márvánnyal bélelt falak között?

kézpénzben, négyezer forint pedig kötelezvényben. Es így, miután gróf Cziráky Antal már a múlt évben 45.000 forintot ígért a telekért, úgy vélekedik a küldöttség, hogy azt odaadni lehessen, sőt kellessen.

Igy hát a megye eladta a telket, még pedig kiküldöttei: Festetics János gróf és Péchy Ferencz közvetítésével, ugy azonban, hogy Fáy szerint, még a vételár tőkét sem kapta vissza, „s mennyit emésztett fel — sóhajt Fáy — a 13 év alatti kamatok és adó!...“

Már most ebből az eredt, hogy Borsod-, Heves-, Gömör-, Fejér-, Nógrád- és Somogy-megyék visszakövetelték a telekre adott pénzüket, mert, ugy mondanak, most már vége minden reménynek arra, hogy Pesten színház épüljön. Borsodmegye pláne azzal állt elő, hogy szüksége van a pénzre, mert ő Miskolczon állandó színházat épít. (Épített is.) De Pest vármegye megnyugtatta a nyugtalankodókat s kijelentette, hogy igenis, szándékozik színházat építeni, különben is, a megyék által küldött segélyekből fizették a kamatokat meg az adót s így azokból édes-keves maradt.

Maga a tőke „csoribatlanul“ maradt meg, írja Fáy, „azonban az akkori alispánynak hibájából a színházi pénzei olly uri embernek kölcsönöztek ki, ki azokat egy idegen ajku színésznőre kölötte el és a pénzeket csak évek után, a kamatok nagy részének hijjával fizette vissza...“

Hát nem megverte az Isten a pesti színház dolgát, hogy még a felgyűlt pénzt is valami gavallér — német színésznőre kölöti el? 1819-ben, 20-ban és 21-ben ismét jelen

Wekerle audienciája.

— A király a jövő héten dönt. —

Bécs küzdelme a függetlenségi párt ellen.

Budapest, október 8.

Ötnegyed óráig volt ma Wekerle Sándor miniszterelnök a királynál, s a kormány lemondása fölött még most sem határozott a felség. Hiába kérte a miniszterelnök a kabinet fölmentését, hiába csoportosította az érvek egész seregét eme kérelem indokolásául, a király fönttartotta a döntést s csak annyit ígért, hogy elhatározását a közeli napokban tudomására adja.

Az audienciáról s annak eredményéről alább részletes jelentések számolnak be, amelyek abban csucosodnak ki, hogy Wekerle a hosszú kihallgatáson nemcsak a kabinet fölmentését kérte, hanem újból kifejtette kibontakozási tervét, amely most már azon alapul, hogy az összes hatvanhetes pártok koncentrációját létrehozza. És a bécsi jelentések már részleteket is közölnek erről a kibontakozási tervről, amelynek végrehajtása azonban nem mehet olyan gyorsan, hogy a tárgyaló minisztérium kinevezését elkerülni lehetne. Így tehát a megoldási terv az lenne, hogy báró Burián közös pénzügyminiszter megalakítja ezt a tárgyaló kormányt, amely elnapolja a képviselőházat és azután megállapítja a hatvanhetesek együttműködésének módját, átadja a helyét annak a kormánynak, amely új választások után igyekszik a hatvanhetes többséget megszerezni. A terv ez volna, amelynek végrehajtása előtt azonban a király még több hatvanhetes politikust fog meghallgatni. Ezek a kihallgatások a jövő hét szerdáján fognak kezdődni.

Wekerle a királynál.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, ki tegnap este titkárja, Bárczy István dr. kíséretében Bécsbe érkezett és ott a Magyar Házban szállt meg, ma reggel Vértessy Gézának, a király körüli minisztérium államtitkáriának látogatását fogadta, Wekerle Sándor miniszterelnök egy-negyed tizenkét órákor hagyta el a Magyar Házat. Fél-tizenkét órákor kihallgatáson jelent meg a királynál a Hofburgban. Az audiencia egy

tek meg Pesten színésztársaságok s inkábbára a Fekete Sas-utczában tartottak előadásokat, hol a közönség gyakorta oly gyér volt, hogy alig kongott 25—30 ember a színteremben. — Valódi mártír volt a társulat dolga! . . . Annak hőse, Celestin, régi, fesszes modoru játszása mellett, egyike volt hajdani jobb színészeinknek. Kár, hogy a társaság kis számú személyzete miatt gyakran oly szerepeket is volt kénytelen elvállalni, melyek elhízott testével és tagbaszakadt termetével nem igen fértek össze. Így, emlékezem, hogy Celestin egy előadás után csárdást járt. Ő maga egyre izzadt és törülközött, a terem avitt padozatja pedig recsegett testének terhe alatt, úgy, hogy azt minden percében a leszakadástól féltették.

Ezt a társaságot is támogatta Pest megye. 1827 év vége felé az erdélyi énekes társaság jött fel Pestre s a nagy színházban (a német színházban) adott jobbra daljátékokat elő. Egéből lecséppent, meglepő jelenet volt ez a budapesti magyar közönségre nézve, mely alig hallott valamit egy keletkezett magyar opera társaságról! A magyar dicsőségre féltékenyebb rész szorongó kebellet nézett az első előadás elébe. Tartott az idegen ajkuak gunyjától s netáni füttyeitől. Dobogó szívvel léptünk be mi is, én és Szemere Pál rokonom a színházba. Zsufolva tele volt az, nem csak magyar, hanem idegen ajku nézőkkel is. Az előadás folyamával mindinkább foszlott aggodalmunk, a ki-kitörő zajos közletszés öröme ragadt bennünket, s arczainkon örömkönnyek peregtek alá. Egy pár előadás után megfordult a

és egy negyed óra hosszat tartott. Fél tizenkét órákor lépett a miniszterelnök a király dolgozószobájába és háromnegyed egykor távozott onnét. A kihallgatáson Wekerle Sándor miniszterelnök az egész kormány nevében arra kérte a királyt, hogy a kabinetét állásától mentse fel, azután pedig jelentést tett az általános politikai helyzetről. A Hofburgból Wekerle miniszterelnök a külügyi hivatalba ment s ott gróf Aehrenthal külügyminiszterrel hosszabb ideig tanácskozott. Wekerle Sándor miniszterelnök délután öt órákor utazott vissza Budapestre, ahova este kilencz órákor érkezett meg.

Az audiencia eredménye.

Wekerle miniszterelnök mai kihallgatása első sorban annak a czélnak szolgált, hogy a kabinet nevében, amelynek megmaradását a képviselőházban beállott helyzet majdnem lehetetlenné teszi, a királytól újra a lemondás elfogadását kérje.

A miniszterelnök ezt a kérést ma igen részletesen okolta meg. Rámutatott arra, hogy a kabinet mostani helyzetében nem nyújthat oltalmat a királynak, mert nem rendelkezik megfelelő tekintéllyel arra, hogy álláspontjának érvényt szerezzen. Ha ez az álláspont még bizonyításra szorult, akkor a legutóbbi napok eseményei, a képviselőháznak ülései ezt elengedően bebizonyították. A mostani helyzetben mindig megvan az a veszedelem, hogy a képviselők valami megdöglött lépésre ragadtatják el magukat és a kormány nem volna abban a helyzetben, hogy ezt megakadályozza. Ezzel még jobban kiélesednek a válság, aminek a kabinet lemondásának elfogadásával és a válság gyors megoldásával elejét lehetne venni. A kabinet összes tagjai visszanyerni kívánják akciószabadságukat, mert amíg ez meg nem történik, addig a viszonyok nem tisztázódhatnak. Jelentette a királynak, hogy teljességgel lehetetlen volt azt a kívánságát teljesíteni, hogy a koalíciós pártokat további együttműködésre bírja. A király a függetlenségi párt vezérét, Kossuth Ferenczet szombati audienciáján felszólította, hogy a három koalíciós pártnak a választóreform megvalósulásáig való együttes működését tegye lehetségessé. Kossuth azzal a meggyőződéssel utazott vissza Budapestre, hogy a király a függetlenségi párt kibontakozó tervét nem fogadja el, hanem a paktum végrehajtását kívánja. Közben azonban a helyzet annyira megrosszabbodott, hogy még csak meg sem lehetett kísérelni, hogy a koalíciót, hogy csak néhány hétre, vagy hónapra is, főtartsák. Ezzel véglegesen hajóörést szenvedett a koalícióval való utolsó békéltető kísérlet. A parlamentben mutatkozó nehézségek

kozka, s az idegen ajkuak kezdtek féltékenyek lenni a közönség kegyére. Egyik operában Dérynének együtt lépett fel a később szép hirre vergődött Minknével, (akkor még Schweizer leányasszonnyal) s ez nem kis remegések közt játszott, az ünnepeletni kezdett magyar primadonnával, ki csakugyan — tán nemzeties kedvezés is járulván hozzá, — kivívta fölötté a közletszést.

1829-ben, 30-ban és 31-ben Balla Károly társasága működött, többnyire a Beleznyai-kert termében tartván előadásait. Ezen teremben oly szűk volt a színpadjok, hogy hős szerepekben, akció közben, csaknem könyökeikkel lökdösték egymást. Ezen társaság volt mind előadásra, mind — egy-kettőnek kivételével — személyzetére nézve a leggyöngébb magyar színész-társaság, melyet valaha láttam . . .

Elképzelhető, hogy milyen gyöngye lehetett, ha még a nemzeti színészetért reszkető s szív-szorongva remélő Fáy is bevallja, hogy ennél gyarlóbb trüppöt csak valami vidéki fürdő korcsmaszobájában látott . . .

Balla direktor fia egyike lett később a vidék jelesebb színészeinek. Balla Béla és Beödy Gábor már az ötvenes évek végén a pécsi Reszler-féle társulat főerői voltak. Maga az öreg Balla vénségére elbelegesedett s vidéken, Isten kegyelméből éldegélt és halt meg elhagyottan . . .

. . . És aközben hajnalodott Pest fölött s közelgett a válság: az első állandó köszinház az ország fővárosában! . . .

arra indították Wekerle miniszterelnököt, hogy kormánynak mielőbb való felmentését kérje.

A király a miniszterelnök kérését és előterjesztését meghallgatva, azt a meggyőződését fejezte ki, hogy a politikai helyzet bizonytalansága nem teszi neki lehetővé, hogy a kabinetnek már most megadja a fölmentést: a helyzetnek még érlelődnie kell és legalább meg kell látszani, hogy mely irányban kell a válság megoldására gondolnia, hogy a kabinet fölmentését megadhassa. A miniszterelnök mai kihallgatásának másik tárgya a politikai helyzetről való jelentéstétel volt. Wekerle, a lemondó kabinet feje, ebben most a kabinet határozata által kötve nem lévén, teljesen a saját fölfogása szerint adhatta elő a politikai helyzetet. Amint a kabinet lemondott, a miniszterelnök politikai egyénisége fölszabadult és amikor ma a felség elé járult, a helyzetről a maga véleményének megfelelő jelentést tett és a maga tervének megfelelő javaslatokat terjesztett elő. A király azonban ezáltal sem tudott még megállapodásra jutni és az eléje terjesztett javaslatokat még hosszabb ideig tartó megfontolás tárgyává fogja tenni. Minthogy azonban a Justh-csoport viselkedése miatt — bécsi fölfogás szerint — egyezkedő tárgyalásra nincs többé idő, ennél fogva a királynak legkésőbb október közepéig dönteni kell. A jövő hét folyamán újabb lépéseket fognak tenni s el kell készülnie lennie arra, hogy a király a koalíció nélkül fog intézkedéseket tenni. A mai kihallgatás után mindennap várható az új miniszterelnök deszignálása. Vajjon az új kormány békéltető vagy harci kabinet lesz-e, még nincsen véglegesen eldöntve. Bármilyen lesz is a király döntése, — mondja — a bécsi jelentés — már most elkerülhetetlennek látszik a képviselőház föl-oszlatása. A képviselőházat már a jövő hét folyamán elnapolják, de csak novemberben oszlatják föl. Az új választás csak januárban lesz. Minthogy Tisza István miniszterelnöksége idejében az ex-lex mellett is törvényesnek ismerték el az új választást, ennél fogva valószínű, hogy az új kormány is erre a precedensre fog hivatkozni.

A király végleges döntése előtt azonban a legközelebbi napokban más magyar politikuskok is járulnak a király elé, akiknek tanácsát meg fogja hallgatni, mielőtt egyáltalában bizonyos irányban döntene. A miniszterelnök mai kihallgatása előkészítője volt e kihallgatásoknak is.

Félhivatalosan ezt a jelentést adták ki az audiencia eredményéről:

Wekerle Sándor miniszterelnök a parlamenti helyzetre való tekintettel az egész kabinet nevében azt a kérést intézte az uralkodóhoz, hogy a magyar kormány végleges fölmentése a lehetőség szerint minél előbb történjék meg. Öfelsége a mai kihallgatáson még nem döntött, de közölte a miniszterelnökkel, hogy elhatározását már a legközelebbi napokban meghozni szándékozik. Ilyképen a király döntése alkalmasint a jövő hét folyamán meg fog történni. További kihallgatások és meghívások dolgában öfelsége még nem intézkedett, ezek a meghívások azonban előreláthatóan a jövő hét során lesznek.

A döntés előtt.

Bécsi tudósítónk táviratozza, hogy olyan magyar politikustól, aki a magyar kormány intenczióiba alaposan be van avatva, a következő értesüléseket szerezte:

Wekerle miniszterelnök ma is sürgette a kormány lemondásának elfogadását és utalt arra, hogy a koalíció fenntartása lehetetlen. Ezzel szemben az uralkodó megmarad azon az állásponton, hogy az adott szót be kell váltítani és a koalíció vezetői kötelesek szavuknak állani, ha pedig nem képesek elvállalt kötelezettségüket teljesíteni, akkor a korona fenntartja magának a további lépéseket. A jövő héten az uralkodó újabb s ezáltal döntő lépéseket fog tenni a válság megoldása czéljából s a koalíción kívül álló

politikusokat fog kihallgatásra rendelni. Hiteles értesítés szerint Wekerle a mai kihallgatáson hangsúlyozta, hogy egyes szakminiszterek semmiféle kormányzati teendőt nem láthatnak el, hiszen minden pillanatban el kell készülni arra, hogy végleg megváljanak állásuktól s ezért a legcélszerűbb lehetőleg siettetni a végleges megoldást.

Jól értesült bécsi politikai körökben különben úgy tudják, hogy az uralkodó már a jövő héten fog dönteni a koalíciós kabinet fölmentése dolgában. Minden valószínűség mellett szól, hogy hatvanhetes kormány fog alakulni, amely le fog mondani a katonai engedmények követeléséről és beéri a volt szabad-elvű-párt kilenczes bizottságának programjával. Illetékes helyen — e bécsi jelentés szerint — az a főtörekvés, hogy megalakuljon a hatvanhetes kabinet Wekerle szükreszabott kibontakozási tervének alapján, mely azután új választásokkal fog többséget szerezni. A kilenczes bizottság programjának pontja közül megmaradnának a választói reform megvalósítása, nemzeti engedmények a katonai büntető eljárás terén, a zászló- és címerkérdés rendezése és a tárgyalások megindítása az osztrák kormányval a készfizetések felvétele céljából.

A király, a trónörökös és Kossuth.

A „N. Fr. Pr.” mai reggeli számában „Erzherzog Franz Ferdinand und Ungarn” címmel vezető helyen érdekes cikket közöl, melyet Budapestről keltez és azt a megjegyzést fűzi hozzá, hogy „von besonderer Seite” (megkülönböztetett helyről) származik. A cikk lényegesebb részei a következők:

Kossuth Ferenc még mindig reméli, hogy a korona a függetlenségi párttal egyedül fog meg egyeztetést létrehozni. Kossuth szombati audienciáján ismét meggyőződött arról, hogy egy tiszta függetlenségi kabinetnek a kinevezése kizárt dolog és valószínűleg tisztában lesz azzal az okkal is, amely e tekintetben a koronát vezeti. Az uralkodó ugyanis nem titkolja, hogy úgy személi, mint tárgyi aggodalmat állt arra a meggyőződésre jutott, hogy lehetetlenség Magyarország ügyeinek vezetését olyan pártra bízni, amely az Ausztriától való teljes elszakadást, kezdve a gazdasági és politikai téren, egészen a personal unióig, minden törekvésének a céljául nyíltan bevallja. Legalább is a császár bizalmával szemben részletesen motiválta ezt az álláspontját Magyarországnak egy kiváló politikai személyisége, aki a nyár folyamán a korona és a függetlenségi párt között kompromisszumnak a létrehozásán fáradozott és akinek kezdése gróf Apponyi Albert ellentállásán tört meg. Ennek az urnak (Lukács Lászlóra illik a körülírás) szóról-szóra a következőket mondotta a császár:

— Kossuth Ferenc ellen semmi kifogásom nem volna, csak azért mert Kossuth Lajos fia. Hisz ő igen mérsékelt politikus de nem lehet rábízni az ország ügyeinek vezetését, mert ingadozása nagyon veszedelmes. Kossuth Ferenc sohasem tudja a saját akaratát keresztülvinni. Mindig annak az akaratát szerinti jár el, akinek sikerült utójára az ő szobájába hatolni.

A császárnak e hiteles kijelentése is mutatja, hogy Kossuth Lajosnak a fiával szemben mennyire minden előítéllettől mentes és mennyire pontosan ismeri a korona hordozója Kossuth Ferenc személyes tulajdonságait. A császárnak e nyilatkozata óta éppen négy hónap telt el és ami ez idő alatt történt, az a császár szavainak fényes beigazolása. Gróf Andrássy Gyula, Wekerle Sándor és a minisztertanács többi tagjai becsületszavakkal tehetnek bizonyosságot arról, hogy Kossuth Ferenc a nyár folyamán kötelezte magát arra, hogy Wekerle Sándornak és gróf Andrássy Gyulának kibontakozási tervét támogatni fogja, sőt, hogy a Justh-csoport ellen erőlyes állásfoglalással a tüzit fogja lehetővé tenni a „Bankstürmerek”-nek kitészkélése utján. Azóta azonban a bankcsoport embereinek sikerült a Kossuth szobájába utóbb behatolniok.

A tárgyalások természetül kifogások, amelyek egy Kossuth-kabinet kinevezését lehetetlenné teszik, elsősorban a trónörökös álláspontjára vezetendők vissza; a trónörökösre, aki a magyar válság összes eseményeiről, amelyek a színen és a színpadok mögött történnek, a legpontosabban informálva van. Legutóbb, pénteki audienciáján Ferenc Ferdinánd trónörökös részletesen feltárta a

császár előtt visszautasító magatartásának okait egy negyvennyolczas kabinet kinevezése ellen. Hogy ez az álláspont megközelítőleg megvilágíttassék, idézzük a következő mondatokat egy dokumentumból, amelybe betekinteni e sorok írójának, hála a trónörökös egyik intimusa (Kristóffy?) szerelteméltóságának, alkalmá volt. Ebben az írásban a többek között a következőket mondja:

— Különösen arra szeretnék utalni, hogy egy tiszta függetlenségi kabinet könnyen puccs-kabineté válhatnék. Lehetségen egy ország sorsát olyan férfiak kezére bízni, akik minden vasárnap egy másik Kossuth-szobor előtt ünnepélyes esküt tesznek, hogy Kossuth apjának politikáját megvalósítják és azt a szükséghez képest változtatják. Ha egy napon az ő embereivel Kossuth kerülne kormányra, ki kezkeskedik arról, hogy a kormány egyszerre csak nem fordul-e a korona ellen?

A „N. Fr. Pr.” ezután a cikk másik részében ezeket mondja:

Az eshetőségekkel is számolni kell a jövőben. Trónváltás esetén egy 48-as kormány egyszerűen elhatározná, hogy csak akkor koronázza meg az új királyt, ha a teljes gazdasági és katonai különválásra megesküszik, vagy megtehetné még azt is, hogy kormányhatározattal a perszonális uniót proklamálja a parlamentben. Az ilyen eshetőségeknek nem szabad utat engedni és ha még nem veszítettük el fejünket, előre meg kell akadályozni. Kossuth és pártja csak úgy vehet részt a kormányzásban, hogyha megbizható 67-es politikusok támogatják, a koronának bizalmi férfiak vezetik és ellenőrzik őket; azt nem szabad megengedni, hogy a 48-as politikusok saját belátásuk alapján egy államfelforgató párt érdekei szerint vigyék az ügyeket.

— Azt mondják nekem — folytatja a cikkíró — hogy a trónörökösnek argumentációja ebben a gondolkodásban mozgott. A korona és a függetlenségi párt közt fönnálló ellentét ezáltal, úgy látszik, mindenesetre újabb világításba jutott.

Ezek az autentikus és dokumentált nyilatkozatok további magyarázatra igazán nem szorulnak. Erre a cikkre minden oldalról rázúdultak a czáfolatok.

Kossuth Ferencnek a minisztertanácsban tanúsított magatartásáról szóló részt így czáfolják meg:

A Neue Freie Presse mai reggeli számának Kossuth Ferenc állítólagos állásfoglalására vonatkozó közlemények, mint a Magyar Tudósító illetékes helyről értesül, e lejtől végig pusztán újságrírói képzelődés szüleménye. Az egyszerű józan ész is megállapíthatja, hogy különösen a minisztertanácsban vállalt kötelezettségekről megbizható híradást már a szigorú hivatalos titok pecsétje is elzárja a nagyközönség elől.

Lukács László is czáfolja a róla szóló tudósítást és kijelenti, hogy abból, amit róla ír a „N. Fr. Pr.” egy szó sem igaz. Soha senki előtt nem nyilatkozott arról, amit a király Kossuth Ferencről neki mondott.

Végül a trónörökösöt illető részre ez a két czáfolat érkezett Bécsből:

A Neue Freie Presse mai reggeli lapjában „Ferenc Ferdinánd főherceg és Magyarország” című cikkében a többek között egyes, a főherceg személyével összefüggésbe hozott állítólagos levélből is idéz részleteket. A cs. kir. távirati iroda fel van hatalmazva annak kijelentésére, hogy ezen cikk fejtetései minden tényleges alapot nélkülöznek.

A Fremdenblatt írja: Egy bécsi lap ma több részletet közöl egy állítólag Ferenc Ferdinánd főhercegtől származó és a magyar válságra vonatkozó levélről. Értesülésünk szerint e közlemény merő misztifikáczió alapszik.

Végül ezzel a következő generális czáfolat jelent meg:

A Neue Freie Presse-nek „Ferenc Ferdinánd trónörökös és Magyarország” címen közölt cikkét, amint a Magyar Tudósító értesül, Bécsben illetékes helyen misztifikáczióknak minősítették. A cikknek a függetlenségi pártot és ennek vezérét illető részére vonatkozólag illetékes helyről felhatalmazták a Magyar Tudósítót annak a kijelentésére, hogy az egész közlés e lejtől végig nem csak a legteljesebb valótlan, hanem a legrosszhiszeműbb kisértet arra, hogy a cikkíró, sem a király fenkölt személyét, sem Kossuth Lajos emlékét nem kimélve, ilyen uton a szenzáció erejével adjon súlyt saját egyéni gondolkozásának. Csak a rövidlátás, a vakság mondhatja habozónak és ingadozónak a suaviter in modo, fortiter in re politikáját; másrészt egyenesen az örülltséggel határos az az állítás, hogy a függetlenségi kabinet könnyen puccskabineté válhatik. A magyar nemzet közismert királyhűsége és a függetlenségi pártnak a koalíciós kormány ideje alatt tanúsított loyális magatartása ennek éppen az ellenkezőjét bizonyítja és mindez semmi ellenmon-

dásban nincs a Kossuth-kultuszsal, amely nem egyéb, mint a nemzet hálája ama férfi iránt, akit második honalapítójának tekint.

Apponyi Kossuthnál.

Ma délután egy óraker gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter fölkereste a kereskedelemügyi minisztériumban Kossuth Ferenc kereskedelemügyi minisztert s hosszasan tanácskozott vele.

A pártkörökből.

A függetlenségi pártkörben ma este a nagyszámban összegyűlt képviselők élénk vitát folytattak a képviselőház mai eseményei fölött. Justh Gyula, a képviselőház elnöke, igen erőlyesen követelte a párt tagjaitól, hogy jelenjenek meg a képviselőház ülésén, mert még sem járja, hogy a függetlenségi párt elhatározza, hogy nem napolja el üléseit, s ugyanakkor nem gondoskodik a határozatképességről. A képviselők helyeselték Justh szavait. Később a beszélgetés a néppártiak mai eljárására terelődött, amelyről szintén igen élesen nyilatkozott Justh Gyula. Majd szóba került a csanádmezei közgyűlés lefolyása s Justh ebből az ötletből hevesen kikelt Návay Lajos ellen, akiről azt mondta, hogy orvtámadást intézett ellene, amely azonban nem sikerült. Különben is a hónap vége felé Makón beszámoló fog tartani, amikor majd alaposan megfelel Návaynak. Hét óra tájban megjelent a pártkörben Kossuth Ferenc is, akit élénk óvációval fogadtak. A képviselők természetesen a pártvezér köré csoportosultak, akivel egy óránál tovább beszélgettek a válságról. Kossuth a képviselőház mai eseményeiről beszélve, hangsúlyozta, hogy a pártnak most minden alkalommal erősnek és egységesnek kell mutatkoznia, mert csak így lehet reménye arra, hogy célját elérje. Nagy felháborodással beszéltek a „N. Fr. Pr.” mai vezércikkéről, amelyről megállapították, hogy szemenszedett valótlanágokból van összeróva, amelynek minden részletét az czáfolta meg, akiről éppen szólt. A „N. Fr. Pr.”-ról általában azt mondták, hogy egy idő óta teljesen az utcai lapok nivójára süllyedt le, s hogy a legnagyobb rosszindulattal közölt mindenféle hazug hírt — csak a szenzációhajhászás kedvéért. A válságra terelődvén így a beszéd, a képviselők egyáltalában nem voltak megelégedve Wekerle mai audienciájával, amely még mindig nem hozta meg a döntést. A különböző kombinációkról beszélgetve az a hír merült föl, hogy Wekerle mai audienciáján tulajdonképpen arról volt szó, hogy ő alakítson a függetlenségi párt támogatásával kormányt, míg mások azt mondták, hogy a király a mostani kormányt fogja ismét kinevezni. Justh Gyula már korábban távozott a pártkörből, amelyet nyolcz óra után Kossuth Ferenc is elhagyott.

Az alkotmánypártkörben ma este sokan voltak fenn. Fenn járt Széll Kálmán, a párt elnöke, Szerényi József és gróf Hadik János államtitkárok, több főrend és a Budapesten időző képviselők teljes számmal. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter valószínűleg holnap Budapestre érkezik, hogy a jövő hét elején tarlandó pártértekezleten jelen lehessen. Ezen az értekezleten fogják eldönteni, hogy milyen álláspontra helyezkedjék a párt a följajlott alelnöki állás elfogadását illetőleg, azonban már ma meglehetősen állapítani, hogy Návay Lajosnak alább közölt felfogásával egyetért a párt. A képviselőház mai ülésének eseményéről beszélgetve az a vélemény alakult ki, hogy Justh Gyula nem járt el a házszabályok értelmében, amikor a mai ülést jóval a tanácskozásra szánt idő letelte előtt,

negye napire napire tűzve, szava hirtet napra rülni ami a ismerő s holt nem v párt f Hunga A geiben érteke képvis és a jegyző lalkozt dik s itandó mecser óraker párti k ban jel megbes Nagy hireket, és a visszav hogy e tát nag akaratu néppárt ban, ho sítsé a zéki el holnap teszik /

Az kozott az a képvis neki a fü désről él még nem még nem — mint vélemény ség elfog pedig ch Lajost, a szobantor hogy csa a párt ha judikálni,

— E lojalitását egy kisebb nehezen i szerünkbe monióban részt pe kormány szólva, a hogy a ha ten alkalm is számtal rendi kér hogy az i szükség v az aleln elnöknek cziói csak lyettesíti, a sal történi választott viszonyok között, am mélyváltoz eredt, Terr

amely nem
iránt, akit

pponyi Al-
ster fölke-
mban Kos-
minisztert s

ste a nagy-
vítát foly-
nyi fölött,
öke, igen
tól, hogy
ülésein,
getlenségi
el üléseit,
tározatké-
Justh sza-
ártiak mai
igen éle-
szóba ke-
sa s Justh
ajos ellen,
st intézett
Különben
molót fog
el Návay-
ártkörben
óváció-
en a párt-
gy óránál
ossuth a
ve, hang-
en alka-
l mutat-
nye arra,
ssal be-
vezérczik-
gy sze-
sszerőva,
czáfolta
Pr."-ről
óta tel-
t le, s
bl min-
áczióhaj-
relődvén
általában
e mai
ig nem
ő kom-
rült föl,
idönké-
függet-
mg má-
mostani
t Gyula
amelyet
hagyott.
an vol-
a párt
k János
udapes-
róf An-
eg hol-
vő hét
hessen.
hogy
a föl-
letőleg,
hogy
l egyet-
k ese-
kult ki,
ház-
ülést
előtt,

negyed egy óraker, hezárt a nélkül, hogy a napirendet elintézte volna a Ház. A mai ülés napirendjére ugyanis nem a szavazás volt tűzve, hanem a választás, amelyhez pedig a szavazatok megszámlálása és az eredmény kihirdetése is tartozik. Ezt azonban Justh holnapra halasztotta, mert így akarta elkerülni a határozatképtelenség konstatálását, ami a függetlenségi párt tehetetlenségének beismerése lett volna. Ez tehát holnapra maradt, s holnap fogja az elnök konstatálni, hogy ma nem volt határozatképes a Ház. Az alkotmány-párt folyó hó 12-én, kedden, este 8 óraker a Hungária-szálló fehértermében pártvacsorát tart.

A néppárt ma este 7 óraker klubhelyiségeiben Molnár János preláthus elnökle alatt értekezletet tartott. Az értekezlet foglalkozott a képviselőházi jegyzői állásokra való jelöléssel és a párt részéről újból a lemondott jegyzőt, Szemcsányi Györgyöt jelölte. Foglalkoztak a gróf Zichy Nándor nyolczvándik születésnapja alkalmával való ünnepléssel is, majd a pártnak a parlamentben tanúsítandó magatartásáról folytattak hosszabb eszmecsere-t. Az értekezlet háromnegyed nyolcz óraker véget ért. A fővárosban tartózkodó néppárti képviselők ma este majdnem teljes számban jelentek meg a klubhelyiségekben és élénk megbeszélést folytattak a politikai helyzetről. Nagy felháborodással tárgyalták azokat a híreket, melyek a néppárt leszereléséről és a politikai küzdelmek színteréről való visszavonulásáról szóltak. Megállapították, hogy ezek a hírek a párt beléleletés hangulatát nagyon rosszul ismerő, föltétlenül rosszakaratu forrásból kerültek ki. A képviselők egyhangulag azon véleményen vannak, hogy a néppártnak részt kell vennie a politikai harcokban, hogy pontosan és lelkiismeretesen teljesítse a hatalmon lévőkkel szemben az ellenzéki ellenőrzői tisztet. Élénken tárgyalták a holnapi ülés eshetőségeit is, amelyen szóvá teszik Justh mai eljárását.

Az alelnökség kérdése.

Az alkotmánypárt tegnap értekezlete foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a párt elfogadja-e a képviselőházi alelnöki állások egyikét, melyet neki a függetlenségi párt följajánlott. Erről a kérdéstről élénk vita folyt a pártban, mely egyelőre még nem foglalt állást, mert az alelnökválasztás még nem került napirendre. A tegnapi értekezleten — mint megírtuk — meglehetősen megoszlottak a vélemények: Szivák Imre, hír szerint, az alelnökség elfogadása mellett nyilatkozott. Návay Lajos pedig ellene. Egy újságtörő megkérdezte Návay Lajost, a volt alelnököt, hogy mi az álláspontja a szóbanforgó kérdésben. Návay előrebocsátva azt, hogy csak egyéni véleményét nyilváníttja, amelylyel a párt határozatának semmiképpen sem akar pre-judikálni, így nyilatkozott:

— Elismerem a függetlenségi párt ajánlatának lojalitását, azonban az én véleményem az, hogy egy kisebbségi pártból választott alelnök nagyon nehezen illeszthető bele a mi parlamentáris rendszerünkbe, mert az alelnöknek mint olyanak harmóniában kell lenni egyrészt elnöktársával, másrészt pedig a többséggel s a többséget irányító kormányval is. Igaz ugyan, hogy akadémiakusan szólva, az elnöknek az a hivatása és funkciója, hogy a házszabályokat minden párttelkintettől menten alkalmazza, — de a házszabályok keretén belül is számtalan olyan eset fordul elő (például napirendi kérdésekben), amikor egész természetes, hogy az imént említett egyetértésre és harmóniára szükség van. Ez áll nemcsak az elnökre, hanem az alelnökre is, akit helyesebben helyettes elnöknek nevezhetnénk, mert elnöki funkcióit csak akkor kezdődnek, amikor az elnököt helyettesíti, a helyettesítés azonban teljes jogi hatással történik. Ha tehát nehéz a kisebbségi pártból választott alelnökök helyzete normális parlamenti viszonyok között, még nehezebb a mai viszonyok között, amikor éppen az alelnökségben történt személyváltás is a többségnek a megosztásából eredt. Természetes, hogy minden szétváláskor io-

kozódnak az ellentétek, vagy legalább is lehetséges, hogy fokozódhatnak. Megecsit engem felfogásban az a körülmény is, hogy maga a függetlenségi párt tegnap értekezletén kimondotta, hogy nem helyezkedik elvi álláspontja az egyik alelnöki állás följajánlásakor, hanem csupán ad hoc ajánlja föl az elnökséget, minden pre-judicium nélkül. Ezzel ránk nézve megszünt annak a nehézsége, hogy visszautasítsuk az ajánlatot, mert ezzel nem egy liberális parlamenti elv érvényesülésének álljuk az útját, hanem egyszerűen mi is a függetlenségi párt álláspontját követve, csupán ad hoc, az adott viszonyok között határozunk, ha kijelentjük, hogy a kétségtelenül lojalis ajánlatot nem fogadjuk el. Még abban az esetben is, ha a párt megfízteselő bizalma újból felém fordulna, hogy újból foglajjam el az alelnöki állást — nem volnék abban a helyzetben, hogy ezt elfogadjam.

Az alelnöki fizetés kérdéséről Návay így nyilatkozott:

En erről egészen feszletlenül nyilatkozhatom. Elismerem, hogy az alelnöki állás magában véve is oly kitüntetés, hogy mindenkire nézve csak megfízteselő lehet. De ezzel az állással járó állandó lekööttség ezt az állást tisztelheteli jellegéből valószínűs hivatallá változtatta át. Ha áll az az elv, hogy a köznek tett állandó szolgálattal fizetéssel kell rekompenzálni, akkor ez áll az alelnöki állásra is, melynek kötelezettségei éppen olyan nagyok, mint bármely más hivatalnak a kötelezettségei. Egy demokratikus országban nem helyes, hogy egy ilyen állás betöltésénél az illető egyének anyagi helyzetére is tekintettel kell lenni, már pedig ha nincs alelnöki fizetés, akkor csak olyan embert lehet alelnökké választani, akinél bizonyos vagyont lehet föltételezni.

Az alelnöki fizetések.

A képviselőház, hír szerint, hétfőn nem fog ülést tartani. Holnap fel fogják olvasni az indítványkönyvből az alelnöki fizetések eltörléséről szóló indítványt, amelynek indokolását valószínűleg a keddi ülés napirendjére tűzik és csak ha a Ház elhatározta az indítvány tárgyalását, lehet azt érdemben tárgyalni. Egy héten belül nem kerül a sor az alelnöki fizetések eltörlésére s így tekintettel arra, hogy a jövő hétre döntő események várhatók, aligha fog sor kerülni az alelnöki állások betöltésére.

Rudnay és Kristóffy.

Rudnay Béla volt budapesti rendőrfőkapitány ma reggel Bécsbe érkezett. Ez a hír bizonyára nagy feltűnést kelt, mert nagyon közellévő az a föltevés, hogy parlamenten kívüli kísérlet esetében Rudnaya nagy feladat vár. Rudnay a nemzeti ellenállás után visszavonult a magánéletbe s azóta nagyon keveset hallottak róla. Minthogy báró Fejérvary nagy kora miatt nem fogadhatna el többé semmiféle megbízatást, nem lehetetlen, hogy a király Rudnay Bédát fogja az új kabinet megalakításával megbízni. Bécsben általánosan azt hiszik, hogy a király a volt budapesti rendőrfőkapitányt már a legközelebbi napokban kihallgatáson fogja fogadni. Rudnay a „N. Fr. Pr.” egyik munkatársának kijelentette, hogy mostani bécsi utazása nem függ össze a politikai válsággal és hogy miként nagyon gyakran szokta tenni, most is magánügyben jött Bécsbe.

A prágai „Venko” egyik munkatársa beszélgetést folytatott Kristóffyval, aki azt mondta, hogy a demokrata választóreformnak Magyarországon most föltétlenül többsége volna, de vajjon ezt a reformot még néhány hét múlva is meg lehetne-e valósítani, az nagyon kétséges, mert az országban addig szervezhetnék a nemzeti ellenállást, amelyet csak nehezen lehetne leküzdeni.

— Szuronyokkal nem szeretnék kormányozni — folytatta Kristóffy — egyszer megtettem ezt, de nem tennék vele újabb kísérletet. Eszméimet alkotmányos módon nagyon szépen meg lehetne valósítani és a megvalósítás más módjára nem vállalkoznék.

Lueger és a válság.

A bécsi községitanács mai ülésén Kunsz községi tanácsos egy budapesti lap cikkének ügyében interpellációt intézett a polgármesterhez, amelyben felháborodásának ad kifejezést a Lueger Károly polgármester ellen intézett mértéktelen támadások felett. Lueger Károly polgármester válaszában konstatálja, hogy nem igaz, mintha a tüdőörökös és az uralkodó kihallgatáson fogadták

volna és hogy ő valamelyes befolyást gyakorolt volna a magyar ügyek alakulására. Egyebekben sem a polgármestert, sem Bécs városának akármely lakosát az ilyfajta expectorációk nem sérthetik meg.

Csendes tüntetések,

— A képviselőház ülése. —

Budapest, október 8.

A kirándulási tanács négy tagjának megválasztása volt a napirendszerű jogczim arra, hogy a képviselőház ma ülést taton, valójában azonban a mai ülés csak a megkezdése volt egy előre elhatározott tüntetésnek. A maitól számított tíz ülésen keresztül a képviselőház nem fog politizálni, hanem csak belső ügyeket intéz, de együtt lesz, hogy bármely pillanatban beleszólhasson a válság megoldása körül folyó tárgyalásokba. E mellett a csöndes tüntetés mellett csöndesebben tüntetett a néppárt és az alkotmánypárt, mert úgy adtak kifejezést a Ház együttmaradását helytelenítő felfogásuknak, hogy tartózkodtak a szavazástól. A függetlenségi párt sem jelent meg valami impozáns számban s így történt, hogy a kivándorlási tanács négy tagjának választását holnap valószínűleg meg kell ismételni, mert a házszabályokban előirt száz szavazat helyett csak nyolczvannolczat adtak le. Az elnök különben csak a holnapi ülésen fogja kihirdetni az eredményt és így csak holnap fog kiderülni, hogy a mai ülés határozatképtelen volt.

Részletes tudósításunk itt következik:

Justh Gyula elnök negyedtizenkét óraker megnyitotta az ülést.

Vertán Endre jegyző a mult ülés jegyzőkönyvét olvassa.

— Nincs miniszter! — hangzott olvasás közben a kiáltás a balpárt felől, amikor belép a terembe Kossuth Ferencz.

— Eljen Kossuth! — hangzott az üdvözlés a baloldal soraiból.

A miniszterek közül Kossuth Ferenczen kívül csak Josipovich Géza horvát miniszter volt jelen.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az elnök jelentette, hogy Széll Kálmán ügyében az összehírettetlenségi bizottság befejezte a vizsgálatot. Ajánlotta, hogy az illetékö bizottságot az e hónap 19-én tartandó ülésen sorsolják ki.

A Ház ehhez hozzájárult.

Majd jelentette az elnök, hogy Hermán Ferencz mentelmi jogának megsértéséről tett jelentést, Hermán ügyét a mentelmi bizottsághoz utasították. Előterjeszti a képviselőházhöz érkezett kérévényeket és fölliratokat.

Fenyvessy Soma terjesztette be a mentelmi bizottság a tárgyalás ügyéről szóló jelentését.

A kivándorlási tanács négy tagjának megválasztására tért át ezután a Ház.

Vertán Endre jegyző olvassa a névsort.

A néppártiak a folyosóra menekültek a szavazás elől, az alkotmánypártiak közül is csak egyetlen szavaztak. Kacsóvics Géza egy kis vidámságot hozott a szavazás egyhanguságába. Szép csöndesen beleült a horvát miniszteri székbe s ott egy pár sor papírra vetett:

— Nini, már megvan az új horvát miniszter! hangzik a felkiáltás.

Kossuth Ferencz is elmosolyodott s magához intette a szórakozott honatyát. Kacsóvics odament Kossuth-hoz, aki mosolyogva most a miniszterelnöki székllel kínálta a képviselőt. Kacsóvics kissé zavartan nézett körül, majd néhány perczig állva elbeszélgetett Kossuth Ferenczcel.

Szegesku Józsefet hívta most a jegyző. A fölhívott képviselő meg se mozczan?

— Szavazni! Ha a teremben van, akkor szavazzon! — buzdították a baloldaltól.

Szegesku azonban nem szavazott, mert az elnök kijelentette, hogy titkos szavazásnál a képviselő, ha a teremben van is, nem kötelezhető a szavazásra.

A szavazás befejeztével az elnök fölhívja a jegyzőket, hogy számlálják meg a szavazatokat. Az eredményt a legközelebbi ülésen hirdeti ki. A következő ülés idejére és napirendjére tette meg ezután javaslatát. Ajánlotta, hogy a Ház holnap, 9-én délelőt 10 óraker tartsa legközelebbi ülését, amelyen az interpellációs könyv felolvasásán

kívül a már előkészített 43 mentelmi ügyet tárgyalják.

A Ház hozzájárult. Az ülést ezután az elnök negyedgykor be-
készítette.

Budapest, október 8.

A debreczeni választás. Debreczenből jelentik, hogy Tüdös János, a debreczeni függetlenségi párt képviselőjelöltje vasárnap délelőtt 11 órakor mondja el a programbeszédét a Bika-szálló nagytermében.

A román nyelvrendelet. Rómából táviratozzák nekünk, hogy vatikáni körben megczáfolják azt a híresztelést, hogy a magyarországi katolikus románok a szentszékhöz fordultak, tiltakozván a közoktatási miniszternek a vallásnevelés tárgyában kiadott rendelete ellen.

A Csávossy-per. A képviselőház igazságügyi bizottsága ma délután 5 órakor Holló Lajos elnöke mellett ülést tartott, amelynek tárgyát a Csávossy féle ismeretes per képezte. Csizmazia Endre előadó ismerette az ügyet. Többek hozzászólása után elhatározták a perre vonatkozó összes iratok és a mentelmi bizottság idevonatkozó aktáinak beszerzését.

A boszniai csapatok új beosztása.

Budapest, október 8.

Az anektált tartományokban állomásozó csapatok eddig egy hadtestnek, a szerajevói 15-iknek a kötelékébe tartoztak. A legutóbbi balkáni konfliktus idején a bosznia-hercegovinai csapatok létszámát tetemesen felemelték, úgy, hogy szolgálati érdekből célszerűnek mutatkozott a 15-ik hadtestnek kettő osztagra. A hadvezetőség e kettőosztást oly módon hajtotta végre, hogy a boszniai hadtest és a zárai katonai parancsnokságból két hadtestet alakított. Ugy, hogy a monarchia hadserege most tizenhat hadtestből áll. Szerajevó megmarad továbbra a 15-ik hadtest székhelyének, míg az újonnan alakított 16-ik hadtest parancsnoksága Zárában fog székelni. A két hadtest fölött egy Szerajevóban állomásozó főfelügyelőség lesz felállítva.

Ezen új hadrendi beosztás folytán a katarói hadikikötői parancsnokság a 47-ik hadosztály elnevezést kapja. Az eddigi, a 47-ik bécsi hadosztály, most a 49-ik hadosztály lesz.

Az új hadtestek hadrendi beosztása a következő lesz:

A tizenötödik szerajevói hadtest kötelékébe tartoznak, az eddigi 1. és 48-ik hadosztályok, továbbá a három boszniai gyalogezred hadkiegészítő parancsnokságai.

A 16-ik hadtesthez tartoznak az eddigi zárai katonai parancsnokság csapatai, a 22-ik gyalogezred hadkiegészítő-parancsnoksága, a sebenicói tengerészeti hadkiegészítő-parancsnokság, a 23-ik és 37-ik honvédhadkiegészítő-parancsnokság és a 1-ik és 2-ik hercegovinai gyalogezred.

Az új hadrendi beosztással egyidőben természetesen szabályozták az egyes parancsnokságokat is. A mai hadsereg rendeleti közlöny a következő kinevezéseket, illetve áthelyezéseket közli:

A király Varesi Varesanin Marian gyalogsági tábornokot, megtartva őt Bosznia és Hercegovina tartományi főnöki állásában, fősapattfelügyelővé, Aufenberg Móricz lovag altábornagyot, a hadtesti tiszt iskolák főfelügyelőjét, a 15. hadtest parancsnokává és szerajevói parancsnokló tábornokká, Fanta Károly altábornagyot, zárai katonai parancsnokot, a 16. hadtest parancsnokává és zárai parancsnokló tábornokká, Hausenblas Alfréd altábornagyot, a cs. kir. 13. landwaehr-gyaloghadosztály parancsnokát, a hadtesti tiszt iskolák főfelügyelőjévé nevezte ki. Ő felsége egyúttal elrendelte Hortstein Lothár lovag altábornagynak, a 10. gyaloghadosztály parancsnokának, hasonló minőségben a 47. gyaloghadosztályhoz való áthelyezését, Dvorák Károly vezérőrnagynak, katarói hadikikötői parancsnoknak, másnemű szolgálati alkalmaztatásának fentartásával ezen parancsnokságtól való felmentését, Karl János lovag altábornagynak saját kérelmére való nyugdíjaztatását és ez alkalommal a katonai érdemkeresztel

előadását, Vikullil Ferencz altábornagynak, a 6. gyaloghadosztály parancsnokának, a 15. hadtestparancsnoksághoz való beosztását és Schleiss József altábornagynak, a 2. számú hegyi-tüzérdandár parancsnokának, saját kérelmére leendő felmentését e parancsnokságtól.

KÜLFÖLD.

Az annexió évfordulója. A szerb nemzeti liga heteken át agítált, hogy a boszniai annexió évfordulóját a vidéken is nemzeti gyásznapként üljék meg. Gyászkeretű körleveleket küldözgetett a liga a vidéki kereskedőkhez a felszólítással, hogy ezen a napon zárják be üzleteiket és a vidéki városokba elküldték bizalmiférfiaikat, hogy a tiltakozó gyűléseken szónokoljanak. Az akció azonban kudarczsal végződött, mert tegnap a kereskedők a vidéki városokban nyitva tartották boltjaikat és a gyűlések oly kevéssé voltak látogatottak, hogy akárhány helyen elő sem terjesztették az annexió ellen tiltakozó határozati javaslatokat.

A császár olaszországi útja. A császár véglegesen elhatározta, hogy a czárné betegsége mellett is megteszi olaszországi útját. Az olasz nagykövet és az olasz katonai attasé már elutaztak Olaszországba, hogy a szükséges előkészületeket megtegyék. Számos orosz titkos rendőr is elutazott már Olaszországba. A császár valószínűleg Kieven, Podvolocziszkan, Budapesten, Fiumén, Velenczén és Milánón át utazik Olaszországba. Egy hadihajó már elindult Fiuméba, hogy a czárt onnan Velenczébe vigye. Az olasz királlyal való találkozás Raccinigiában lesz. Bécsi jelentés szerint ott jól értesült helyen semmit sem tudnak arról, hogy a császár Ausztrián és Magyarországon át fog Olaszországba utazni.

Újabb támadások a szerb dinasztia ellen. A Zwono mai számát az ügyesség elkoboztatta egy cikk miatt, amely hemzsegett a királyi ház ellen irányuló támadásoktól. Ugyanez történt a Prawda mai számával is, amelyben vezércikk jelent meg a dinasztia ellen. Azt fejtegette ez a cikk, hogy az olyan uralkodóház, amelynek érdekei az állam érdekeivel ellentétesek, elveszti lába alól a talajt és ömaga pecsételi meg sorsát.

Stolypin állása megrendült. Hivatalos részről megczáfolják azokat a híreszteléseket, amelyek azt újságolták, hogy Stolypin állása megrendült s arra utalnak, hogy a miniszterelnök legközelebb Livádiába utazik és a legfontosabb aktákat utána fogják küldeni. A livádi utazás is bizonyítja, hogy Stolypin állása szilárd.

Damade tábornok nyilatkozata. Touté tábornok, a francia hadügyminiszter kabinetfőnöke Damade tábornok nyilatkozatait illetőleg azt a kijelentést tette, hogy a tábornoktól még nem kapott jelentést, miután a párisi reggeli lapok csak este nyolc órakor érkeznek Damade lakóhelyére. A tábornok tehát nem mutatja, hogy mily kijelentéseket tulajdonítanak neki, ezeket tehát csak holnap czáfolhatja vagy erősítheti meg. A „Newyork Herald“ mai száma Pichon külügyminiszterrel folytatott beszélgetést közöl, aki Damade tábornok kijelentéseire a lap szerint a következőket jegyezte meg:

Az incidens rövidesen el lesz intézve. Ha D'Amade megerősítene, hogy a kérdéses nyilatkozatokot megtette, szigorú büntetéssel fogja őt a kormány sújtani. Nem lehet megengedni, hogy egy katonatiszt, bármily nagy legyen is szakképzettsége és bármily kiváló szolgálatokat is tett, ily módon beavatkozzon a politikába. A kormány e tekintetben egyöntetű véleményen van. Remélem azonban, hogy D'Amade nyilatkozatait meg lehet majd czáfolni, vagy legalább is helyreigazítani. A neki tulajdonított nyilatkozatok különben sem felelnek meg a tényeknek. Spanyolország saját számlájára és veszélyére folytatja akcióját a szerződések által körülhatárolt szférában, amelyet az eddigi operációk folyamán sem lépett túl. Spanyolország nekünk formális ígéretet tett, hogy az algezirászi szerződés határozmányait tiszteletben tartja. A spanyol nagykövet ez ígéretet ma is megújította velem szemben.

A török küldöttség a czárnál. Miklós czár a rendkívüli török küldöttséget ünnepies audiencián fogadta tegnap Livádiában. A fogadás után következő ebéden Rifaát basa, a rendkívüli török küldöttség vezetője a császár jobboldalán foglalt helyet.

Alsóausztriai tartománygyűlés. Az alsó-ausztriai tartománygyűlés mai ülésének elején Liechtenstein herceg tartományi marshal a ház élénk helyeslése közben javasolta, hogy üdvözöljék Ferencz Ferdinánd főherceget és nejét Hohenberg Zsófia hercegnőnek rangemlése alkalmából. Ezután Kielmannsegg helytartónak a tartományi marshal 20 éves szolgálati jubileuma alkalmából a tartománygyűlés legszívesebben üdvözletét tolmácsolta. Lueger, Freudenthal, Hofbauer képviselők és társai sürgős javaslatot nyújtottak be, amely szerint az ausztriai tanító- és tanítóképző intézetek oktatási nyelvére vonatkozó következő javaslatok részére a legfelsőbb szentesítés mielőbb kieszaközlendő: Az állami és az alsóausztriai tartomány által fenntartott tanító- és tanítóképző intézetek oktatási nyelve a német. Magánintézetek csak abban az esetben kaphatnak jogot államilag érvényes bizonyítványok kiállítására, ha oktatási nyelvük a német. A tartományi választmány felhivatik, hogy csak oly tantereket nevezzen ki, amelyek német nyelvű tanítóképzőben végeztek. Lueger polgármester felkérte, hogy Bécs város tanácsát azon elhatározásra bírja, hogy Bécs nyilvános nép- és polgári iskoláiban csak alsóausztriai illetőségű és német nyelvű intézetben végzett tanítókat nevezzen ki.

A finn alkotmány megsemmisítése. Helsingfors jelentések szerint Oroszország és a finn nagyhercegség közt annyira kiélesedett a viszony, hogy a közel jövőben feltétlenül kenyérfőrsre kerül a dolog. A győzelmes orosz reakció már régóta törekszik Finnország autonómiájának az eltírására, anélkül, hogy az ó-finn elemekből álló szenátus erélyesen tiltakozott volna ellene. A szenátust ugyan éppen nem lehet ezért hazafiatlannak nevezni, mert, habár fel is ismerte a közelgő veszedelemet, nem vesztette el reményességét az iránt, hogy az orosz kormány változtatni fog eddigi politikáján. Csakhogy a szenátus várakozó álláspontjának az lett a következménye, hogy a reakció erősödött és most már azon a ponton van, hogy Finnország alkotmányára az utolsó és végzetes csapást mérje. Ugyanis császári leirat érkezett a finn szenátushoz, amely kimondja, hogy a „birodalmi alkotmány“ kihirdetéséig tíz éven át til-, izenegy-, stb. huszmillióig terjedő összeget fizessen Finnország honvédelmi célokra. Ez a leirat nyílt lábbaliprása a finn alkotmánynak és korlátozása az országgyűlés rendelkezési jogának. Ezért a szenátus legközelebb feloszlik, új szenátus alakítása pedig lehetetlen lesz, ami a konfliktus kitörését jelenti.

A török nemzetiségi kérdés rendezése. Az ifju-törökök kézponti bizottsága újabban igen élénk tevékenységet fejt ki a belső viszonyok rendezésére. A bizottság az összes maccedón banda-főnökökhöz felhívást intézett, amelyben felhívja őket, hogy bandájukat osszassák föl és ténykedésüket hagyják abba. Az ifju-törökök kijelentik, hogy a kamara legközelebbi ülésén törvényjavaslatot terjesztenek elő a nemzetiségi kérdés rendezése tárgyában. A vitás egyházi kérdések rendezésére felkérlik a görög és örmény patriarchát és a bolgár exarchát. Albania és Yemen részére szökevény autonómiát szándékoznak adni. Hogy az ifju-törökök bizottsága eddig semmiféle kézzelfogható eredményt nem tud felmutatni, annak oka az, hogy a bolgárok, görögök és különösen a szerbek nem hisznek a bizottság ígéreteiben.

Kanada flottát épít. Az Ottávában megjelenő „Free Press“ a kormánytól megbízást kapott annak publikálására, hogy a parlament elé a következő ülészakban törvényjavaslatot terjesztenek, amely 20 millió dollár megszavazását kéri kanadai flotta létesítésére és minden további évre 3 millió dollárt e flotta továbbfejlesztésére és fönntartására.

A marokkói szultán kölcsöne. A Matin tangeri jelentése szerint Muley Hafid szultán csak oly feltétel mellett járul hozzá a tervezett 150 millió dolláros kölcsönhöz, ha Saujah vidékét, Kazablankát, Benisuasent és Udiját hadiadéktalanul kiüritik, továbbá ha Saujah vidéke és Kazablanka nyugalma és biztonsága felett kizárólag az egy francia csapatfővel erősített marokkói rendőrhadtest őrökdi. A szultán elfogadja az 1909. évi szerződés által tervbevelt francia-marokkói határrendőrséget, de azt kívánja, hogy a csapat főbiztosa a jövőben nem francia, hanem marokkói főember legyen. Muley Hafid végül azt kívánja, hogy az új kölcsön biztosítására szolgáló 40%-os vámfeltelegről csak 30%-ot fordítsanak e célra,

a fennmaradó 100%-ot pedig bocsássák a maghzen rendelkezésére.

Gonosztevők a francia hadseregben. Párisból jelentik, hogy Berry nacionalista képviselő bejelentette a hadügyminiszternek, hogy a kamara ülésének kezdetén interpellációt intéz hozzá, melyben azt kérdezi, igaz-e az, hogy 12.000 közönséges büntény miatt elítélt ujonczot a francia hadseregbe soroznak be. Nem tehető fel tisztességes fiatalemberkről, hogy ily társaságban hajlandók volna katonai szolgálatot teljesíteni.

Az örmény patriarká lemondása. A porta válaszárol folytatott hosszas tanácskozás után az örmény nemzetgyűlés elhatározta, hogy a patriarkát lemondásának érvénybentartására kéri. A nemzetgyűlés elvetette a patriarkátus egyházi tanácsának ma beadott lemondását és bizottságot küldött ki a kérdés tanulmányozására. Az örmény patriarká egy interjúban kijelenti, hogy az örmények a legvégsőig védelmezni fogják a patriarkátus előjogait.

A newyorki németek lakomája. A Waldorff Astória szállóban tegnap a newyorki németek lakomát rendeztek, amelyen Clellan newyorki polgármester a német császár békeszeretét ünneplte és hangsúlyozta a császárnak Amerika iránt tanusított rokonszenvét. Köster tengernagy egy csapásra megnyerte a newyorkiak szeretetét. A császárt, valamint a többi képviselt államok fejeit elvette, német nyelven pedig a germán világ testvériesedését dicsőítette. Köster tengernagy a Hudson-ünnepélyt a barátság legnagyobb és legfényesebb ünnepnapjának mondotta. Az angol tengerészetet Seymur tengernaggyal egyetemben ünneplte. Seymur tengernagy kifejti, hogy az angol tengerészet csodálkozással tekint a német tengerészetre és érzi, hogy a németek ezt hasonlóval viszonzják. Kifejti, hogy a barátságos verseny nem jelenti az ellenséges indulatot. Azt óhajtja, hogy a német és angol tengerészek barátsága örökkön át tartós legyen. (Helyeslés.) Báró Ambrózy nagykövetségi tanácsos, Ausztria-Magyarország képviselője, a fényesen bevált német szövetségi hűségét dicsőítette. Végül Low, Newyork volt polgármestere szól, ki azt mondotta, hogy ha Németország, Anglia és Amerika védik a békét és a többi államokra való hatásukat a béke érdekében érvényesítik, az emberiség békéje biztosítva van.

A barcelonai forradalmárok. Barcelonából jelentik, hogy mindennap sok gyanus embert fogdosnak össze, akiket a fogságban ülő foglyok árulnak be. A haditörvényszékek hosszú időre bőségesen el vannak látva munkával. A barcelonai fogházban 250 vizsgálati fogoly ül, köztük hatvan asszony, akiket azzal vádolnak, hogy résztvettek a júliusi forradalomban. Tegnap a fellegvárban agyonlőtték egy fiatalembert, aki a forradalmi napokban izgatott.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK

Sopron vármegye állandó választmánya ma Baán Endre főispán elnöklésével tartott ülésében foglalkozott Hajdúvármegyének az egyházi vagyon államosítására vonatkozó átiratával. A választmány azt javasolja, hogy az átirat irattárba helyezessék, mert az csak arra alkalmas, hogy a felkezetek között a békés egyetértést megbontsa és hogy a jogrendet veszélyeztesse. Mivel azonban ilyen kérdések felvetését az a körülmény teszi lehetővé, hogy a katolikus autonómia még mindig nincs megvalósítva, irjon fel a vármegye a kormányhoz és intézzen körlevelet minden törvényhatósághoz a katolikus autonómia mielőbbi létesítése érdekében. A javaslatot egyhangulag elfogadták.

Üdvarhelymegye közgyűlése. A mai megyegyűlésen tudomásul vették Hajdúmegye átiratát a szekularizáció tárgyában. Hinleder Akost egyhangulag tisztli főügyész és Göczy Lajos 104 szavazattal, Valencsik Ferencz orsz. képviselő 2 szavazatával szemben, közigazgatási bizottsági taggá választották.

AZ EGYETERTÉS

Szerkesztősége és kiadóhivatala
VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van.

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.
A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

Földrengés Horvátországban.

Budapest, október 8.

Horvátországra nagy ijedelmet hozott a mai nap. Déllelőt tizenegy óra tájban Zágrábtól kiindulól egy kétszáz kilométeres körzetben belül megmozdult a föld. Bedőltek kémények, falrepedések jeleztek a hullámzó vonal útját. A lakosság mindenütt nagy ijedelemmel futott ki az utcára s bár nagyobb veszedelem sehol sem történt, sok időbe került, amíg a kedélyek visszakaphatták a nyugalmaikat. Nehány halottja mégis van a földrengésnek: egy kőműves-asszony, aki az ijedségtől szörnyet halt, három pedig egy horvátországi falu templomának a tornyáról leszédült s kitépte a nyakát.

Hireink a következők:

Ma délelőtt 10 óra 59 perczkor Zágráiban hullámszerű földrengés volt észlelhető, amely 12—15 másodpercig tartott. Hasonló jelentések érkeztek Fiuméből, Triesztből, Laibachból, Doberlinből, Bihácsból, Dvorból, Bródból, Slunból, Brunjéből, Susákról, Ujgradiskából, Kőrösről, Belovárról, Ogulinról, egész Lika-Krbava vármegyéből, Goszpic kivételével.

A földrengés központja Zágráb volt, ahol közepes erejű, hullámzó lökést észleltek. A földrengés, amely 200 kilométeres körzetben volt érezhető, a városban csak kevés kárt okozott. Ezek csak kéménybeomlásokban és egyéb apróbb falrepedésekben nyilvánultak. Általában a földrengés több rémületet, mint kárt okozott. Egy öreg asszony, Goriup Mária, egy kőműves felesége, a földrengéstől annyira megrémült, hogy holtan esett össze. Megállapították, hogy szívzselhűdés érie. Gyengébb földlökések híre érkezik a vidékről és Szlavónia több városából, különösen pedig Nasiczból. Feltűnő, hogy a földrengés alkalmával földalatti moraj nem volt észlelhető.

Lipiken ma 11 óra 10 perczkor északnyugati irányu rengést észleltek, mely három erős lökésből állt és 2 és fél percig tartott. Kár nem esett.

Csáktornyán délelőtt 11 órakor délnyugati irányu, közepes erő földrengés érezték, amely 10 másodpercig tartott. Több fal megrepedt s az órák megállottak. Kisebbszerű földhullámokat jelentettek még Lebnyérről és Barcsról is, ahol szintén délelőtt 11-kor körülbelül 3 másodpercig tartó gyenge földrengést észleltek.

Pécsett ma délelőtt 10 óra 5 perczkor, majd 11 óra 2 perczkor több másodpercig tartó erősebb földrengés volt észlelhető, különösen a házak második és harmadik emeletén, honnan a lakók rémülten menekültek. Kárt a földrengés nem okozott.

Sziszeken ma délelőtt 11 órakor tizenkét másodpercig tartó erős földrengés volt. A város lakosságán nagy ijedség vett erőt. A földrengés következtében a katolikus templom tornya megrepedt, sok magánház fala is megsérült s a házakról lehullt cserepek sok embert megsebesítettek. Sziszekre érkezett távirati jelentések szerint egész Horvát- és Szlavonországban érezték a földrengést, amely hír szerint Szlavóniában nagy pusztítást okozott.

Letenyén három másodpercig tartó földrengést észleltek.

Barcson ma délelőtt 11 órakor gyöngé, hullámos földrengés volt.

Csáktornyán délelőtt 11 órakor délnyugatról 10 másodpercig tartó közepes erő földrengés volt. Néhány házon repedés észlelhető.

Ma délelőtt 11 órakor Fiumében két hullámszerű földlökést észleltek. Legjobban érezték a földrengést a szabad kikötőben. A haditengerészeti akadémia szeizmográfikus készüléke szerint a földrengés 10 óra 58 pecz 40 másodperczkor kezdődött és 11 óra 3 pecz 44 másodperczkor végződött. A szeizmograf legerősebb elhajlása 59 mm. volt.

Szigetvárodt délelőtt 11 órakor fél percig, 11 óra 17 perczkor 17 másodpercig tartó földrengés volt. Az ingaórák sok helyütt megálltak. Baj nem történt.

Nagykanizsán ma délelőtt 11 órakor három délről észak felé haladó heves földlökést észleltek.

A mai földrengés alkalmával a Zágráb közelében fekvő Jamnica községben a katolikus templom bedől. A községben más nevezetesebb kár nem történt. — Szutinszko faluban három kőműves, kik a templom tornyának javításával foglalkoztak, a földrengés alkalmával a toronyról leszédültek s közülök az egyik szörnyethalt, a másik kettőt pedig haldokolva szállították kórházba.

A földrengést a külföldi obszervatóriumokban is észleltek. Déllelőtt 11 óra 2 perczkor a morabitói obszervatórium készülékei csekély távolságból heves földrengést jeleztek.

Triesztben a cs. kfr. tengerészeti obszervatórium szeizmografjai ma délelőtt heves közeli földrengést jeleztek, amelyről megállapították, hogy a földrengés fészke körülbelül 200 km. távolban fekszik. Kezdeté 10 óra 59 pecz 45 mp-kor. A készülék legnagyobb kitérése 148 mm 11 óra 12 mp-kor, vége 11 óra 14 perczkor délelőtt. A földrengést a városban is igen sokan érezték. Az eddig beérkezett jelentések szerint a földrengés érezhető volt Szervolában, San Roccóban, San Marcoban, Capo d'Istriában és Zárában is.

Bécsben a cs. és kir. meteorológiai és geodynamikai központi intézet szeizmographjai ma d. e. erős közeli földrengést jeleztek a monarchia déli részéről körülbelül 300 km. távolból. Kezdeté 11 óra 1 perczkor d. e. közép-európai időszámítás szerint. Maximális effektív talajmozgás Bécsben körülbelül 3/4 mm volt.

TÁVIRATOK.

Francia csapatok harcra kalózzokkal.

Saigon, okt. 8. Detham kalózzvezért, ki 350 fősával egy sűrű erdőben sáncolta el magát, francia hadosztály támadta meg. A kalózzokat megfutamtították. A francziák 18 halottat (7 európai és 11 benszültöt) és 35 sebesültet, a kalózzok pedig 8 halottat hagytak hátra.

Mibe kerül a marokkói háború.

Madrid, október 8. (Saját tud.) A pénzügyminiszter hivatalos jelentése szerint a marokkói háború szeptember 30-áig 30 millió pezetát emésztett fel s azóta a katonai kiadások naponként egy millió pezetánál is többre rugnak.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárlatai.

New-York.			
	okt. 6.	okt. 7.	okt. 8.
Buza decemberre	109 ³ / ₈	109	109 ⁵ / ₈
májusra	110 ¹ / ₂	110	110 ¹ / ₂
Tengeri decemberre	69 ¹ / ₂	69 ¹ / ₂	69 ¹ / ₄
Chicago.			
Buza májusra	103 ³ / ₂	103 ¹ / ₂	103 ³ / ₄
decemberre	101 ¹ / ₄	101 ¹ / ₈	102 ¹ / ₈
Tengeri decemberre	67 ¹ / ₂	67 ¹ / ₄	68 ¹ / ₂

Newyork okt. 8. Gyapot Newyorkban helyben 13.55 (13.60 tegnap), gyapot nov. 13.12 (13.22), gyapot januárra 13.20 (13.29), gyapot Neworleansban helyben 13.1¹/₈ (13¹/₁₆), petroleum Stand white Newyorkban 8.25 (8.25), petroleum Stand white Filadelfiában 8.20 (8.20), petroleum Refined in Cases 10.65 (10.65), petroleum Credit Blancs at Oil City 1.58 (1.58), zsir Western steam 12.65 (12.60), Zsir Rohe és Brothers 13.— (12.95).

Chicago, okt. 8. (Zárlat.) Zsir okt-re 12.15 tegnap (12.12), zsir januárra 11.72 (11.60), szalonna short clear 12.12 (12.43), sertésus okt-re — (24.30).

A német birodalmi bank kamatomelése.

Berlin, október 8. (Saját tudósítónktól.) A pénzügyminiszter általános az a vélemény, hogy a birodalmi bank egy százalékkal fogja felemelni a kamatlábat.

A Suez-társaság koncessziója.

Kairo okt. 8. (Német kábel-társaság.) A Suez-csatorna társaság koncesszióját további 45 évre 2014-ig meghosszabbították. A társulat az egyiptomi kormányknak kb. 3 millió font sterlinget fizet, s ezenkívül a nyereség 20 százalékát átengedi.

Mit csinál Junga Sebő?

Titkolóznak a gyáli-uti honvéd-kórházban.

Budapest, október 8.

Borus, szomorú őszi reggelek szürkésége fektette meg ma az ébredő várost. A levegőben még uszolt valami a hajnali ködből, egy-egy foszlánya leszállott az emberekre és beléjük lopott egy darabot az őszből. Délelőtt tíz óra van és a gyáli-uton mértföldnyire tűnik föl csak egy-egy alak. A kocsiuton néha végigporoszkál valami álmos huszár, aki a gyáli-uti helyőrségi kórházból jön. Egyébként nagy csönd és szomorúság mindenfelé. A kórház kis épületének a vörössége eltompul a szürkésében és a kórházból látszatra amolyan halottas-ház-félet csinál. Itt szomorú emberek lehetnek — jár át a fejemen — és én most itt keresek egy szomorú embert. Beteget... Vagy halálkölőt is talán... Aki eljátszotta életének a nagy introdukcióját és akit idehoztak, hogy itt szakadjon rá az utolsó fölvonás tragédiája... Amelyben a hős bűnhődik, megőrül vagy más ilyesfajta szomorúságok esnek meg rajta. Junga Sebő-t keresem. Aki idekerült a maga katasztrófája után. Akit itt őriznek, mert talán bolond vagy mert talán bűnös... Mit lehet tudni?...

A szomorú épület előtt (nem tudom, de nekem még a külseje is olyan nagyon szomorúnak tetszik) megállítom a kocsit és kiszállok belőle. A kapuban megállít a silbak:

— Mi tetszik?

— Egy beteget keresek.

A fiu megnéz. Ilyenkor nem szoktak beteget látogatni. Tilos is. Mégis megkérdi:

— Miféle beteget?

— Junga százados urat.

A titulus imponál a bakának és beereszt a kapun. Látom rajta, hogy fogalma sincs, ki-ről van szó és sose hallotta a Junga nevet.

— Tessék kérdezősködni az irodában, a folyosón balra, — mondja még szíves utbagyitással. Amit persze nem fogadok meg, — bizonyos, hogy ott egy lépéssel se eresztenek tovább; még akkor is, ha a szerencsétlen százados csakugyan itt van. Ott nem tudnék meg semmit.

Megállok a folyosón és várok. Minden kihalt, csöndes, beletelik jó tíz perc, amíg a tulsó oldalról kong a kövezet és megjelenik a folyosón egy altiszt alakja. Odamegyek hozzá.

— Kérem szépen, nem tudja merre van Junga Sebő százados.

A katona nagyot néz. Egy darabig hallgat, aztán azt mondja:

— Nem tudom.

— De azt tudja, ugye, hogy Junga Sebő százados itt van a helyőrségi kórházban?

Az őrmester egy darabig hallgat. — Ugy látszik, katonák még azt is a legszigorúbb titokban tartják, hogy a százados ide szállították Pestre. Aztán nagyon csendes, szinte félve, hogy meghallják, így felel:

— Hát azt tudom, kérem, hogy itt van...

— Egyebet nem tud róla semmit?

— Nem bizony kérem, szigorúan őrzik azt. Egész másféle is van elhelyezve. Nem jön onnan se hír, se hang.

Egyebet nem lehetett belőle kihuzni. Nem tud semmit, — azt mondja, aztán megy a dolgára. Ujabb csönd, újabb várakozás. Egy csoport beteg katona megy végig a folyosón, ki a kertbe. Mögöttük egy altiszt, — ezt is megkérdelem, hátha hallott valamit a századosról.

— Kérem, — mondja, — tudom, hogy a százados ide hozták, de egyébiránt még azt sem tudom, merrefelé van elhelyezve. Nem is mondják azt meg az urnak itt. Nem lehet most odajutni hozzá. Annyit hallottam a századosról, hogy nem épeszül. Egy bajtársam mondta itt a kórházban.

Megmondtam, hogy szeretnék valahogyan közelebbit megtudni Jungáról.

— Tessék a parancsnok ural beszélni. Az mondhat eleget és adhat engedélyt is a látogatásra, más senki.

Megállítok egy tisztet is, kérdezősködöm, de az sem mond semmit. A kórházparancsnokhoz utasít ő is. Ott van a szobája az emeleten.

Fölmegyek az emeletre, ahol egy önkéssel találkozom. Bemutatkozom neki, hogy hir-

lapíró vagyok és hogy Jungáról akarok egyet-mást megtudni.

— Az bajos lesz, kérem, — mondja a fiu. — Itt azt az egész dolgot nagyon titkolják. Junga valahol a kórháznak egy másik épületében van és az a hit járja róla, hogy tényleg bolond. Azt hallok, hogy a multkor is oda kiáltott egy önkéntesnek:

— Szervusz hadnagy!

Egyébként is hallok, hogy a százados nem épeszül. Az orvosi megfigyelés eredményeit persze a legnagyobb titokban tartják, arról nem szívárogi ki még közénk se semmi. De tessék a parancsnok urhoz fordulni. Hanem most várni kell, mert még nincs itt...

— És várok. Ujra várok. Sokáig.

... Sarkantyupengés vágódik bele a szomorú csöndbe. Élesen, keményen. Aranygalléros katona jön: a kórházparancsnok-alezredes. Odamegyek hozzá, bemutatkozom és megmondom neki, hogy mit akarok.

A parancsnok nagyon udvariasan, de keményen, határozottan felel:

— Junga Sebő itt van a kórházban, de beszélni nem lehet vele, éppen azért, mert megfigyelés alatt van. A megfigyelés folyik, tehát az eredményről nem árulhatok el önnek semmit. Katonai szempontból is lehetetlen, hogy bármit is mondjak.

— Parancsnok ur, — sziveskedjék megengedni, hogy Junga százados orvosával beszélhessek...

— Nem tehetem, uram. Nagyon sajnálom, de nem tehetem. És kérem is, ne tessék bolygatni ezt az ügyet, mert ez csak árt a vizsgálat lefolytatásának...

Elmentem.

Kint, az uton még mindig nem volt nevezetesebb a világ. A sötét szürkellő levegőbe egyetlen rózsaszínű szín nem csapódott le. A kórházi épületek szomorúan feküdtek az ut szélén. Mikor visszanéztem a szaladó kocsiból, szomorúan gondoltam egy emberre, aki valamelyik czellában önmagával vivja meg a nagy harcát...

UJDONSÁGOK.

Tarnovszka grófnő szerelmei.

— Komarowszky gróf meggyilkoltatása. —

Velenze, október 1.

Komarowszky gróf meggyilkolásának ügyében ma már nyilvánosságra került a vizsgálat néhány rendkívül érdekes részlete.

Naumow, amikor Tarnovszkával szembesítették, elbeszélte, hogy ő, mielőtt a grófnő Komarowszky gróffal Oreiből Pétervárra utazott, egyáltalában nem vallott szerelmet neki. A grófnő volt az, aki Pétervárról az ő valódi címére sürgőnyen küldött ezzel a meg szólítással: „Kedvesem!” Ezután a grófnő egy sürgőnyben megvallotta Naumownak a szerelmét. A sürgőny így hangzott: „Szereltem, megtiltom, hogy igyál, te az enyém vagy.” Csak ezután irt a grófnőnek szerelmes levelet.

A kihallgatás alkalmával a grófnő ezt tagadta és kijelentette, hogy Naumow akkor valloit neki szerelmet, amikor Komarowszkyval Oreiből Minskbe utaztak.

Naumow azt vallotta, hogy a grófnőnek ez az állítása nem igaz. Hozzátette még, hogy nem is vallhatott szerelmet a grófnőnek ezen az uton, mert csak négy perczig tartott az ut és ezalatt Komarowszky a kupében tartózkodott. „Nem tagadhatja” — így szóló Tarnovszkához, — hogy először Oreiben volt velem viszonya, azután Kiebben, azután Moszkvában és Kiebben és végre Velenzeben.

— Hazugság! kiáltotta erre a grófnő. Sosem volt viszonyom magával!

Naumow további részleteket mond el, intim epizódokról beszél és Perier komornát nevezi meg tananak. A grófnő tovább tagad, de Naumow így folytatja:

— Formális eljegyzés nem volt közöttünk. Csak Bécsben kérdezte ön tőlem, hogy: El akarsz venni?

Erre azt feleltem:

— Miért ne? — Csak ezután tekintetem magam jegyesének.

— Nem igaz! — felelte a grófnő. — Az eljegyzésünk az én berlini elutazásom előtt történt Oreiben. Ön azt mondta, hogy előbb el kell válnia a feleségétől, mert házas.

Ezután élénk szóváltás támadt a két vádlott között a Naumow szerelmes levelei miatt.

— Egyszer, — mondta Tarnovszka — meg látogattam magát Bécsben az „Imperiálban”; akkor veszekedtünk. Ezután megírta nekem, hogy öngyilkos lesz és kérte vissza a leveleit. Ekkor azt mondtam, hogy elégettem mindent.

— Nem azért akartam öngyilkos lenni, mert veszekedtünk, — felel Naumow — hanem, mert néhány órával ezelőtt mással láttam pusztizni.

— Most jut eszembe, szól erre Tarnovszka, hogy ön tényleg azt mondta nekem, hogy Velenzebe megy, hogy a leveleit elhozza és elváljon.

Naumow szól ezután: „Ön nekem két levelet mutatott Trubeckois aláírással, melyek közül az egyik a következőket tartalmazta: Ön, ki olyan hasznavehetetlen... Ön nem engedett meg nekem egyebet, mint egy kézcsokot.”

Tarnovszka tagadja ezt és rögtön a következő panaszban tör ki: „Nem szép öntől, hogy így hazudik!”

— Azok után, amit ön velem tett, még hazugsággal is megvádol engem?

— Én nem vádolom önt, ha azt mondom, hogy Komarowszkyról rosszat beszélt, hogy velem elhitesse, miként ő is hasonlóképen nyilatkozik rólam. Kiebben Komarowszkynek egy táviratot mutatta, mely számtalan önt sértő kifejezést tartalmazott és a következőket mondta nekem: „Ime, mennyire becsüli a gróf a barátságomat.”

— A táviratot — vallotta Naumow az ön jelenlétében kaptam és egy szót sem szóltam. Ebédnél önök folyton Komarowszky hálátlanságáról beszéltek. Ebéd után, midőn kimentünk a temetőbe, séta alatt a következőket mondta nekem: „Ah, ha Stahl életben lenne, ő megboszulna engem. Tagadja ezt le ön, ha tudja!”

A grófnő így felelt erre: — Mind hazugság. Midőn én önnek Komarowszky táviratát mutattam, semmiféle megjegyzést sem tettem; de ön a következőket mondotta: „Velenzebe utazom, hogy Komarowszkyval megverekedjem vagy megöljem őt.” Ekkor mutattam önnek a gróf második táviratát, mely barátságos kifejezésekkel volt tele. Ekkor megjegyeztem, hogy kár ily csekélységek miatt haragudni. Így csitítottam le önt.

Naumow azonban kijelenti, hogy ezt a második táviratot nem látta. Én bejelentettem, ugymond, hogy Komarowszkyt fel fogom keresni, de ön a párbajt nem óhajtotta a láma miatt. Ön szuggerálta nekem azt a gondolatot, hogy menjek külföldre Komarowszkyt megölni, hogy önt megmentsem. Én azt feleltem önnek, hogy nincs bátorságom egy gyengén ember megölni és a becsületem nem ajánlottam. Tagadja, ha tudja, hogy a következő napokban Moszkvában a gyilkossághoz minden szükségessel ellátott, hogy megadta a pontos velenzei címet s a ház tervrajzát. Mindent úgy csinált, hogy ön ne kerülhessen semmiképen gyanuba.

Tarnovszka csöndesen hallgatta végig mindezeket a vádakokat és azt felelte nevelve: — Mind ez Naumow képzelődésének szüleménye és a hazudozásai!

A rendkívül izgalmas dráma utolsó felvonásának fejleményeit rendkívül izgatottsággal várják.

NAPIREND. Napfár. Szombat, október 9. — Róm. kath.: Dénes. — Prot.: Dénes. — Görög-orosz: szeptember 26. Nilusz. — Zsidó: Tisri 24. — A nap két reggel 6 óra 10 perczkor, nyugszik este 5 óra 23 perczkor. — A hold két éjjel 12 óra 39 perczkor, nyugszik délután 4 óra 1 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.

A képviselőház ülése délelőtti 10 órakor.

Az Országos Széchényi Szövetség közgyűlése este 6 órakor. — Az Obudai Dalkoszu táncmulatsága a Korona Vigadóban este 8 órakor. — A Terézvárosi Torna Klub lovag-utcai tornatermének megnyitása. — A Budapesti Egyetemi Turista Egyesület kirándulása Badacsonyba. Indulás a Déli Vasút pályaudvaráról este 8 óra 30 perczkor. — Matematikai tanulóverseny a fizikai intézetben délután 2 órakor. — A II. kerületi

társaskör (Fő-ut 83.) ismeretterjesztő estélye 7-8-ig. — Az Obudai protestáns énekegyesület kabaréestélye a Redlich Vigadóban. — A Tornai kiállítás ünnepélyes megnyitása a Mücsarnokban délután 5 órakor. — A Siskör évednyitő társaságokéja este 8 órakor. — A Zalamegyei Kör tisztújító közgyűlése a Liszt Ferencz kávéházban este fél 9 órakor. — Bemutató előadás a Magyar-színházban este fél 8 órakor. — Lóárverés a Lehel-utcai laktanyában. Luxuslövésár a Tattersallban. — Lóverseny délután fél 3 órakor. — Az osztálysorsjáték húzása d. e. fél 9 órakor. — A „Magyarok bejövetele”, Feszly Árpád körképe a Városligetben. Nyitva reggel 8-tól este 11-ig. Belépő-díj 1 korona. — A gödöllői kiállítás a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9 órától este 5 óráig. Belépő-díj 1 korona. — A „Könyves Kálmán” Nagymező-utcai művészeti szalonja rendezés miatt zárva. — Az Új Művészeti Szalon (Kecskeméti-utca 3.) Nyitva egész nap. Belépő-díj nincs. — Gulácsy Lajos kiállítása az Uránia kigyóteri szalonjában. Nyitva egész nap. Belépő-díj nincs.

Nyitvalevő muzeumok: A Nemzeti Múzeum régiség-tára 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum 10-2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum 10 órától 1 óráig és 3-7 óráig. — Az Iparművészeti Múzeum 9-1-ig. — A Széchenyi Múzeum 10-12-ig. — Az Aquincumi Múzeum nyitva egész nap. — A Ráth György Múzeum 10-4-ig. — Az Erzsébet Múzeum 9 órától fél 1-ig és 3-4-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Múzeum könyvtára 9-4-ig. — Az Akadémia könyvtára 3-7-ig. — Az Egyetemi könyvtár 9-12-ig és 3-8-ig. — A Fővárosi Könyvtár 9-2-ig. — A Kereskedelmi múzeum könyvtára 9-2-ig. — A pedagógiai könyvtár és tanzerkiállítás 3-6-ig.

— Személyi hír. *Lipót, György és Konrád* bajor hercegek József főherceg és családja látogatására Bécsből Kistapolcsányba utaztak, hol már néhány nap óta *Gizella* bajor hercegnő is időzik.

— Új államtitkár. A király Wekerle Sándornak, a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnöknek előterjesztésére dr. Teleszky János miniszteri tanácsosnak az államtitkári címet és jelleget adományozta. Az új államtitkár 1868-ban született, állami szolgálatba pedig az 1889-ik évben lépett, mint fogalmazó-gyakornok, tehát negyvenegy éves korában, huszévi szolgálat után, tettejének és munkabírásának teljességében érte el a pénzügyi igazgatás legmagasabb állását. 1891-ben segédfogalmazóvá, 1892-ben miniszteri fogalmazóvá, 1899-ben miniszteri titkárrá, 1903-ban osztálytanácsossá lett. 1907-ben kapta meg a miniszteri tanácsosi címet és jelleget, ez év február havában pedig valóságos miniszteri tanácsossá nevezték ki. Legújabb előléptetése a pénzügyi tisztviselők körében megnyugvással találkozik, mert erre dr. Teleszky nagy tudásával és rendkívüli buzgóságával rászolgált. Kiválóan hasznos tevékenységet fejtett ki a brüsszeli cukor-konferencián, az Ausztriával folytatott kiegyezési tárgyalások során, a fogyasztási adók, költségvetési és zárszámadási ügyek vezetése körül.

— **Átutazik-e a császár Budapesten?** A „Times” Pétervárról azt az értesítést kapta, hogy a császár valószínűleg Kieven, Voloczyskán, *Budapest*, Fiumén, Velenczén és Milánón át fog Olaszországba utazni. Egy hadihajó már utnak is indult, nyilván azért, hogy a császárt Fiuméből átvigye Velenczére. A császár találkozása az olasz királlyal e híradás szerint, Raconigiben (Turin közelében) fog megtörténni. Ezzel szemben Bécsből azt jelentik, hogy illetékes helyen nem tudnak a császárnak Magyarországon és Ausztrián való átutazásáról.

— **Az új műegyetem megnyitásának elhalasztása.** A kir. József-műegyetem tanévnyitói ünnepélyét és a záróelőléptelével kapcsolatos felavatását *elhalasztották*. Bár az előadásokat már október végén, vagy november elején fogják megtartani. A megnyitó-beszédet *Wartha Vincze* rektor mondja. A felavatás pedig attól függ, hogy a király mikor jön Budapestre. Mivel pedig erre rövid időn belül kevés remény van, megtörténhetik, hogy a felavatás csak a *jövő esztendő tavaszán* fog megtartani. A műegyetemben és e hatalmas épület körül különben serényen folynak a munkálatok. A belső felszerelésekkel és berendezésekkel ugyszólván teljesen elkészültek, most már csak a kövezési munkálatok hátráltatják a palota teljes elkészülését.

— **A pénzügyminisztériumból.** A király dr. Vass Tamás és *Marschalko* József címzetes miniszteri tanácsosokat valóságos miniszteri tanácsosokká nevezte ki. — *Bakonyi* Géza miniszteri tanácsos nyugdíjaztatását kérte és megvált az állami szolgálatból.

— **Hohenberg hercegnő.** A hivatalos lap mai száma ebben a formában jelenti be a trónörökös feleségének rangemelését:

Ő császári és apostoli királyi Felsége Bécsben, 1909. évi október 4-én kelt legfelső kéziratával Hohenberg Zsófia hercegnőnek, Ferencz Ferdinánd főherceg ur 6. csász. és kir. fensége morganatikus házastársának saját személyére nézve a hercegi méltóságot Hohenberg hercegnő címmel és fenség címzéssel díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Bécsből jelentik: *Ferencz Ferdinánd* főherceg és neje *Hohenberg* herceggasszony ma délelőtt magánkihallgatáson jelentek meg őfelségénél, hogy megköszönjék a herceggasszonyt ért kitüntetést.

— **A nagybeteg cszárné.** Pétervárról jelentik: *Alexandra* cszárné állapota rendkívül komoly és szó sem lehet arról, hogy a cszárné az idén külföldi utra vállalkozzék.

— **A lengyel küldöttség Debreczenben és Budapesten.** Az október 6-iki gyásztűnnap alkalmából Aradra zárandokolt lengyel küldöttségnek mintegy 30 tagja, mint már jelentettük, tegnap Debreczenbe utazott, ahonnan Budapestre utaztak és ma délben érkeztek meg a nyugoti pályaudvaron. Fogadásukra megjelent *Melly Béla* fővárosi tanácsnok, dr. *Kócsics Ernő*, *Nagy György* és *Szapannos István* orsz. képviselők, az egyetemi ifjúsági egyesületek és majdnem ezer főre menő közönség. *Melly Béla* fővárosi tanácsnok a városi tanács nevében igen meleg szavakkal üdvözölte a fővárosban a lengyel testvéreket, akiknek nevében *Stabilovszki Géza* lembergi gazdasági akadémiai igazgató köszönte meg a szívélyes fogadást. Utána az egyetemi ifjúság nevében *Tóth László* üdvözölte a lengyel vendégeket, amire *Gesztrics* lembergi városi tanácsnok válasza. A fogadtatás után a vendégek a Royal-szállóba mentek. Holnap, szombaton, délelőtt kilencz órakor megtekintik az országházat, majd fél tízkor *Nagy György* vezetése mellett tiszteletüket teszik *Justh Gyula* házelnöknel és jelen lesznek a képviselőház ülésén és ahol az elnök engedelmével *Nagy György* külön is fogja üdvözölni őket.

Debreczenben a lengyel vendégeket a pályaudvaron dr. *Magas György* debreczeni városi főügyész üdvözölte a városi tanács nevében és az üdvözölő beszédre *Stabilovszki Géza*, a lembergi gazdasági akadémia igazgatója válaszolt. A délután folyamán a lengyel vendégek kihajítottak Nagyerdőre és megnézték a kollégiumi képtárat és régiség-tárat, este pedig a városi színházban végignézték a „*János vitéz*” előadását. Debreczen városi polgársága a lengyel testvéreket a színházban nagy óvációban részesítette és felvonásközökben a lengyel himnuszt énekelte. Színház után tiszteletükre a Royal-szállóban, ahol megszálltak, nagy lakoma volt.

— **Új gépfegyverosztályok felállítása.** A lovasságnál rendszeresített újabb gépfegyverosztályok mellett a gyalogság, azaz a vadászcsapatok körében is új gépfegyverosztályokat fognak felállítani. Az elmúlt tél eseményei a közös hadseregben sietteték a gépfegyverosztályokkal való ellátást, úgy, hogy a tavasszal a Boszniában, Dalmáciában és Hercegovinában állomásozó valamennyi zászlóalj, továbbá a Magyarország és Ausztria többi részeiben lévő gyalogezrednek és vadászzászlóaljnak megvolt a maga gépfegyverosztálya. Azóta is állítottak föl új osztályokat s az ősi nagy hadgyakorlatokon néhány ezrednek már négy gépfegyver (két osztály) volt. További osztályok felállítása most már tisztán anvagi kérdés, mivel a gépfegyver kezelésében kiképzett tisztok és legénység elegendő számban állanak rendelkezésre. Amint a közös hadseregnél, akként a két honvédségnél is arra törekcsenek, hogy a gépfegyverosztályokat szaporítsák s minden zászlóaljra egy osztálylyal lássanak el. Az egész szervezés keresztülvitele után hadseregünknek aránylag rövid idő alatt 681 gyalogsági gépfegyverosztálya (467 a közös hadseregnél, 94 a magyar és 120 az osztrák honvédségnél) és tíz lovassági gépfegyverosztálya (közöttük két honvéd) lesz s ezzel a modern hadieszközzel az európai hadseregek között a legerősebben el lesz látva.

— **A fővárosi küldöttsége Boszniában.** A fővárosnak Boszniában időző küldöttsége tegnap délután érkezett Mostarba, ahol óriási néptömeg várakozott rájuk. A társaságot báró *Rüdt György* járási főnök üdvözölte a legszivesebb hangon. Azután *Sefics* polgármester, majd a magyarok nevében *Porzsolt* ottani kereskedő köszöntötte a vendégeket. Az üdvözlésekre *Fülepp Kálmán* főpolgármester válaszolt és megköszönte az impozáns fogadást. Dr. *Bárczy István* polgármester és *Vaszilievits János* alpolgármester feleségeinek fogadására számos hölgy jelent meg s egy fehér ruhás bájos leányka üdvözölte őket magyar beszéddel, hatalmas virágcsokrot nyújtván át nekik. Dr. *Bárczy Istvánné* meghatottan köszönte meg a figyelmet s megcsókolta a kisleányokat. Ezután bemutatták *Fülepp* főpolgármesternek és *Bárczy* polgármesternek a muzulmánok küldöttségét mire a társaság bevonult a városba. Este a Narenta-szálló disztermében fényes lakoma volt, amelyen a községi és kormányhatóságok, valamint a katonai hatóságok fejei mindannyian megjelentek. Este a városi főúrnak fényes világitatta ki a Narenta folyó medrét és partjait. Sok ezer fátyla szórta fényét a part mentén és a vizen és Mostar egész lakossága talpon volt, hogy a fényes kivilágítást mozgalmassá is tegye. A főváros küldöttsége még tegnap este látogatást tett *Ibrahim Effendi Kajta* előkelő mohamedán házában, aki a legnagyobb előzékenységgel fogadta vendégeit és büszkén vallotta, hogy olyan török családi ivadéka, amely másfél évszázadon keresztül Magyarországon élt.

— **Bécs német város.** Luegerék nagy erőfeszítések mellett védelmezik meg a beözönlő csehek ellen Bécs német karakterét. Ugyanazok a Luegerék, akik bennünket a nemzetiségek elyomásával vádolnak, a legbrutálisabban bánnak el a cseli követelésekkel. Tegnap a XII-ik és a XX-ik kerületben lakó, mintegy negyven cseh szülő *Friebeiss* helytartósági alelnök elé vonult küldöttségként és előtte panaszt emelt a cseh népiskolák következetes üldözése ellen. A szónok beszédére az alelnök a következőket mondotta:

— Ezen nem lehet segíteni és nincs más hátra, mint hogy küldjék a gyermekeket német iskolákba.

— Ebből nem lesz semmi, — kiáltották erre a szülők, akik hozzátették még: — Szivesebben feláldozzuk életünket, semmint gyermekeink nyelvet és nemzetiségét!

A beszélgetés során éles vita indult meg egyrészt dr. *Friebeiss*, másrészt *Kalina* és *Tomas* képviselők közt, akik szintén résztvettek a küldöttségben. A cseh szülők egyébként a cseh iskolák zárása miatt a Brünnből ma hazatérő dr. *Zacek* miniszternél is kihallgatásra jelentkeztek. *Lueger* polgármester a tegnapi honpolgári eskütételek alkalmából szintén nyilatkozott Bécs német jellegéről; a polgármester ugyanis a következőket mondotta:

— A polgári eskütében határozottan kifejezésre jut, hogy Bécsnek német jellege van és hogy Bécs városa Ausztria birodalmi fő- és székvárosa. Ennek az eskünek most fokozottabb jelentősége van, minthogy egyesek arra törekcsenek, hogy a városunknak kényelvű jelleget adjanak. Ha Bécs két-nyelvű, akkor elveszti mindama jelentőségét, amelyivel eddig birt. Mert Bécs csak akkor lehet birodalmi főváros, ha egy nyelvű. Bécs város német jellegének megővésében egyáltalában nincs ellenséges szándék valamely nemzet iránt. Nem tartozom azokhoz, akik az ablakokat beverik, vagy fűtyköseiket forgatják, hogy ily módon testi erejüket fitogtassák, — avagy pedig, akik egyéb üzemeket folytatnak. Az ilyen gyerekeskedésekkel sohasem foglalkoztam. Arról azonban gondoskodni fogok, hogy Bécs város német jellege minden körülmények között megővassék. Ha Csaszlauba megyek, ott nem kívánom, hogy mind németek legyenek, hanem azok, akik Bécsbe jönnek, azok kötelesek a német nyelvet megtanulni, mert itt lelik meg boldogulásukat. Szigoruan figyelni fogok arra, hogy szülővárosomban, Bécsben, csupán német iskola álljon fenn és semmiféle más nemzetiségi.

— **Gyilkos csavargó.** A záródi határban — mint Aradról jelentik — gyilkosság történt. Egy *Masas* István nevű csavargó revolverrel tizenhat-szor rálőtt a kocsin arra haladó *Csomoj* Nyisztor helvenéves almakereskedőre. Az öreg emberrel együtt volt kis unokája is. Az öreg meghalt, a fiu megsebesült. A gyilkos elrabolta a pénzüket. A csendőrök hamarosan megtudták a dolgot és a gonosztevőt elfogták Nadab vasuti állomáson éppen akkor, amikor el akart utazni.

— **Veith Béla udvari tanácsos.** A király Veith Bélát, a szab. osztrák-magyar államvasút magyarországi vasműveinek, uradalmának és bányáinak vezérigazgatóját udvari tanácsossá nevezte ki. Közgazdasági életünk egyik legkiválóbb alakját érte ez a kitüntetés. Sok évi munkának és a magyar vasipar nagygyátételének jutalma. Veith vezérigazgatósága alatt történt a resinai vasmű rekonstrukciója, amelynek folytán ez a magyar ipartelep világhírré tett szert. Veith munkásságának köszönhetőek azok a nagyszabású humanitárius intézmények, amelyek a vezetése alatt levő vasművek telepein létesítettek és valósággal mintaszerűen szolgálják rendeltetésüket: a munkás-jólét előmozdítását. Nem kis érdeme végül Veith-nak a még rövid évtizeddel ezelőtt teljesen német nyelvű és szellemű vállalatnak az egész vonalon való megmagyarosítása. Ugy a központi vezetésnél, mint az egyes telepeknél is kizárólag magyar nyelven történik a kezelés, ami annál nagyobb jelentőségű, mivel a vállalat tulajdonképpen osztrák vállalat s anyaintézte Bécsben van. Mindezek pedig megmagyarozták azt a közmegelegedést, amelylyel a főváros gazdaságr és pénzügyi köreiből, valamint egész polgári társadalmában ez a kitüntetés találkozik.

— **A Sorompó megnyitó ülése.** A Sorompó országos iparvédő liga most tartotta meg évnnyitó gyűlését, melyen dr. Téglás Géza elnök örömmel üdvözölte az egybegyűlteket, különösen pedig a vidéki fiókoknak volt elnökeit. A jegyzőkönyv vezetésére Czako Endre jegyzőt kéri fel. Ezután beszámolt Téglás igazgató az egyesület szüneti működéséről; tudatja, hogy a Sorompónak legközelebb Besztercebányán, Balassagyarmaton, Mezőturon, Jászberényben, Szolnokon és Rimaszombatban alakulnak fiókjai. Különösen ünnepélyes a szolnoki diszgyűlés, mely október 10-én lesz. Ezen a gyűlésen gróf Almásy Imre főispán fog elnökölni és megjelenésüket megígérték dr. Nagy Emil országos képviselő, Kludy Gyula polgármester. A központot Téglás Géza elnök és Czako Endre fogják képviselni. Ezután Mezei Kornél közgazdasági író tett előterjesztést a Sorompó pályázatáról. A jelentést többek hozzászólása után elfogadták. Ezzel az üléssel véget ért.

— **Kitüntetett miniszteri tisztviselők.** A király a személye körüli miniszter előterjesztésére dr. Olgay László és dr. Reusz Andor földmívelésügyi miniszteriumi miniszteri segédtitkároknak buzgó szolgálatuk elismerésül a *Ferenz József-rend lovagkeresztjét* adományozta.

— **Simor-alapítvány vakok részére.** A Simor János herceggímás-féle megálapítványok negyediké a vakok orsz. intézetében megüresedett. Ezen ingyenes alapítványi helyet oly 5-14 éves koru vak gyermek nyerheti el, aki fővárosi illetőségű bizonyítvánnyal bír és a vakságon kívül más testi vagy szellemi fogyatkozásban nem szenved. Kérvények Budapest székesfőváros tanácsához czimezve folyó évi október hó 30-ig az igazgatóságnál (VII., István-ut 95.) nyújthatók be. Ugyancsak az igazgatóság díjtalanul szolgálhatja a felvételhez szükséges űrlapokat.

— **Puccini feleségét fölmentették.** Néhány hónap előtt, mint annak idején, a Puccini házban. A zene-szerző felesége azzal gyanúsította szobalányát, hogy viszonya van a férjével és a leány szegye-nében öngyilkos lett. Családja azonban nem hagyta annyiban a dolgot és rágalmozást pert indított Puccininé ellen, akit a hivornói törvényszék hat havi fogságra ítél. Most azt jelentik nekünk Rómából, hogy a fellebbezési törvényszék Puccininét fölmentette.

— **Harrach József síremléke.** Néhány dr. Harrach Józsefnek, az orsz. magy. kir. Zeneakadémia titkárnak és főreáliskolai tanárnak barátai és tisztelői a kerepesi-uti temetőben díszes emléket állítottak. A síremlék ünnepes felavatása okt. 17-én, vasárnap délelőlt 11 órakor lesz. A rendezőség az ünnepélyen szívesen látja az elhunyt zenetudós minden tisztelőjét.

— **Büntetés a magyar zászló megsértéséért.** A budapesti községtanács látogatása idején öt szarajevói középiskolai tanuló két magyar zászlót le-tépett. Hír szerint a bűnös tanulókat büntetésből az iskolából kizárták.

— **Adakozás.** Varga Márton tokaji ev. lelkesz a mai postával két koronát küldött kiadóhivatalunk címére az „Aradi vesztőhely” megvételéhez. A beküldött két koronát rendeltetési helyére juttattuk.

— **Nádai Ferenc emléke.** Nádai Ferencnek, a Nemzeti Színház néhai nagy művészenek a kerepesi-uti temetőben levő sírja fölé díszes emlékművet állítanak a művész barátai és tisztelői. Az emlékbizottság, mely *Bárczy István* polgármester elnöke alatt alakult meg, a nyár folyamán folytatta a gyűjtést és közelebb újra összejön, hogy a további teendőket megbeszélje. A síremlék költségeire már eddig is szép összeg gyűlt egybe.

— **Csang-Csi-Tung herceg halála.** Kína egyik legnagyobb fia, *Csang-Csi-Tung* herceg, mint egy Pekingből érkezett távirat jelenti, hetvenöt éves korában meghalt. *Csang-Csi-Tung* bölcsész, tudós és politikus volt egy személyben. A modern eszmékért lelkesedett s a nyugati kultúrát szükségesnek tartotta Kínában. Mint alkirály, *Csang-Csi-Tung* a hatósága alá tartozó tartományokban vasműveket, tégláégetőket, porcellán- és üvegyárakat létesített és egyik legerősebb szószólója volt a birodalmi vasúti hálózat kiépítésének. Mindezekért a törökvésekért tollal is harcolt. Tanúság erre a „Kína egyetlen reménye” című könyve, amelyet a Japánországgal való szerencsétlen háború után írt; azt mutatja benne, hogy Kínának föl kell ébrednie álmából s Japánország művelődési törekvéseit kell követnie, ha csak nem akar tönkremenni. Művét a császárnak ajánlotta, aki azzal tisztelte meg a szerzőt, hogy a könyv egy példányát saját kezírásával ellátva, visszaküldte *Csang-Csi-Tung*-nak. A könyv oly nagy föltűnést keltett, hogy csakhamar egy millió példányt kellett nyomtatni belőle. *Csang-Csi-Tung* teljes lelkesedéssel ajánlotta a Nyugat intézményeinek átvételét, de meglátta a mi kulturánk gyöngeségeit is. Egy helyen ezt írja:

— Az európai államok lehetnek igen hatalmasak, az uralkodó osztályok igen gazdagok, de a dolgozó nép aránytalanul szegény, sokszor szerencsétlen; rendszerint jogtalanul kizsákmányolják. Egy ilyen kormányrendszert, amely ezeken a társadalmi ellentéteken tulteszi magát, habár alkot is, nem tekinthetünk nekünk való mintának.

Amikor Kantonban kormányzott és Kwangszí és Santung tartományokat igazgatta, hivatalosan is közelebbi érintkezésbe lépett az európaiakkal. Később Hunan és Hupe tartományok főköormányzója lett. Ez idő alatt harmincz instruktor-tisztet kért a német hadseregtől, hogy segítségükkel kiképeztesse a kínai csapatokat. 1907. szeptemberben Juansikkájjal együtt Pekingbe hívták a reformok keresztülvitelére. Juansikkáj ez év e'ején kegyvesztett lett s *Csang-Csi-Tung* is halála előtt néhány héttel elbocsátását kérte, amit azonban a régensherceg nem fogadott el, hanem *Csang-Csi-Tung*ot meghatározatlan idejű szabadságra küldte. Május vége felé *Csang-Csi-Tung* csaknem áldozata lett egy orviamadásnak. Mikor egy audien-cziáról hazafelé igyekezett, kocsiját fölirtáztatta egy idegen, aki hirtelen tört rántott elő és *Csang-Csi-Tung*ra sújtott vele. A tör azonban az ősz államférfiúnak csak a felsőruháján furódott át. A merénnyel elfogták.

— **Weisz Richárd amatőrsege.** A Magyarországi Testedző Egyletek Országos Szövetségének rehez atlétikai szakbizottsága holnap este 6 órakor Brüll Alfréd elnök elnöklésével ülést tart, amelyen Weisz Richárd olimpiai bírókó világbajnok amatőrse-gének megvonását tárgyalja. A szakbizottság elő-adoja, Payr Hugó javaslata szerint a Szövetség szabályai világosan kimondják, hogy ilyen esetek-ben a versenyző amatőrsegi joga megvonassék és professzionistának nyilvánítassék.

— **Vonatok összeütközése.** A prága - égi hármas számu gyorsvonat, mely tegnap délután 3 óra 35 perczkor indult el Prágából, este nyolcz óra felé Neudau állomásra befutva, az előtte haladó 153. számu tehervonat lokomotivja által okozott váltórongálás következtében kiskilt és az állomáson vesztelő 153. számu tehervonatnak neki-futott. A gyorsvonaton *Zimmermann* elektrotech-nikus sulyosan és tízenhat más utas könnyen, a tehervonaton *Bayer* Venczel altiszt sulyosan meg-sebesültek. A gyorsvonat két kocsija, valamint a tehervonat öt kocsija kiskilt és erősen megrong-aldott. A gyorsvonat 1 óra 25 perczes késést szenvedett, a 12. számu személyvonat pedig 58 percznyi késéssel érkezett be.

— **Letartóztatott házasságszedelő.** S. Elza hivatalnoknő apróhirdetés útján megismerkedett *Schön-mann* József 26 éves asztalossegéddel, aki kész volt a leányt feleségül venni, ha néhány száz koronát ad át neki, hogy önállósíthassa magát. A leány 260 koronát adott *Schönmann*nak, mire az faképnél hagyta a menyasszonyát. A leány a rend-örségen feljelentette *Schönmann* Józsefet, akit a rendörség ma letartóztatott. *Schönmann* rosvott multu ember

— **A katonaság köréből.** A király sok évi ered-ményteljes működésük újbóli elismerésül a kö-vetkező altábornagyoknak: *Balás Györgynek*, a budapesti I., bojnai *Boroevics* Szvetozárnak, a zágrábi horvát-szlavon VII. és *Rónai Horváth* Jenőnek, a székesfehérvári V. honvédkerület parancsnokának a Lipót-rend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta. A király kitünő szolgálataik elismerésül *Kertész János* dr. másodosztályu főtörzsorvosnak, a budapesti hon-védhelyőrségi kórház parancsnokának, a *Ferenz József-rend lovagkeresztjét* adományozta, továbbá elrendelte, hogy *Sauerwald János* dr. m. királyi debreczeni 3. honvéddyalozgezdrebeli ezredorvosnak a legfelsőbb megelegedés kifejezése tudtul adassék. A király *Bariss Árpád* m. kir. csendőrszázados-nak sok évi kötelességű és igen eredményes szolgálatai elismerésül a *Ferenz József-rend lo-vagkeresztjét*, *Kanovics György* nyugállományu honvédfőhadnagynak a századosi czimet és jelle-get díjmentesen adományozta, *Polster Kálmán* m. kir. V. sz. csendőrkörületbeli századosnak ki-váló szolgálatai elismerésül a katonai érdemke-reszlet adományozta és elrendelte, hogy *Nádpatak*y Agoston ugyane csendőrkörületbeli főhadnagynak kiváló szolgálatai elismerésül a legfelsőbb mege-legedés kifejezése tudtul adassék. A király *Klimós* özséf honvédközponti ruhatárbeli és *Békési* Dávid budapesti I. honvéddyalozgezdrebeli törzsörmeste-reknek hosszu és kötelességű szolgálataikért a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **Az olaszországi segélyakció magyar alapít-ványai.** Az olaszországi segélyakció eredménye-képen a segítő-bizottság tudvalevőleg 500.000 kor-onát küldött magyar alapítvány gyanánt az olasz kormányhoz a messinai károsultak segélyezésére; a palesztrina kórház, a valdensi egyház, a dél-olaszországi károsult protestáns egyházak javára, valamint az ajkai és resinai bányaszerencsét-lenség áldozatainak felsegélyezésére is jelentékeny összegeket juttatott a segítő-bizottság. Mindezek-en felül 30.000 koronát bocsájított a közös külügymi-niszter rendelkezésére abból a célból, hogyha esetleg voltak olyan magyar alattvalók Messinában, akik szerencsétlenül jártak, ebből az összegből azokat vagy azoknak családijait, esetleg árvaít se-gélyezzék. Minthogy ez összegre szükség nem volt, a külügyminiszter azt visszaszármaztatta a magyar bizottsághoz. A segítő-akció végrehajtó-bizottsága ma délelőlt a kereskedelmi miniszteriumban *Szterényi* József államtitkár elnöklésével ülést tartott ez ügy-ben. A bizottság elhatározta, hogy a 30.000 koronát nem csatolja többé a szicíliai alapítványhoz, mivel ezt az akciót már befejezettnek tekinti, hanem idehaza fordítja jótékony célra. Három alapítványt tesznek ebből az összeg-ből, ezek a következők: Egy 10.000 koronás alapítványt a budakeszi Erzsébet-szanatórium-ban egy tüdőbeteg hírlapíró ellátására. Erre az alapítványra a kandidálás joga az Oltion írók és hírlapírók köré lesz. Egy 10.000 koronás alapít-ványt a minikáskői ház részére tesznek egy iparos ellátására. A harmadik 10.000 koronás alapítványt a budapesti kereskedelmi menháznál helyezik el egy elaggott kereskedő vagy iparos ellátása cél-jából.

— **Házasságok.** Dr. *Hermann* Sándor budapesti ügyvéd házasságot kötött *Schuschny* Erna kisasz-szonnyal. Tanuk voltak: *Beöthy* Zsolt min. tanácsos egyetemi tanár és *Brätker* Mihály ügyvéd.

Ungár Mór folyó hó 10-én tartja esküvőjét *Lusztig* Terézszel.

— **Házajándékok.** jegygyűrűk legelőnyösebben *Polgár* Kálmán műőras ékszerterelepen. Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **Villamos kiskiklás.** Ma éjszaka 12 órakor a Kelenföldi alsó pályaudvarnál a 106. számu közuti villamoskocsi kiskilt. A kiskiklás következtében a kocsi, amelyet *Dezso* Gábor kocsivezető és *Mészáros* György kalauz vezettek, fölborult és a bennülők közül többen megsérültek. Könnyebb sérülést szenvedett *Kasza* Gáborné napszámos-asszony és *Sándor* György sertéskereskedő, míg *Stempel* Miklós borbélysegéd a fején szenvedett sulyosabb sérülést. Azt hiszik, hogy *Stempel* agy-rázkódást kapott. A sebesülteket a Rókusba száll-ították. A rendörség a kiskiklás ügyében vizsgálá-tot indit.

— **Meggyilkolt grófnő.** Berlinből táviratozzák, hogy a Friedrichsstrasse 30. számú házban az éjjeli véres dráma történt. Strachwitz grófné, aki ebben a házban lakik, tizenegy óra tájban egy urral érkezett haza. Alig léptek be a lakásba, a szomszédok revolverlövését és javeszékeltét hallották. A lakók feltörték az ajtót és a grófnét nyakán életveszélyes lösszel a padlón elterülve találták. Mialatt a rendőrséget értesítették és a sebestültet lefektették, a grófné éjjeli látogatója is magára lőtt. Ez az ember, akit *Friedlaendernek* hívnak, követte el a grófné ellen a merényletet. Ugy a grófnét, mint Friedlaender *halálos sebbel vitték be a kórházba*, amelyet aligha fog egyikük is élve elhagyni. A szobában, ahol a merénylet történt, meglátszottak annak a heves harcra a nyomai, mely Friedlaender és áldozata közt lefolyt.

Berlinből jelenti tudósítónk: A mult éjszakai véres tragédia szereplői, gróf *Strachwitzné* és *Friedlaender* Alfréd kereskedő a kórházban meghaltak. Borzalmas a háttere ennek a sötét drámának. *Strachwitz* grófné hirhéd alakja volt a német főváros éjszakai életének és sokszor meggyült a baja a rendőrséggel. Mullja felette kalandos. Még gyermekkorában volt, mikor szegény szülei, hogy könnyítsenek a megélhetés gondjain, férjhez adták egy szabómesterhez. Husz év előtt vetődött Berlinbe, faképnél hagyta férjét s azontul szerelemből élt. Ugy szedte fel a férfit a lebujsokban. Gróf *Strachwitz* koldus-szegény volt, mikor sorsa összehozta a kalandornővel. A gyűvédi irodában irnokoskodott s kapva-kapott az asszony ajánlatán, hogy hetvenöt márkát fizet neki, új rendes ruhát vásárol s azontul ellátja naponként zsebpénzzel, ha oltár elé vezet. A vidéki szabad feleségből így lett grófné. A czim és rang arra volt jó, hogy magasabb körökben kereshessen barátokat. A Friedrichsstrassen bérelt lakást, fényűzéssel rendezte be s a rendőrségen úgy jelentette be, mint egy masszírozó intézetet. Valójában a legförtelmesebb orgiák folytak a grófné tanyáján. Élemedett urak keresték fel a grófnét, aki gyermekkorban levő leányokká csaba a büntanyára. E miatt többször konfliktusba keveredett *Strachwitz* grófné az ügyességgel, de előkelő barátai segítettek rajta. Egyszer azonban hasztalan volt minden magas protekció, a grófnét börtönbüntetésre ítélték, mert rábizonyult, hogy első házasságából való kiskorú leányát bűnbe taszította. A rendőrség a véres tragédia színhelyén ma házmotózást tartott. A falálkahely egyes szobáiban vesszőket, korbácsokat, békókat, kutyastorokat találtak, de a legérdekesebb volt a nagy szalon megmotozása. Ebben a helyiségben egy trón állott, aranyozott trónszék, selymes függönyökkel. Éjszakai tivornyákon ezen trónolt *Strachwitz* grófné lenge, áttetsző szövetű lepelben s körülrajongták a német főváros élhajhászó férfiai.

— **Levél a királynak.** A fiumei Hotel de la Ville szalóba ma délután a királynak Czintzer levél érkezett. A portás átvette a levelet és abban az ablakos szekrényben helyezte el, melyben a többi szállóvendégek kézbesítetlen levelei vannak. A rendőrség a levelet elkobozta és további eljárás végett átadta az ügyésznek.

— **A kereskedelmi alkalmazottak segélypénztára.** A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete által az alkalmazottak érdekeinek előmozdítására létesített szociális intézmények száma most egy ujjal szaporodott. Elhatározták ugyanis, hogy kölcsönös segélyzőcsoporthoz alakítanak, amely a csoport tagjainak halál vagy rokkantság esetére nyújt segítséget, még pedig minden befizetett 1 korona után annyi koronát kap a munkaképtelen kereskedelmi alkalmazott, ahány tagja van a csoportnak. E szociális reformmal a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete vezetőségének az volt a célja, hogy miután a nehezedő megélhetési viszonyok a kereskedelmi alkalmazottak a biztosítási intézetek által kért magasabb díjtételt nem igen van módjában megadni, mégis netán előforduló balesetek, vagy halálesetek alkalmával existenciáját biztosítsa.

— **Költött halálhír.** A lapok londoni jelentése alapján hírül adták, hogy *Felberman* Lajos házankfia, a *Life* szerkesztője, meghalt. Ma Párisból távirat érkezett, amelyben *Felberman* Lajos maga közli, hogy halálának híre koholt.

— **Elmaradt szenerád.** A Magyar Iskolaegyesület tegnapi diszközgyűlése után a mezőkövesdi gazdapolgárok dalárdája, mely a népdalos egyesületek versenyén az első díjat nyerte meg, *Fekete* László országgyűlési képviselő vezetése alatt este 6 órakor szenerádot akart adni a függetlenségi párt Erzsébet-körúti klubhelyisége előtt. A szenerád megtarthatásáért *Boda* Dezső főkapitányhoz fordultak engedélyért, a főkapitány azonban azzal az indoklással tagadta meg az engedélyt, hogy már több ízben a szociálistáknak sem engedte meg az utcákon való felvonulást. A tervezett szenerád ezek után elmaradt.

— **Nagy árvíz Olaszországban.** Udine vidékén heves vihar pusztult. A *Tagliamento* folyócska áradóban van. Az árvíz a vasuti forgalmat máris akadályozza. Az árvíz a szántóföldeken nagy károkat okozott. A *Spilimbergo* kerület több helyisége viz alatt áll.

— **Gyilkosság az anyakönyvvezető előtt.** Az élet produkálhat csak olyan megrázó drámákat, mint amilyen a toulousi anyakönyvi hivatalban játszódott le. Ott *Gournac* nevű ügyvéd a menyasszonyával a polgári esketés megtartása végett jelent meg. Már az esketésre kitűzött idő előtt látták, hogy egy előkelően öltözött, fiatal hölgy izgatottan sétált föl s alá a folyosón. Amint a násznép odaért, a vőlegény barátjai botrányt sejtve, megkérték az anyakönyvvezetőt, hogy az magánszobájában tartsa meg az esketést, amit az szívesen meg is tett. Amikor azonban a menet az anyakönyvvezető szobája felé megindult, a vőlegény egyszerre maga előtt találta azt a hölgyet, akiben egykori szeretőjére ismert. Indulatos szóváltás támadt közöttük, aminek a vége az lett, hogy a fiatal hölgy az ügyvédre ugrott és az öklében rejtegetett *törrel átvágta a torkát*. A tett elkövetése után menekülni igyekezett, de még a lépcsőkön elfogták. Az ügyvéd a segítségére siető orvosok karjaiban néhány pillanat alatt meghalt. Az elfogott asszony bevallotta, hogy a gyilkosságot boszúból követte el.

— **Gyermekek betörő-bandája.** A szegedi rendőrség egy 12 tagú 9—14 éves gyerekekből álló betörő-bandát tartóztatott le. A gyerekek valóságos véd- és dacszöveget kötöttek, revolvert, tört és más kézfegyvereket szereztek és nemcsak éjjel, hanem kisebb csoportokba oszolva nappal is garázdálkodtak és a lopott dolgokat orgazdákra bízták. Egy részük bevallotta, hogy mielőtt a bandát megalakították, ismert szegedi betörők mellett *inaszkodtak* s pénzt, ruhát, csirkét és más tárgyakat lopkodtak, csak hogy fizethessenek az öreg betörőknek, kik őket helyes lopásra, hamiskartyázásra, állkulosok készítésére, zárak felnyitására és más dolgokra tanították. A fiatal betörőket az ügyesség fogházába szállították, míg egyet, akit még nem lehetett a gyermekbíró elé állítani, az újszegedi Árpád-Oththonba szállították, honnan azonban az éjjel megszökött.

— **Mark Twain tréfája.** Newyorkból jelentik, hogy *Mark Twain* leánya, *Klara* Clemens kisaszszony feleségül megy *Ossip* *Gabrilovics*hoz, a híres zongoraművészhez. *Mark Twain* leánya ügyes énekesnő és szép alhangjával tavaly egész Londont bámulaiba ejtette. A fiatal hölgy atyjának humorát is örökölte s mikor atyjának a nagy híre miatt sok zaklatásnak és ostromoltatásnak volt kitéve, elmesz cikket írt, amelyben kifejezi, hogy milyen kínos dolog híres ember gyermeke lenni. *Mark Twain*, a kifüvő humorista, leányának eljegyzését humorosan fogja fel és tréfálkodva ezt a megjegyzést tette:

— **Életem hátralevő részét** arra fogom fordítani, hogy megtanuljam vőm nevének a kiejtését.

— **A lovászok sztrájkja.** A lovászok, mint megírtuk, tegnapelőtt beszüntették a sztrájkot, mert ígéretet nyertek, hogy kivánságaikat rövidesen tárgyalni fogják s addig is 80 korona havi fizetést adtak nekik. A lovaregylet vezetősége azonban czélszerűnek találta az ügyet sürgősen elintézni, mert a lovászok elégtelensége és forrongása semmiesetre sem lehetett kellemes az istálló tulajdonosokra nézve. Ezért már ma letárgyalták véglegesen a munkások kivánságait egy értekezleten, ahol egyhangulag kimondták, hogy november 1-től megadják a kért 90 korona fizetést, elállnak mindennemű rendszabályozástól, a nős alkalmazottak fizetését 120 koronára emelik, s minden

lovásznak január elsején 120 korona külön jutalékot adnak.

— **A lezuhant malommunkás.** Megírtuk, hogy a Soroksári-utca 32. számú házában a minap éjszaka az emeletről lezuhant és agyonütötte magát *Lót* Lajos malommunkás. Az a gyanu merült föl, hogy a munkás nem véletlen baleset áldozata, hanem a házban lakó *Jovanovics* Lázár szerb zenész lökte le, aki kevéssel utána érkezett haza, *Jovanovics* tagadta, hogy ő bántotta volna a munkást, de a rendőrség ma mégis letartóztatta, mert a nyomozás több adata igazolni látszik a gyanut. Több tanút hallgattak ki. Ezek közül *Erszényi* Ilona varrónő azt mondta, hogy ő látta, amikor a zuhanás után valaki gyorsan fölzaladt a lépcsőn. A házban lakó *Kovács* Zsigmond cipész felesége is látta *Jovanovics*ot a zuhanás után lakásába beszaladni. Föltűnő az is, hogy a malommunkás óraláncza két helyen is el van szakadva. Nem lehetetlen, hogy *Jovanovics* az ittas embertől el akarta venni a lánczot s ezért kezdtek dulakodni s a zenész így lökhette le *Lót* Lajost. A nyomozás tovább folyik.

— **Gyilkosság rádiumsugarakkal.** Brüsszelből jelentik, hogy a liegei hatóságokat most nem mindennapi büneset foglalkoztatja. Liegeben a minap halva találtak a lakásán egy *Pailin* nevű magánzót és nem tudták megállapítani a halál okát. *Pailin* nagyon visszavonultan élt, gyakran napokig sem jött ki a lakásából, de most legutóbb, mikor már körülbelül egy hét óta nem látták a ház lakói, azt hívték, hogy beteg, fölkeresték őt szobájában és mindnyájuk meglepetésére, holtan találták ágyában. A holttesten az erdszaknak semmi jele nem volt látható és ezért azt hitték agyszélhűdés érte, annál is inkább, mert a fejbőrén egy darabon vörös folt mutatkozott, amely azonban nem származhatott ütéstől. Csak hosszas és beható vizsgálat után állapította meg egy szakember, hogy a vörös folt *rádiumsugaraktól* ered. Ez a fölfedezés egyszerre megfejtette a rejtélyes esetet. *Pailinnél* ugyanis egy idő óta alberletben lakott egy fiatal tanító, aki sokat kísérletezett kémiai eszközökkel, de közvetlen *Pailin* halála előtt nyomtalanul eltűnt. A hátrahagyott porcellánedényeket gondosan megvizsgálva, az egyikben rádiumpreparátumok nyomaira bukkantak, ami most már fényt vetett az öreg titokzatos halálára. A fiatal ember valószínűleg rádiumsugarakkal ölte meg *Pailin* álmában. Hogy a gyilkosság rablógyilkosság, vagy pusztán boszú műve volt, még eddig nem sikerült kideríteni, mert *Pailin* vagyoni helyzetét senki sem ismerte.

— **Tudományos feljegyzésünk a fehérynemű testekről** az utóbbi évek alatt lényeges átalakuláson ment keresztül. Most már tudjuk, hogy a fehérynemű testek a szervezetben előbb szétesnek és azután — de most már másféle alakulaton — ismét összetevődnek. Ezt tudva, a legnagyobb mértékben czéltalannak tűnik fel az az eljárás, hogy a különben is étvágyhiányban szenvedő betegeket és üdülőket megüsmik nehezen emészthető fehérjékkel, amiket a beteg szervezete egyáltalán nem értékesíthet. Ilyen czérra legjobb az egyszerű, könnyen emészthető fehérynemű készítmény, a *Somatose*, mely az emésztőkészüléket csak alig veszi igénybe, a hufehérnyének minden tápláló és étvágygerjesztő alkotórészt tartalmazza és a testben teljesen értékesíthető. Azért a *Somatose* használata mindenféle gyengeségi állapotban (idegesség, étvágyhiány, emésztési zavarok stb.) a legrövidebb időn helyreállítja az egészséget és munkabírást. A gyógyszerárakban és drogueriákban tessék kérni az utalaku, folyékony készítményt s azzal 3—4 heti próba bárkit teljesen meggyőz a készítmény hatékonyságáról.

— **A milliomos gyilkosa.** Hat évvel ezelőtt agyonlőtte Medgyesházán *Marik* János *Ujhelyi* Lipót milliomost. A törvényszék annak idején az orvosok véleménye alapján a gyilkost *térbolydába* küldte, ahonnan nemrégiben kiszabadult. *Marik* most a törvényszékhez beadványt küldött, amelyben arra kéri, hogy a gondnokság alól mentse föl, mert kereskedést akar folytatni. A törvényszék *Marik* kérésének eleget tett s a gondnokság alól föloldotta.

— **Elfogott sikkasztók.** Hamburgban a kikötő rendőrsége ma letartóztatta *Winkler* Emil és feleségét, akik Sátorajauhelyen sikkasztottak és megszöktek. Az asszony tudvalevőleg postamesternő volt s öt év leforgása alatt férjének segítségével tizenhét ezer koronát sikkasztott. A házaspár már megváltotta a hajóra szóló jegyet és éppen el akart utazni, mikor a rendőrség letartóztatta. A legközelebbi napokban a sikkasztó házaspárt kiszolgáltatják a magyarországi hatóságoknak.

— **Bémes bosszu.** A Bochummal szomszédos Rinke községben tegnap a korcsmában lakodalom volt. Hajnali három órakor betoppant a menyasszony egyik kikoszorózott kérője és dinamitpatront hajított a násznép közé. A patron explodált és a lakodalmas nép közül nyolcz ember össze-rogyott. Az általános rémület közepette a tettes elmenekült. Később a csendőrség letartóztatott egy bányászt, akiben a merénylőt sejtik. A sebesültek közül hatan a halállal vívódnak.

— **Detektiv Krónika.** Fröhlich János hírlapíró-társunk új és nagy Detektiv Krónikájának második füzeté szenzációs tartalommal ma reggel jelent meg. A füzet már minden tőzsdében és vasúti állomáson kapható 20 fillérért. A régi füzetekből minden szám kapható a kiadóhivatalban, VII., Tököllyi-ut 30.

— **A díjbirkózás.** A nemzetközi díjbirkózás mai estéjén győztek: Steurs belga Makarevics lengyel felett 7:15 másodperc, Weisz Richárd Lonwik morva felett 13:57 mp. alatt. John Pohl Abs II. német—Ali Ognui török mérkőzése előntetlen. Vaniak orosz—Sándorfi magyar felett 13:18 mp. alatt.

— **Betörés.** Andlik Samu banktisztviselő Zsigmond-utca első szám alatt lévő lakásán ma délután tolvajok jártak. Alkulescsal behatoltak a lakásba és ott fosztogatni kezdtek. A zajra megjelent Kakez József vicze, aki két menekülő alakot vett észre. A vicze üldözni kezdte a két betörőt, akik közül az egyik revolvért fogott Kakezre. Szerencsére a lövés nem talált, mire a másik tolvaj úgy vágta fejbe a viczét, hogy az elszédült. Közben a két betörő elmenekült. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Egy alkoholista megrérése.** Ez a czime az Apolló Színház e heti ujdonságai egyikének, mely a színházat esténként zsufolásig megtöltő közönségben a legnagyobb elragadtatás hatását kelti. Noha a czim valami sablonos rémdrámát sejtet velünk, a kép művészies kidolgozása, a szereplők előrangú játéka s maga a kép elragadó meséje ép az ellenkezőjéről győz meg bennünket. A közönség szokatlanul óriási érdeklődésére való tekintettel az igazgatóság minden előadásban bemutatja ezt a valóban szenzációs sikerű képet, melyhez fogható a mozgófényképipar eddig nem produkált.

— **Halálosok.** Forgách János devecsi prépost, főesperes, munkácsi nyugalmazott plébános október 6-án, 71 éves korában meghalt Munkácson.

Levitzky György, Máv. állomáselőjáró október hó 3-án, életének 45-ik évében meghalt Hosszupályiban.

Dulánszky Adolf volt püspöki jószágkormányzó, a Ferencz József-rend lovagja stb. életének 72-ik évében október 6-án meghalt Pécsen.

Ifj. Kersch Ferencz, a bajai állami tanítóképző rendes tanára, október 4-ikén, életének 29-ik, tanárságának 5-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt Baján.

Ózv. komádi Tarsoly Gáborné, szül. gzesmalai Dobiecski Anna, életének 63-ik évében meghalt Ar-Rakoson.

Bányai József, a Szentese-vidéki taaarékpenztárnak 25 éven át volt igazgatója, a város egyik kiváló polgára, 74 éves korában Szentesen meghalt.

Berta György birtokos 78 éves korában Egerben meghalt.

Szirti Vilmos, Nagybánya város képviselőtestületének tagja, 65 éves korában Nagybányán meghalt.

— **Rendőri hírek.** Halálos baleset. Maros János kocsi tegnap a szentlőrinczi kavicsbányában szekerével lezuhant egy hét méter magas töltésről.

— **Szökés a javító-intézetből.** A rendőrség keresi Szekula Frigyes tizennyolczéves fiút, aki az aszói javítóintézet növendéke volt. A fiu tegnap megszökött a javító-intézetből. — **Sikkasztó postatiszt.** Az érsekújvári rendőrség táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy Kunos Kálmán posta- és táviró segédtsízt ezer korona hivatali pénzt elikkasztott és megszökött.

× **A kék fényvel való kezelést** dr. Kaiser bécsi orvos vezette be az orvosi gyógykezelésbe. Hatása a villamos fényugarak vegyi tulajdonságán alapszik, mely különböző baktériumoktól a létfeltételt megvonta. Ezért a bőr, a csontok és haj bacilláris megbetegedésénél (bőrfarkas, makacs bőrbetegségek, hajhullás, kopaszság, továbbá a csontok és izületek tuberkulotikus megbetegedéseinek) alkalmazható. Dr. Kaiser több esetet közöl, melynél kifejezett tüdővész volt jelen és kék fényre javulás volt elérhető, amennyiben a köpetből a bacillusok eltűntek és a betegek erőbeli állapota gyarapodott. Budapesten dr. Hönig Izsó alkalmazza gyógyító intézetben (Károly-körút 24.) ezt a kényelmes és teljesen fájdalommentes kezelésmódot.

× **Bob hashajtó a legkellemesebb, 10 filler.**
× **Fodor-féle vivóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vivásra.

× **Szép a bajusz Hajdusági pedróvel.**

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET

Tilos a csók!

(Operett három fölvonásban. Szövegét írta: Pásztor József, zenéjét Bródy Miksa verseire szerezte: Vincze Zsigmond. A bemutató előadás ma este volt a Király-Színházban.)

Uj embereket avattak fel ma este a színpadnak, a sikereket ígérő, dicsőséggel, pénzzel kecsesgető, kegyetlen színpadnak: zugó tapssal avattak. A két novicius: Pásztor József és Vincze Zsigmond.

Az első formás szövegeknyvet írt. Kerek, ép-kéziláb történetet állított a színpadra. Alakjai, ha nem is ismeretlenek az operett birodalmában, de a javából való operettfigurák. A szövegeknyv mentes az izléstelenségtől és bővelkedik helyzetekben, amelyek szinte önként kinálkoznak zene alá. Pásztor biztos kézzel vezeti végig embereit a színpadon és ügyes daraltja nyomán jóleső hangulat kel a publikumban.

Vincze Zsigmond a zene szerzője. Karmestere a Király-Színház és eddig mások darabjait vitte sikerre. Most a magát szólaltatta meg a zenekarban és kísült, hogy ebben a csendes emberben, akinek eddig a hátát látta a közönség, van invenczió, van melódia, van érző szív, izlés és tudás. Zenéje jóval fölülte áll a „Kapellmeistermusik“-nak, paritúráján az ő egyénisége csillog, nem lopva tépett bokré-tája idegen rétekeknek. Nagyképűsködés nélkül való, egyszerű zene, amilyen az operett publikumának kell, amely a színházból kijövő közönséggel kiárad az utcára és belopózkodik a kintornába.

A darab cselekménye ismert millieuban peregle. Abban az operettországban, amelynek egyetlen egy, bárki által megalkotott törvénye elég, hogy azon operett föléljűjön. Az országot ezuttai Flammandriának hívják. Királya, XII. Balduin (Király Ernő) már egy év óta büsz csatákat vív az ellenséggel, míg otthon vágyódó, szerelmes asszonya (Várady Ilike) várja, karján az időközben született kis prynczel. A király végre győz és diadalmas hadai élén bevonulhat fővárosába. De ifju nejét nem ölhelheti tüzzel, mert egy törvény, egy szigorú törvény, az aluminiumbula kimondja, hogy a királynak egy fiugyermeknél többje nem lehet, nehogy testvérharc düljön a trón körül. A kormány kötelesege, hogy az ifju királyban legyőzze a fiatal férjet és fontos államügyekkel távol tartsa hitvese ölelő karjaitól. Szigorú miniszterek (Pápir, Németh, Szirmai) külön hálszobába parancsolják a királyt és a királynőt, akik elepedhetnek a meddő szerelemben, ha nem segítene rajtuk a kis pryncz dadája (Petráss Sári) és ennek a kedvese (Kovács Andor). Ez a párociska tanácsolja a felségesszerelmeseknek, hogy az ő ruhájukban szökjenek egy városvegi fogadóba, ahol senkitől sem zavarva, turbékolhatnak reggelig. Ez meg is történik, de Amornak várni kell, mert ugyanebbe a vendéglőbe lopóznak a miniszterek is, akiknek a szépséges dada nevében egy vén udvarhölgy ad rendez-vous-t. Ott üt rajtuk kellő pillanatban az incognitóját levető fiatal király. Az őrség a palotába viszi a csóktalalom ellen vétő minisztereket, akik a legősibb törvény megváltoztatására is készek, csak a tárczát ne verjék ki a kezükből. Az aluminiumbulla így sutba kerül és nászt ül egész Flammandria.

Ezt a kedves és poétikus dolgot lelkesedéssel játszotta végig a Király-színház személyzete. Egy kedvelt emberükért küzdöttek: a népszerű karmesterért. Nagy sikere volt két új tagnak: Várady Ilike-nak és Kovács Andornak. Várady Ilike gyerekasználata finom vonalakkal rajzolt édes teremtés, akinek a mosolyából, szeméből szerelem sugárzik, akinek minden mozdulata tüzes vágyódás, szemérmes hivatás, lágy odaengedés. Ez a rózsás királyasszony üde és poétikus, bohó és a koronát nevelő szerelmes gyerek. Énekszámait is briliánsan adta elő és mindegyikét többször kivánta hallani a közönség. Kovács Andorban ügyes

színészt ismertünk meg. Fúrge fiu, játéka közvetlen, mimikája, hangja pompás és sok benne az egyéni kedvesség is, Petráss Sári kitünő szerephez jutott. A kis pryncz dadáját játszotta, egy pufók szerelmes parasztlányt. Az ilyen komikumba hajló szerepekhez Petrásnak sok egészséges hangja van s ma ezeket jókedvűen méltányolta a premier közönsége. Sikeresen működtek: Pápir, Király, Németh, Szirmai, Boross és Örley Flóra.

A közönség nagy szeretettel fogadta a darabot és a fölvonások végén sokszor kitapsolta a két szerzőt. De szólt ez a taps a harmadiknak, Bródy Miksának is, aki pattogó, pompásan simuló versszövegeket írt a muzsika alá, szólt a szereplőknek, akiknek tömérdek virág is jutott, szólt a rendezőnek, igazgatónak.

A siker legbiztosabb jele: tizenegy óráig tartott a bemutató.

(U. D.)

Tornai Gyula kiállítás.

Budapest, október 8.

Amerre Tornai Gyula esztendőig járt, a napizzástól lázas, fantáziaszínes Keleten, oda sok forró, álmodó lélek vágyakozott. Nagy szomjuhozók, akiknek itt, szürkeszín ég alatt, minden szín tompa és minden dal langyos, akiknek nem elég buja az éjszakánk és nem elég égő a napunk: elálmódják magukat a Keletre és ébren is járják az álmuk utját. És ami csak kifakad a teremtések földjén, az mind örök vágya a melegségre vágyóknak. Tobzódo színek, különös vonalak, csudálatos lendületek és formák, amelyek bujnak, mint egy keleti szőnyeg, — a fantázia szinte meggyul, ha közel ér a tüzükhöz. És szürke, munkában görnyedő Európa fázós lelkei vágyva gondolnak és India és chrisanthémeos Japán felé és ha elkapnak egyetlen színt a vágyak országából, azt ieszta be a lelkük, szomjasan, mohón.

Azon a százharmincz és egynéhány vásznon, amelyeket Tornai Gyula magával hozott Japánból és Indiából és a Mücsarnok termeiben kiállított, onnan messziről valók a színek. Mindegyik kép egy darab abból a különös világból, amit meg látni nekünk nem adatott meg. Mi csak a fantáziánkat küldjük oda. Tornai Gyula pedig elment, — de a fantáziáját itthon hagyta. Szinte az a benyomásunk, amikor a kollekczióját végigjárja a szemünk, hogy egy sokat látott, sokat utazott globetrotternek a vázlatkönyvében lapozgatunk. Hiányzik a vásznrakból a szenzáció láza, az új megnyilatkozások nevető, diadalmas himnusza, a beteljesedett vágyak, az elragadtatások szimfóniája. Tornai Gyula sokat volt már Keleten, mielőtt Japánt és Indiát megjárta. Valahogyan meg is látszik a képcin, hogy igazi újságot keveset hozott neki ez az útja. Nem a maga lázasra izott lelkén keresztül nézi a dolgokat, amelyek elébe tárulnak, nem élvezi a nap verését, a hangulatok valahogyan erőmpirnak előtte és a különösen csendülő melódiák előtt zárva marad a füle. Nem magát festi meg a témáin keresztül, a maga Keletre vágyott és elérkezett lelkét, hanem megfesti azt, amit lát, becsületesen, derekasan és úgy, ahogyan látja őket.

Ebből a szempontból azt is lehetne mondani Tornai Gyula pikurájáról, hogy reális. De az ő realizmusa nemcsak az igazságra való törekvést jelenti, amelylyel az anyag fölött föltétlen uralkodó művész az életet akarja megrögzíteni. Valahogyan nemcsak tudatos ez a realizmus, hanem kényszerű is. Tornai realizmusa nemcsak törekvés, hanem inkább egy kicsit hiány Negativum, hogy így mondjam. A fantáziának és talán valamicskét a magából való termelésnek a hiánya. Nagy technikai tudása dacára is lekötö az anyag, nem tud föléje emelkedni, hanem kimerül benne. A művészete teljesen objektív, a témával kezdődik és a témánál végződik. Tökletes fotografiákat látunk, (ezt pedig ne tessék a szó rosszabbik értelmében venni) amelyekből hiányzik a művész. Látom Tornai Gyulát a technikai sajátosságában, de nem látom a fölfogását a művészetnek. Amit látok, ami sokszor bánt a realizmusával, ami fölött szeretnék átröplülni, s szár-

...ka közvetlen, ...ne az egyéni ...rephoz jutott. ...fók szerel- ...a hajló sze- ...hangja van s ...premier kö- ...apir, Király, ...óra. ...ta a darabot ...solta a két ...liknak, Brady ...simuló vers- ...szereplők- ...ott, szolt a ...zenegy óráig

(U. D.)

október 8.

...járt, a nap- ...oda sok forró, ...szomjuhozók, ...minden szín ...ek nem elég ...a napunk: ...ren is járják ...a teremtések ...gre vágyók- ...csudálatos ...ik, mint egy ...meggyul, ha ...nkában gör- ...ondolnak és ...ha elkap- ...zágából, azt

...y vászonon. ...t Japánból ...kiállított, ...legyik kép ...amit meg- ...ak a fantá- ...dig elment, ...te az a be- ...égjárja a ...kat utazott ...lapozga- ...szenzá- ...nevető, di- ...t vágyak. ...nai Gyula ...és Indiát ...a képcin, ...ez az utja. ...ztúl nézi a ...élvezi a ...enompur- ...diák előtt ...meg a té- ...és elérke- ...becsüle- ...öket.

...mondani ...De az ő ...törekvést ...uralkodó ...ahogyan ...kényszerü ...s, hanem ...hogy így ...micskét a ...gy tech- ...z anyag, ...kimerül ...a témával ...tes foto- ...szó ros- ...niányzik a ...sajátos- ...t a mű- ...bánt a ...ni, s szár-

nyalni külön látásu művészlélekkel: az mindig és mindenütt az anyag.

Tornai Gyulának ebből a sajátosságából folyik a nagy stílusossága is. Az egyik hibájából fakad az egyik előnye. Keleten járt és keleti dolgokat, keleti embereket látott. Megfestette őket, olyanoknak, amilyenek. És a munkája közben magába szította a hindu és a japán művészet stílusát. Ebben a tekintetben különösen jellemzőek a hindu képei. Csupa realitás mindegyik és csupa stílus. A Tornai egyéniségéhez, de meg festői technikájához is a hindu művészet áll közelebb, mint a japán. A termékenység földjének lakói ráérték gondolkozni mindig és az évezredek alatt beléjük rögződött kontemplálás a művészetükben is kifejezésre jutott. Az indiai képzőművészet éppen olyan kontemplatív, a részletekben elmélyedő, mint a hindu lélek. Ez a részletezés jellemzője a hindu művészetnek és mert India a szertelenségek hazája, a művészetük részletezése is végnélküli. Tornai Gyula rájött arra, hogy a stílusnak a részletek kidolgozása és a szertelenség a legerősebb komponensei és a vásznain a hindu művészetnek ez a két eleme minduntalan meg is jelenik. Már a Japánban festett képeknél a stílusba beléhelyezkedése nem sikerült ennyire. A részletezéstől itt sem tudott megszabadulni, pedig az nem volt föltétlenül szükséges, olyan mértékben semmiesetre sem, amint ezt Tornai csinálja.

A részletekről egyébként külön kell beszélni, míhlyt Tornai Gyula pikurájáról van szó. Erőssége is, gyöngéje is ez a művészetének. Meglátásainak a biztosságát semmi sem jellemzi jobban, mint az, hogy a legapróbb apróság sem kerül el a figyelmét. Mint valami krónikás, vagy tudós kutató, olyan pontossággal ragaszkodik a témájának a piczi nuence-aihoz. Mindent megfest: a hindu pagodák minden követ, az asszonyok ékszereinek minden hajlását, külön-külön, biztossággal, gondosan. A figyelmét nem kerül el semmi, a tudása főle nem tud kerekedni semmi. A részletek: ez a Tornai birodalma.

De éppen ebből a fotografáló pontosságából valami különös szétesés áll elő a kompozícióknál. Nagy vonalú, merész lendületű alkotásokat hiába keresne akárki is Tornai kollekciójában, lebirják és legyűrű a koncepcziók erejét a részletek. Amit meglát, azt nem egyszerre, a maguk egészében látja meg Tornai Gyula, hanem darabonként. Ezeket a darabokat festi meg és szinte összeállítja belőlük a képeit, mintha a Richter építőközkáiból csinálná meg az aranyos templomokat és a sokvirágu tájakat. Részletekből áll össze az egész, a részletek dominálók és a nagy, egységes, impozáns hatást nem egyszer tönkreteszik. Azonkívül, ami ennél sokkalta nagyobb baj, a vászon agyonfestése következtében a képek levegőtlenek lesznek. Tulságos sok van mindegyik képen, levegő pedig kevés, sokszor majdnem semmi. Egnémely darabja a kollekciónak nyomasztóan, elfullasztóan nehezedik az emberre és mikor nézem a képeket, mintha fojtogatna valami, úgy áhítozom a levegőt, a nagy perspektívákat.

Nem szabad viszont megtagadni, hogy a részleteit pompás dekoratív talentummal állítja össze Tornai. Ezt eltanulta a keleti művésztől és mesteri nivóra emelte. És ugyancsak a részletezésben emelkedik ki diadalmasan Tornai gyönyörű, friss színezése. Nagy kolorista ez a művész, ami annál különösebb talentum nála, mert a rajztudása is elsőrangú. A színeit igazán a Keletről hozta magával, élénkek, élesek, buják, forrók és keletiek. Némelyik vásznán orgiát ülnek a színek, muzsikálnak és összeolvadnak nagyszerű keleti ritmusu szimfóniává. Aranyárga, nevető égkek, csillogó zöld, fehérbe fuló fehér, lágy lila és kiemelkedő, erős ízzásu vörös jelennek meg a képcin, gyönyörű harmóniában. Talán éppen a kolorista volt az, aki Tornait Japánba csalta; a színekért ment le és igazában a színeket hozta vissza. A tárlatának lehetnek már érdekességei; a különőség, a néprajzi jellegzetességek mind megfoghatják a nézőt, de pikurái nagy szépsége a Tornai-képeknek a színezés. Az elsőrangú kolorista jelentkezik „Cseresznyevirágzás Japánban”, „Dilvárai templom”, „Litapark részlete” című képeiben is. Kár, hogy sokszor többet

rajzol, mint fest, ámbár még a tultengő rajzu képeiben is érdekel bennünket a szuverén technikájú rajzolóművész. Mégis, a színeivel tudja kihozni a legtöbb hangulatot és ahol csak színez, ahol festői hatásokra törekszik, ott gyönyörű dolgokat hoz ki. És ahol mindenek fölött való diadalra jutnak a tobzódó, buja színei, ott egy nagy színérzékű festő csupa-szín alkotásában gyönyörködhetünk.

Déri Imre.

(*) Premier a bécsi Burgszínházban. Tegnap este a bécsi Burgtheaterben egy dán szindarabot mutattak be. A címe: „Per Bunk története.” A darab szerzője két dán színész: Anker Larsen és Egill Rostrupp. A bécsi lapok ma foglalkoznak az újdonsággal és egyértelműen konstatálják, hogy a darab megbukott. Daczára annak, hogy a szerzők kiváló színészi érzékkel csupa ugynevezett hálás szerepet írtak, a közönség még se fogadta el a darabot, mert a témája és a megcsinálásának a módja teljesen ősi, és elkoptatott. Maga a mese, tulajdonképpen egy dektívregény és egy rémdráma meseanyagát egyesíti magában. Arról van szó, hogy Per Bunk régiségkereskedő hatalmában tart egy gazdag kamarást, akinek az életében valami sötét titok lappang. A régiségkereskedő ezt a titkot ismeri és ezen a réven arra kényszeríti a kamarást, hogy sok jót tegyen. Van a darabban két vén kisasszony is, akik egy Alfréd nevű anyátlan-apáttal árvát nevelnek. A fiatalember a második felvonásban érdeklődni kezd a szülei kiléte iránt és a régiségkereskedő segítségével kisüti egy szemétdombrol kiásott levél alapján, hogy az apja a kamarás, az anyja pedig az egyik vén kisasszony. Ez a tulajdonképpen darab. Ami ezen kívül történik a színpadon, az senkit sem érdekel.

A darabot a bécsi lapok egyhangú kritikája szerint nem fogják sokszor adni.

(*) Az Operaházban holnap, szombaton „A walkürt” kerül színre. Sieglindét — V. Krammer Teréz, Brünnhildét — Flatiné, Frickát — Fodoré, Siegmundot — Anthes, Wotant — Szemere, Hundingot — Venczell, a walküröket: N. Valent, Kaczér, Amorusné, Payer, Haselbeck, Várady Margit, Ney Hermin és Fodoré adják. Vezényel Márkus Dezső karmester, rendező Aiszeghy Kálmán főrendező. (Évi bérlet 108. sz.) — Vasárnap „A sevillai borbély”-t adják a fő nő szerepben Sándor Erzsé, a többi szerepben Takács, Arányi, N. Valent, Hegedüs, Kornai és Mihályi fellépésével. A víg dalmü után, melyet ez alkalommal Kerner István karnagy vezényel, a Táncc egyveleg kerül színre. (Bérletszűnet 30. szám.)

(*) Főpróba a Magyar Színházban, Hatvany Lajos és Lengyel Menyhért darabjából, a „Szűz”-ből ma tartották meg a főpróbát nagy közönség előtt. Az érdekes tárgyú darab nagyon tetszett a főpróba publikumának.

(*) Mesemondás. Balassa Jenő, a Vigszínház művésze, a gyermekek kedvencé Basa bácsija, ma délután öt órakor a Verő-féle leánynevelő intézet kisebb növendékeinek mondott meséket a kicsinyek és szünek nagy élvezettel hallgatták Balassa közvetlen és művészi előadását. A magyar népmesének ilyen módon való megkedveltetését részünkről is nagyon helyesnek tartjuk és hogy a hallgatóság tetszését megnyerte Basa bácsi, azt a meg-megújuló taps és éljenzés bizonyította.

(*) Az ezredévi emlékmű. A városigefi ezredévi emlékműnek ismét két nevezetes részlete készült el. Mind a kettő dombormű s az egyiknek a címe: „A stillfriedi csata”, a másiké: „Nagy Lajos király Nápolyban”. Az országos képzőművészeti tanács Förster Gyula báró elnöklésével holnap Zala György műtermében ülést tart, hogy a művésztől a domborművek mintáit átvegye.

Nyilt-tér.

(E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség)

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára. — Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. —

FŐVÁROS.

(Az új lakásbérleti szabályrendelet. A főváros új lakásbérleti szabályrendeletének jóváhagyása dolgában a tanács azt a határozatot hozta, hogy a belügyminiszter leiratát, amelylyel a lakásbérleti szabályrendeletet jóváhagyta, eredetiben levéltárba helyezi, másodlatban pedig a jóváhagyásnak a törvényhatósági bizottság közgyűlésén való bejelentése végett Földváry Antal főjegyzőnek adja ki. A szabályrendeletnek jóváhagyó záradékkal ellátott eredeti példányát a tanács dr. Tolay László főlevéltárosnak adja ki, hogy a titzmentes vasszékényben helyezze el. Intézkedett továbbá a tanács, hogy az új szabályrendeletet a polgármesternek, az alpolgármestereknek, az elnöki ügyosztálynak, a kerületi elüljáróságoknak, a főváros összes hivatalainak és intézeteinek, valamint a lakásbérleti szabályrendelet tárgyalására kiküldött bizottság tagjainak három-három példányban, a fővárosi magyar királyi államrendőrség főkapitányi hivatalának pedig harmincz példányban megküldjék.)

(A fővárosi alkalmazottak mozgalma. A főváros összes alkalmazottai helyzetének javítására kiküldött végrehajtó bizottság ma este öt órakor dr. Melly Béla tanácsos elnöklésével ülést tartott. A végrehajtó bizottság az új nyugdíjszabályzat tárgyában egyértelműleg abban állapodott meg, hogy küldöttségileg fogja felkeresni dr. Bárczy István polgármestert, hogy a nyugdíjszabályzatot újból eredeti szövegében változtatlanul terjesszék fel jóváhagyás végett a miniszterhez. A miniszter által elfogadott kedvezményeket pedig addig is, amíg az újból felterjesztendő nyugdíjszabályzat végérvényesen jóváhagyást nem nyer, az adott esetekben kegy utján adják meg. A végrehajtó bizottság a lakásbér emelése ügyében felkérte Gruber Nándor főreáliskolai tanárt, hogy a jövő héten tartandó legközelebbi bizottsági ülésen számszerű adatokkal támogatott javaslatot terjesszen elől. Végül a végrehajtó bizottság nevében Kozma Gyula polgári iskolai igazgató meleg szavakkal üdvözölte dr. Melly Béla tanácsost 25 éves szolgálati jubileuma alkalmából. Az üdvözlést a tanácsos hálásan megköszönte.)

(Az ideiglenes tanítószemélyzet illetményei. A főváros tanácsának közoktatásügyi osztálya javaslatot tett a tanácsnak a fővárosi elemi, valamint az ismétlő iskoláknál alkalmazott óradíjas tanítószemélyzet illetményeinek ideiglenes rendezése dolgában. A tanács ebben az ügyben a következő határozatot hozta:

A főváros elemi és ismétlő (háztartási, gazdasági, iparirányú) iskoláinak (akár elemi iskolai tanító, akár ismétlő iskolákban) képesítési igazolási oklevél alapján, vagy pedig ily oklevél nélkül valamely szakban való gyakorlati jártasságuk igazolása után a kefélő heti óraszám mellett az elemi iskolákban az ének, vagy rajz, az ismétlőiskoláknál pedig a többi tanítási órák ellátására ideiglenesen alkalmazott tanítók és tanítónők illetményeit egy iskolában 1200 koronában állapítja meg. Ez az illetményük a fővárosnál megszakítás nélkül eltöltött tanítói szolgálatuk mellett kétévenként két ízben 200 koronával emelkedhetik. Azok az ideiglenes tanítók és tanítónők pedig, akik az említett iskolákban az eleminél felsőbb iskolákban való tanításra jogosító tanítói oklevéllel nyertek kellő heti óraszám mellett alkalmazást, esetleg előzően a fővárosnál, vagy más iskolafőntartónál teljesített tanítói működésük figyelembevételével, iskolaévi 1600 koronával kezdődő és megszakítás nélküli tanítói szolgálat mellett kétévenként két ízben 200 koronával emelkedő illetményben részesíthetők. Az ideiglenes minőségben alkalmazott tanítóknak és tanítónőknek a köteles óraszám fölötti többletórák is beoszthatók, azonban csak oly számban, hogy az ezek után élvezhető óradíjak összege a 400 koronát meg nem haladja. Az ideiglenes jelleggel alkalmazott tanítókon és tanítónőkön kívül a szükséghez képest alkalmazandó óradíjas tanítók és tanítónők a jövőben is a szabályszerű óradíjat kapják, azonban mint óradíjasok, legfőljebb heti 12 óra ellátásával bízhatók meg. A fentebb megállapított ideiglenes tanítói illetményük után fizetési pótlék nem jár. A

folyó év szeptember hónap 1-ét megelőzően már alkalmazásban volt elemi és ismétlőiskolai óradíjas tanítók és tanítónők a megállapított fizetési fokozatban eddigi szolgálati idejük és ez alatt általuk ellátott tanítási órák számának figyelembevételével sorozatnak be. Fölhívja a tanács a közoktatásiügyi osztályt, hogy az elemi és ismétlőiskoláknál ideiglenesen alkalmazott és a jövőben még alkalmazandó tanítók és tanítónők illetményeinek kiutalványozására a határozatban megállapított elvek betartása mellett tegyen javaslatot.

(A Ferenczrendiek templomának restaurálása. A Belvárosnak egy kopott, öreg épületét, a „Barátok templomát” renoválni fogják a Szent Ferencz-rend jubileumi esztendejének emlékére. A templom restaurálása Töri Emil műegyetemi tanár művészeti tervezete szerint készül s mintegy 100,000 korona van előirányozva.

EGYESÜLETEK.

(—) Tanítók gyűlése. A Budapesti Tanítótestület e hó 9-én, szombaton az új város háza közgyűlési termében rendkívüli közgyűlést tart, amelynek egyetlen tárgya: a székesfővárosi tanítók nyugdíjgyge.

(—) Az Országos Gyorsiróegyesület ingyenes tanfolyamot nyit a képviselőház helyiségében saját tagjai és mindazok részére, akik a gyorsírás-tanítói vizsgálatot le akarják tenni. A tanfolyam dr. Hazai Arpád vezetése alatt áll és vasárnap, október 10-én délelőtt 10 órakor veszi kezdetét és tart egész május végéig. Nem tagok az elnökségnél jelentkezhetnek.

(—) Az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének igazgató-választmánya, látogatott ülést tartott Benedek Sándor közigazgatási bíró elnöklésével. Az ülés legfőbb tárgya azon emlékirat-tervezetnek megállapítása volt, melynek kapcsán a kolozsvári kongresszus határozatait a kormány tagjainak, az államtitkároknak, a képviselőház és főrendiház elnökeinek, valamint az összes képviselőknek megfogják küldeni. Az igazgató választmány dr. Andor Endre főelőadónak erre vonatkozó előterjesztéseit egész terjedelmükben elfogadta. Örömmel vette tudomásul a választmány, hogy a kongresszussal kapcsolatban és az egyesület anyagi erejét meghaladó költség fedezésére kilátás van a tisztviselők részéről, továbbá hogy a tagok száma azóta is növekedett és most meghaladja a 9000-et. Dr. Andor Endre főelőadónak kongresszusi beszédjét a kongresszus határozata következtében kinyomatják és díjtalanul megküldik az összes alakulatoknak, valamint mindazoknak a közlistviselőknek, kik ez irányban óhajukat az egyesületi irodában (II. ker. Főherceg Albrecht-ut 11.) bejelentik. A cukorgyári tisztviselők emlékiratát s választmány határozata folytán felterjesztik a kormányhoz.

Dr. HÖNIG IZSÓ

VILLANYGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE

Elektromágneses gyógyítás.

Budapest, IV., Károly-körút 24., I. em. Lift

Telefon 102-39

Gyógytényezők:

Finsen-féle lviámpa fürdők
szív- és vérérdényel-
meszedés ellen.
Elektromágneses gyógyítás
Röntgen sugarakkal való
kezelés.
Magas feszültségű áram-
mal való kezelés (Arson-
valisatio).
Kék fényvel való kezelés.
Villamos hőfürdők (Elek-
trotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos masszázs (Vib-
ratio).
Galván, Farad és Franklin
árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szénsavas fürdők.
— Rendelés d. e. 3—11-ig, d. u. 2—6-ig.
Kezelés egész napon át.

Főbb javallatok:

Általános idegesség (neu-
rasthenia, hystéria).
Ideggyengeségi állapotok.
Almatlanság, Fejfájás.
Hűdések (Paralysis).
Idegfájdalmak, idegszabák
(Neuralgiák, ischiás).
Gerincvelő-cervicádás (Ta-
bes).
Szívbetegségek.
Vérérdényelmeszedés.
Köszvény és osz, reuma,
izületi és esonibajok.
Székrekedés, Daganatok,
Anyagserebajok (Elhízó
cukorbeteg, vérszegénység)
Bőr-bajok, Bőrvizketeg,
Lupus.
Hajhullás, kopaszság.
Szörtelenítés (nőknél az
arcon).
Aranyeres csomók.
— Rendelés d. e. 3—11-ig, d. u. 2—6-ig.
Elvánatra prospektus.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Günther Antal üdvözlése. A budapesti ügyvédi kamara és a budapesti ügyvédi kör ma átiratilag üdvözölték Günther Antalt abból az alkalmából, hogy a Kuria elnökévé nevezték ki. Holnap délelőtt az ügyvédi fegyelmi tanács ügyvédtagjai testületileg fognak tisztelni az új elnöknel.

§ A zágrábi nagypör. Accurti ügyész elállott a még fogvalévő 12 felmentett szerbre vonatkozó ítélet elleni semmisségi panaszától is, s a nevezeteket még tegnap este szabadlábra helyezték. A törvényszék a felségámulási per egyik tanuját, Jugovics Bogdánt, aki azt vallotta, hogy a vizsgálóbíró vallomását meghamisította, egy havi fogházra ítélte.

§ Lelőtte a feleségét. A kecskeméti esküdtszék ma tárgyalta Perényi Sándor félegyházi vendéglős büntnyét. Perényi állandóan civódásban élt feleségével, miért elhatározta, hogy szétválnak. Juniában egy este az asszony eljött férjéhez holmiaiért, mire ismét összeveszték és a veszedelmes hevében Perényi revolverrel lelötte feleségét, majd azután háromszor önmagára lőtt, de mindketten felépültek. Az esküdtszék verdiktje alapján a bíróság Perényit öt havi fogházra és 50 korona pénzbüntetésre ítélte. Ügyész és vádlott megnyugodtak.

§ Bitóhalál. Krakóban az esküdtszék akasztófára ítélte Kaim napszámost, anyját és hugát, mert közösen megfojtották Kaimnét, aztán felakasztották, hogy úgy lássék, mintha öngyilkos lett volna.

§ Jäger Marit elítélték. A hódmezővásárhelyi járásbírósg tegnap vont felelősségre a hirhedt mérgekverőnőt, Jäger Marit. A hódmezővásárhelyi járásbírósg elé hajnalban vitték át a szegedi Csillagbörtönből a mérgekverőnőt. Jäger Mari beismerte a kuruzslásokat. Arra a kérdésre, hogy miért kuruzsolt, holott tudta, hogy a föltételes szabadságát elvesziti és tudta, hogy megfigyelik, Jäger Mari ezt felelte:

— Hogy hát mért kuruzsoltam, mikor nem is kuruzsoltam, hanem gyógyítottam? Hát azért, mert valamiből csak köllött élni.

A járásbírósg bünösnek mondta ki Jäger Marit a két rendbeli kuruzslásért és tíz napi fogházra, illetve kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte, Jäger Mari megnyugodott az ítéletben és a jogerőssé vált ítéletet felterjesztik az igazságügyi miniszteriumba. Az eldönti aztán, hogy visszaviszik-e Jäger Marit a mária-nosztai fegyházba?

§ A veszedelmes fegyverpróba. Kerti Gyula hivatalnok május tizenhetedikén a Széchenyi-kávéházban több barátjának megmutatta Browning-revolvert és megmagyarázta, hogy hogyan kell vele bánni. Mikor már a fegyvert tokjába rejtette és el akarta menni, a fegyver eldőlt és a golyó Hábor Géza tanítónak a mellébe furódott, aki a sérülés következtében tizenhét napig volt beteg. A büntetőtörvényszék ma vont felelősségre Kerti Gyulát gondatlanságból okozott testi sérítés vétségéért. A tárgyaláson a vádlott elmondotta, hogy véletlenségből történt a szerencsétlenség, mert minden óvatossági intézkedést megtett. A bíróság a vádlottat hatvan korona fő és negyven korona mellék pénzbüntetésre ítélte, de az ítéletet a büntetőnovella alapján felfüggesztette. A felfüggesztő határozat ellen az ügyész főlebbezést jelentett be.

§ Egy kinevezés története. Tulasovits Gyula valamikor községi jegyző volt, de állásából elmozdították. Azóta a képviselőválasztásoknál mint kortes szokott működni s nem egy választásnál aratott jeleltje győzelmet. Ez az ismert nevű kortes a múlt év folyamán megígérte Breitenbach József erzsébetfalvai szatócsnak, hogy összeköttetésénél fogva, amelyekre mint kortes tett szert, vasuti altiszti állást szerez majd neki 200 korona honorá-

rium ellenében. Hogy hogy nem, valami utonmódon szert tett gróf Apponyi Lajos főudvarnagy névjegyére. Ezt a névjegyet a gróf nevében Ludvig Gyula volt MAV. elnökgazgatóhoz címelve kitöltötte. A névjegyen arra kérte az elnökgazgatót, hogy nevezze ki Breitenbach Józsefet vasuti altiszti állásra. Ludvig Gyula elnökgazgató a főudvarnagy névjegyet érdemleges elintézés céljából kiadta Steyskall József MAV. főfelügyelőnek, akit utasított, hogy a főudvarnagy pártfogolt emberének csináljon helyet. A főfelügyelő javaslatára ki is neveztek Breitenbachot napidíjas váltókezelőnek, de altiszti állásra nem nevezhették ki, mert nem volt meg a kellő képesítése. A kinevezés után Ludvig Gyula, akkori MAV. elnökgazgató, levélben értesítette gróf Apponyi Lajos főudvarnagyot, hogy pártfogoltját legnagyobb sajnálatára csakis napidíjas váltókezelőnek nevezhette ki, mert az altiszti álláshoz szükséges képesítése nincs. Az elnökgazgató levele nagyon meglepte gróf Apponyi Lajost, s nyomban értesítette a MAV. elnökgazgatóját, hogy az ő állítólagos ajánló levele közönséges hamisítvány, mert ő Breitenbach József nevű egyént soha nem ismert és nem is ajánlott kinevezésre. Ezen levélváltással egyidőben Tulasovits Gyula sürgetni kezdte Breitenbach Józsefet, hogy fizesse meg neki a kinevezésért járó kétszáz korona honoráriumot. Breitenbach azonban megtagadta a fizetést azzal az indoklással, hogy őt nem altiszté, hanem csak napidíjas váltókezelővé neveztek ki. Tulasovits erre fenyegető levelet írt Breitenbachnak Erzsébetfalvára címelve. Ebben a levélben megfenyegette azzal, hogy ha nem fizet, olyan botrányt csinál, hogy állását veszti. Az elnökgazgató gróf Apponyi Lajos levelét áttette a kir. ügyészséghez, hogy nyomozza ki, ki állt vissza a főudvarnagy nevével? Breitenbach kihallgatása tisztázta a helyzetet s ez bemutatta azt a fenyegető levelet is, amelyet Tulasovits intézett hozzá. A kir. ügyészség zsarolás vétségéért fogta perbe Tulasovits Gyulát, akit a rendőrség akkor le is tartóztatott, de a vád tanács később szabadlábra helyezte. A lefolytatott vizsgálat után a kir. ügyészség zsarolás címén adott be vádiratot Tulasovits Gyula ellen, aki a vádirat ellen kifogásokkal élt. Ma tárgyalta a kifogásokat a törvényszék vád tanácsa dr. Langer táblai bíró elnöklele alatt. A vád tanács tekintettel arra, hogy a fenyegető levél Erzsébetfalvára volt címelve s így Tulasovits a vádbeli cselekményt, a zsarolást itt követte el s így az ügy elbírálására nem a budapesti, hanem a pestvidéki törvényszék lévén illetékes, leszállította illetékességét s az ügyet a pestvidéki törvényszékhez rendelte áttenni.

§ Revolverharc az udvaron. Boross Márton viczeházmester május 6-án délben szerelmi bánatában elkeseredve, leitta magát. Ittas fővel ment haza Nagykorona-utca 4. szám alatt levő lakására, hogy a vele vadházasságban élő Szamuel Jánosné megölje. A részeg ember fenyegetéseire Szamuel Jánosné ijedten menekült Kaszabnovits Péter házfelügyelő lakásába s az őt üldöző Boross Márton előtt az ajtót magára zárta. Boross Márton erre elkeseredésében és dühében az ablakon keresztül belélt a szobába. A lövés zájára a házbellek rendőrök hívtak és csakhamar három rendőr is érkezett, ezek azonban nem tudták megfékezni a nekidühösödött embert, mert mindenkit lelövéllel fenyegetett, aki a közelébe jött. Számó Lukács bolhátszóla-je akarta fegyverezni, de revolverrel rálőtt s azután megint újból a házfelügyelő lakásának ablakára ment és ott még egy golyót röpített be a szobába. Füllöp György rendőr erre az egybegyűlt kíváncsi közönségtől revolvert kért. Balogh Lajos át is adott neki egy Browning-revolvert, de a rendőr nem tudott vele bánni. Erre megkérte Hacsek Ervin kereskedősegédet, mutassa meg neki, hogyan kell vele löni. Hacsek meg is mutatta a rendőrnek a kezelés módját. A mikor azonban a rendőr rá akart löni Borossra, nem tudta elsűtni a fegyvert. Erre aztán odaadta a fegyvert Hacsek Ervinnek, hogy löjjon Borossra ijesztésképpen. Hacsek átvette a fegyvert és megadásra szólította föl Boross. Boross erre rálőtt Hacsek Ervinre, akit azonban a golyó nem talált. Erre Hacsek mintegy husz lépésnyi távoból Borossra sűtötte a revolvert, akit a golyó mellén talált. Boross nyomban összeesett és a mentők a kórházba vitték, ahol sérüléseiben meghalt. Az

TÉLIKABÁT 35, selyem vagy 45, prima ölt. vagy 30 frt. angol átmenail kabát

Csakis mérték szerint, első-rangú kivitelben
Angol készpénzrendszerű ariszabótermek
ZÉLINGER SAMU
Budapest, IV., Belváros.
Magyar-u. 3. I. em. Kossuth Lajos-utca mellett — Telefon 116-59.

ügyesség szándékos emberölés büntette miatt emelt vádat Hacsek ellen, aki azzal védekezett, hogy jogos önvédelemből lötte agyon Borost. Az ügyészi vádirat ellen Hacsek Ervin védője kifogásokat adott be és ezeket a kifogásokat ma tárgyalta a büntetőbíróvérszék vádta. A vádta, noha a jogos önvédelem főforgását elismerte, tekintettel arra, hogy az eljárás megszüntetése nem tartozik hatáskörébe, Hacsek Ervint vád alá helyezte és az ügyet főtárgyalás végéig az esküdtbíró elé utalta.

SPORT.

Budapesti őszi meeting.

— Tizedik nap. —

Handicapok dominálják a holnapi programot. A hat futam közül három súlyelosztó-verseny s kettő közülük hároméves és idősebbeké, egy pedig a kétéveseké. Majdnem minden egyes futamban nagy mezőnyök várhatók s így — dacára annak, hogy erősen a meeting vége felé járunk — elég sikerült napnak nézünk elébe.

A *Totalisateur-handicap* áll az érdeklődés középpontján, mely leggazdagabban — 20.000 korona — díjazott súlyelosztó-versenyünk. Még huszonegy telivérnek van benne indulási joga, de ezek közül majdnem fele kiválik, köztük *Mortimer* is, mely a St.-Legerben szenvedett accidente következtében idén már egyáltalán nem is jön pályára, továbbá a német lovak (*Glockenspiel*, *Steinhammer*) sem indulnak; az előbbi egyáltalán el sem jött hozzánk, az utóbbit pedig tudvalevőleg szintén baleset érte. Valószínű indulók ezek: *Ténsasszony* (*Baumgartner*), *Jasna Pani* (*Vivian*), *Verőfény* (*Gulyás*), *Slavery* (*Aylin*), *Floridsdorf* (*Peschka*), *Meglio* (*Hewitt*), *Dsidás* (*Ullrichshofer*), *Boncompagno* (*Miles*), *Topper* (*Carlslake*), *Benzi* (*Janek*), *Pagony* (*Fries*), *Tanár* (*Fetting*). Nagyon nehéz a választás ebből a társaságból, mert mindegyik pályázó javára írhatunk előnyöket. Például a legjobb dolgok egyike lett volna e versenyre *Boncompagno*, de az Őszi handicapban aratot győzelme után a Bona-Vista-mén tizennégy font pónalítást kapott s ez nagyon megnehezíti győzelmét. Egészen másképp vélekedünk azonban *Benzi* esélyeit illetően. A kancza a St.-Legerben igen dicséretes szerepet játszott s a holnapi futásban elsőrendű lovasával, a győzelem nagy reményével megy a küzdelembe. *Verőfény* kora tavasszal mutatott csak valamirevaló formát, de azóta — bár több versenyben fogadva volt — nem tudott soha érvényesülni. Lehet, hogy holnap beváltja a hozzá fűzött reményeket s mint győztes kerül vissza a mázsálóba. Az idősebbek közül *Ténsasszony*, *Meglio* és pehely súlyával *Floridsdorf* tetszik nekünk. Különösen a Geist-lóra hívjuk fel a figyelmet, mely legutóbb játszva nyert egy 2800 méteres Allamdíjat, az igaz ugyan, hogy nem volt számbavehető ellenfele. De a Teneriffe-kancza, most oly frissnek látszik, hogy ha istállója starthoz küldi, nem minden remény nélkül teszi ezt. Összegezve az elmondottakat, mi elsősorban *Benzi* pártjára állunk *Ténsasszony* előtt, harmadsorban *Meglio* a jelöltünk.

A *Kétévesek versenyében* első klasszisu társaság van nevezve. Az 1100 méteres futamban a *Planner-istálló* (*Rosz pénz*, *Kétes*, *Indiscretion*) igen jól van képviselve s bármelyik lovat küldje ki, nagy reménye van győzelemre. Megemlíthetők még a *Springer-lovak* (*Granville*, *Pelote*) és *Fejedelm* is.

Jelöltjeink:

- I. *Becskekl*—*Tulipán*
- II. *Atabárd*—*Sybarit*—*Titi II.*
- III. *Benzi*—*Ténsasszony*—*Meglio*
- IV. *Gyémánt*—*Amberg*
- V. *Hewitt lov.*—*Seringer ist.*—*Fejedelm*
- VI. *Barcsay*—*Nappageal*—*Fortunatus*

KÖZGAZDASÁG.

Egy táborban.

A magyarországi közgazdasági érdekképviseletek együttes fellépése az osztrák vasúti díjszabás ellen.

Budapest, október 8.

Az utóbbi évek ipar- és kereskedelemellenes irányzata meglehetősen nagy feszültséget teremtett közgazdasági életünkben az agrár és a merkantil irányzatok hívei között. A nemzeti termelés különböző ágai között nem volt meg a kellő egyensúly s komolyan tartani lehetett attól, hogy a lapangó antagonizmus lehetetlenné teszi a vállvetett működést éppen napjainkban, amikor a politikai és közgazdasági fórumon olyan nagyjelentőségű kérdések vannak napirenden, amelyeknél az összes érdekeknek egyesülniök kell, ha meg akarjuk védeni jogainkat a telhetetlen Ausztriával szemben. Mert a Lajthán túl pokoli módon értenek ahhoz, hogy hogyan kell kizsákmányolni hazánkat. Most, midőn idehaza minden figyelmet a nagy politikai küzdelem köt le, szép csendben olyan vasúti díjszabás életbeléptetését tervezik Bécsben, amely milliókkal károsít meg bennünket s az amugy is szegénytelen módon megnehezített bevételünket a legravaszabb módon majdnem lehetetlenné teszi. Arról, hogy Ausztria részéről legalább a paritás látszatát őrizték meg ilyen közös érdekű ügyekben, már rég leszoktunk; az a mód azonban, ahogy minden jó izlést félretéve, oda át kormány, hatóságok és magánosok egyesült erővel fognak össze a mi kizsákmányolásunkra: még bennünket is meglep. Szerencsére az alattomos támadást leleplezték közgazdasági érdekképviseleteink s a veszélyt fölismerő *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara* meghívására ma az összes törvényes és szabad gazdasági érdekképviseletek összefogtak a bécsi ortvámadás visszaverésére. Az agrárius együtt dolgozott a merkantilistával s *egy táborban* volt egész közgazdasági életünk.

Imponáló volt ez az egység. Erő volt benne. És önkéntelenül fölmerült az a gondolat: hogy erre a mi amugy is győnge közgazdasági életünkre nézve minő nagy áldás lenne, ha nemcsak a kívülről fenyegető nagy veszélyek, hanem a szélsőségek jóakaratu kiküszöbölése és egymás intenczióinak megbecsülése biztosítaná az ellentétes közgazdasági ágak békés együttműködését.

Maga az értekezlet lefolyása egyébként arra mutat, hogy itt egy nagyszélyu akció készült. *Lánczy Leó* főrend, kamarai elnök erőteljes megnyitója, *Rubinek Gyula*, dr. *Hegedüs Lóránt* és a többi felszólaló tartalmas beszéde után nyilvánvalóvá lett, hogy kellő összetartás és energikus fellépés mellett — ha a kormány is úgy akarja — igen súlyos retorziókat szerezhetünk az osztrák támadás ellen, úgy hogy csak rajtunk fog mulni annak visszaverése.

A mai értekezlet a teendők megállapítására egyebiránt szűkebbkörű bizottságot küldött ki, amely bizalmasan letárgyalja majd a követendő taktikát.

A nagyjelentőségű gyűlés lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be:

Az érdekképviseletek.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara kezdesére ma délután négy órakor a kamara termében tartott értekezletre az ország összes számbavehető ipari és kereskedelmi testületei és érdekeltségi képviselletei küldötték el képviselőiket. Ott voltak többek között: *Emödy József* országgyűlési képviselő, *Küszler Henrik* vezérigazgató, *Rubinek Gyula* igazgató, továbbá a gazdasági egyesületek országos szövetségében nevében *Perczel Ferencz* s *Szilassy Zoltán* orsz. képviselő. Jelen voltak ezenkívül a budapesti áru- és értéktőzsde képviselőiben *Fodor István*, *Frey Kálmán*, *Kubies Gusztáv* és *Strasser Alfréd*;

az orsz. iparegyesülettől *Bárkány Leó* malomigazgató, *Szende Lajos* kőszénbánya igazgató és *Soltész Adolf* titkár; az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés nevében *Auer Róbert*, *Bacher Emil*, *Blitz Miksa*, *Greiner Gyula*, *Herzfeld Frigyes*, dr. *Hirsch Albert*, *Klein Zsigmond*, *Radnay Károly*, *Salamon Jakab*, *Schanzer Ignác* és *Scheiber Endre*; a Budapesti Kereskedelmi Testület részéről *Klein József*, *Beimel Sándor* tőzsdetanácsos, *Wahl Béla* tőzsdetanácsos, *Deutsch Artur*, *Mössmer József* és *Tschögl Henrik*; a Magyar Kereskedelmi Csarnoktól *Jellinek Lajos*, *Kánitz Jenő*, *Schultz József* és *Weismayer Brunó*; a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége képviselőiben *Hegedüs Lóránt* igazgató; a Magyar Fővárosi Malomegyesülettől *Déri Izidor*, *Bacher Emil*, *Langfelder Ede*, *Bárkány Leó* malomigazgatók és *Fekete Ignác* titkár; a pesti Lloyd-Társulattól *Auer Róbert* tőzsdetanácsos; az Országos Erdészeti Egyesület képviselőiben *Vuk Gyula* és *Téglás Károly* főerdőtanácsos; a Magyar Gabonakereskedők Szövetségétől *Strasser Alfréd* elnök és dr. *Balkányi Kálmán* titkár; a magyar vegyészeti gyárosok egyesületétől *Rechnitz B. v.* igazgató, *Kohn Ignác*; a Fővárosi Kereskedők Egyesületétől *Kraemer József* titkár és *Klein Gyula*; a Magyar Cukorgyárosok Orsz. Egyesületétől dr. *Komin János* egyesületi titkár; a Magyar Vasművek és Gépgyárak Orsz. Egyesülete részéről *Blazsek Antal*; a Nyersbőr- és Terménykereskedők Egyesületének képviselőiben *Schönfeld Ödön* elnök és *Strasser Gyula* titkár; a Győri Kereskedelmi és Iparkamara képviselőiben *Meller Ignác* alelnök, *Szendrói Mór* titkár, *Révész Béla* gyári igazgató, *Weisz Hugó* malomigazgató, *Jankovits Károly* malomtulajdonos, *Kaczander Zsigmond* gyári igazgató, *Peri Sándor* szállító és *Magyar Ernő* szénkereskedő; a miskolci kereskedelmi és iparkamarától *Radvány István* elnök, *Sugár Ignác* titkár, *Péter Bertalan*, *Harangi Vilmos* és *Szende Lajos* vezérigazgató; a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara képviselőiben *Huzella Gyula* elnök, *Sarkadi Lajos* titkár és *Moskovits Mór*; a debreczeni kereskedelmi és iparkamarától *May Andor*, *Hollaender Adolf*, *Debreczeni Jenő*, *Rosenthal Ferencz* és *Rédei Rezső* segédtitkár; a beszercezbányai kereskedelmi és iparkamara képviselőiben *Flütner Károly* elnök és *Holesch István* titkár; a soproni kereskedelmi és iparkamarától *Spiegel Sigfrid* alelnök és *Taizs Károly* másodtitkár; a temesvári kereskedelmi és iparkamara képviselőiben *Klein Ede* és *Weismayer Brunó* kamarai tagok.

Lánczy Leó megnyitója.

A gyűlést *Lánczy Leó* főrendiházi tag, udvari tanácsos, a kereskedelmi- és iparkamara elnöke a következő beszéddel nyitotta meg:

Tisztelt értekezlet! Mindenekelőtt őszinte örömmel adok kifejezést, hogy oly szép számmal méltóztattak megjelenni. Bizonyosága ez annak, hogy összes közgazdasági ágazatainkat képviselői és érdekelte képviselletei át van halva azon kérdésnek fontosságától, amely a mai közös tanácskozás tárgyát képezi. Amint ismerni méltóztatnak, a jövő esztendő január elsejével Ausztriában új vasúti tarifák fognak életbe lépni, amelyek a mostani vasúti díjszabással összehasonlítva számos viszonylatban jelentékeny emelkedést mutatnak. Igaz, hogy az osztrák tarifa-reform egész anyaga még nincsen publikálva és hogy annak kihatásai az Ausztria felé gravitáló kiviteliinkre, különösen a kivitelle kerülő tömegárakra, például szénre, gabonára, fára, lisztre stb. nézve ebben a pillanatban teljesen még nem tekinthetők át.

De a nyilvánosságra jutott anyagból és adatokból máris következtethető, hogy pl. a fuvardíjakat nem a legrövidebb kilométertávolság alapú vétele mellett számítják, ami oda vezet, hogy bizonyos be nem futott távolság után is fuvardíj fizetendő, hogy továbbá az első számú külön díjszabás jelentős díjemelési, amelyek a többi áru-osztályok díjszabásait nagy mértékben túlhaladják, gabona- és liszt-kivitelünket súlyosan érintheti, stb. stb. Ugyanilyen a helyzet a szénnél és számos más cikkknél.

„Egy táborban.”

Kétségtelen az osztrák vasúti fuvardíjemelés, a két állam közötti élénk árucserre folytán jelentékeny drágítani fogja kiviteliinket és hátrányosan fogja befolyásolni mezőgazdasági és ipari termelésünk összes ágait. Nem lehet közömbös, ha az osztrák vasúti tarifák nagy mértékben emelődnek olyan viszonylatokban, amelyek a magyar export ki nem kerülhető utvonalaiba esnek, reánk nézve elsőrangú fontossággal bírnak és ahol a magas

Kéregelés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle

Köszönjük a valódi áldás gyomorba jóságok
nak és székzenésben szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tal-
jesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 80 fillér.

fuvardíj többletköltsége a magyar kivitel megrontására vezethet.

Erre az esetre az ország vitális közgazdasági érdekeinek megóvása sürgős kötelességünké teszi a legerélyesebb állásfoglalást, mert a vámterület közössége mellett nem volna féltlenül nézhető és eltűrhető az olyan osztrák intézkedés, amely a két állam között a szabad árumozgást egyoldalulag a mi rovásunkra zavarja és mesterséges falakat emelve, a magyar kivittelt drágítsa és nehezítse.

Szóval, t. értekezlet, felfogásom szerint megint szemben állunk a legutóbbi osztrák kiegyezés egyik u. n. vívmányával. Így állottunk a vasutóösszeköttetések kérdésében, ahol nem voltunk képesek kivívni és biztosítani kivittelünk számára az annabérgi csatlakozást, ellenben kénytelenek voltunk vállalni a dalmát vasutaknak kiépítését. Így volt ez a kvótaemelésnek a kérdésében is, amint az események — fájdalom — mutatják. Ez alkalmas volt állami pénzügyeinket alaposan megrongálni. Így volt ez a bankkérdésben is, ahol a tetejébe még felemeltük a kvótát azért, hogy állítólag akciószabadságunkat biztosítsuk, pedig tudvalevő dolog, hogy azt már 1867-ben Deák Ferencz a maga klasszikus törvényalkotásában jobban biztosította. (Ugy van!) Most teljesen el van homályosítva a kérdés ezen oldala. (Ugy van.) És így állunk, amint látjuk, a tarifareformkérdésében is. (Ugy van!) A kamara már három évvel ezelőtt felhívta a kormány figyelmét az osztrák tarifaképzésnek ránk nézve való kiváló fontosságára és hangsúlyozta annak szükségességét, hogy a tarifaképzés joga exporttörvényeink zavartalansága érdekében a kereskedelmi és vámszerződésben lekövetessék. Itt is megjegyzem még, hogy tudtommal a Széll-Körber-féle kiegyezésben e tekintetben voltak megállapodások. (Ugy van!) Ez nagy küzdelmébe került annakidején Széll Kálmánnak, aki nagy szívóssággal és államférfiai előrelátással próbálkozott az osztrákokkal e téren megküzdeni és tényleg, le is rakódta akkoriban bizonyos elvek, amelyek most az új kiegyezésben szintén halomra döntöttek. Sajnos, a kamara akkori felszólalása a pusztában elhangzó szó volt. Pedig, hogy mennyire indokolt volt a kamara akkori felszólalása, igazolja az új osztrák tarifareform, amely szükségessé teszi a mai tanácskozásunkat.

Az osztrák nagyfokú tarifaemelésekkel szemben állva tehát szükségesnek tartom az összes érdekelteknek egyhangu állásfoglalását és azt, hogy a kormány ebben az irányban erélyes lépéseket, illetőleg intézkedéseket tegyen a minket fenyegető veszedelemnek megszüntetésére, esetleg ellensúlyozására. Jelzett nagy érdekeink megvédése céljából nem szabad visszariadnunk olyan intézkedésektől sem, amelyek a retorziók terén kínálóznak (Ugy van!) Ugy van!) és amelyek alkalmasaknak mutatkoznak arra, hogy az illetékes osztrák körökkel megérintsék, hogy a magyar vasuti igazgatás sem nélkülözi a hatalmi eszközöket, amelyekkel a magyar érdekszféra figyelembevételére és tiszteltetésére, ha kell, kikényszeríthető. Mai tanácskozásunk egyik főcélja a külföldi érdekekörök hangulatának és nézeteinek kölcsönös megismerése lévén, annak előrebocsátása mellett, hogy a követendő eljárásra nézve a magam részéről is lesz még megjegyzésem, felkérem az igen tisztelt urakat, hogy becses nézeteiket adják elő. (Eljenzés. Halljuk! Halljuk!)

A vita.

Rubinek Gyula országgyűlési képviselő szólalt fel elsőnek az Országos Magyar Gazdasági Egyesület képviselőjeként. A budapesti kereskedelmi kamara megítélő meghívása, ugymond, arra indította az egyesületet, hogy a mai értekezleten képviseltesse magát. Csak természetesen, hogy ha valóra válnak azok a hírek, amelyek a napisajtó és a szakajtó útján tudomásunkra jutottak, az osztrák tarifareformnak és vasuti politikának a levét első sorban a magyar mezőgazdaság fogja meginni (Ugy van!) és így kétszeresen szükséges, hogy maga a magyar mezőgazdaság is azon vasuti politikával szemben, amelyet az osztrák kormány félre nem érthető célzattal igyekszik életbe léptetni, maga is állást foglaljon. Mivel azonban tényleges adatok az osztrák reform terjedelmére és részleteire nézve még nem állnak rendelkezésre és ma még csak félhivatalos közlésekre támaszkodhatni, még korainak tartja az elhatározó állásfoglalást és ezért javasolja, hogy az összes érdekeltségéből egy szűkebbkörű bizottság alakítsa ki, amely azután, amennyiben meg fognak tényleg jelenni az osztrák tarifareformok, azokat alapos megvitatás és megfontolás tárgyává tegye, valamint azon lépéseket is, amelyekre az összes közgazdasági tényezőknek el kell határozniuk magukat és amelyek érvényesítését a kormánytól követelniük kell.

Hegedüs Lóránt igazgató a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége nevében teljes buzgalommal csatlakozik a mozgalomhoz, amelyben, a hivatalos tényezők szereplését megbénítván a val-

ság, a magyar érdekképviselőkre fog hárulni a feladat, hogy karöltve, egyöntetű működéssel óvják meg az ország érdekeit. Hosszasabban bírálhatja a legutóbbi gazdasági kiegyezést, amelyre nézve a legutóbbi két esztendő bizonyítja, hogy a vele járó óriási áldozatoknak kellő ellenértékét meg nem hozta, sőt a kilátásba hozott áldozatoknál sokkal többet követel. A kvótaemelés terhét öt millióra értékelték, valójában azonban Bosznia okkupációja és a várható hadügyi és tengerészeti többletkiadások következtében a teher 13 millióra tehető és ezzel szemben sem a domaniális kölcsönök, sem az átutalási eljárás révén — a szeszadótörvényt Ausztria még nem szavazván meg — Magyarország egy fillér előnyt még nem látott. Megemlékezik az osztrákoknak az annabérgi csatlakozás körül követelt, Magyarországra nézve annyira sérelmes politikájáról, mintha a földoklónak úgy nyujtanák a mentő kötelet, hogy éppen csak hogy el ne érhesse. Az ilyen politikájával Ausztria a legjobb uton van ahhoz, hogy Magyarországon azokat is, akik ma még a közös vámterületnek a hível, megbarátkoztassa az önálló vámterület gondolatával.

Lánczy megjegyzi, hogy csak azért nem szakította félbe szónoknak a kiegyezésről mondott, szorosán a tárgyhöz nem tartozó bírálatát, mert ma-holnap már hat hónapja, hogy nincsen parlament, ahol a magyar közgazdasági élet jogos panaszaik hangot lehetne adni.

Szabó Kálmán Máv. igazgató az elnök szavaihoz helyreigazítólag megjegyzi, hogy a Széll-Körber-féle kiegyezésben csakis a Magyarország és a vám-külföld közti tranzitforgalom volt lekövte és ez most is le van kövte 1917. végéig, ez tehát változást nem fog szenvedni az új osztrák díjtételek által.

Szendé Pál az Országos magyar kereskedelmi egyesülés nevében és Soltész Adolf, az osztrák tarifa-politika következtében az ipar számos ágában előálló inkonvenienziára utalva, az Országos magyar iparegyesület nevében jelenti ki a mozgalomhoz való csatlakozását.

Szávai Gyula a debreczeni kereskedelmi és iparkamara titkára a vidék összes kereskedelmi és iparkamaráinak a mozgalomhoz való csatlakozását helyezi kilátásba, Déri Izidor igazgató, a Fővárosi Malomegyesület részéről csatlakozik a mozgalomhoz és az egyesületnek külön kívánásait terjeszti elő, amelyek a kiküldendő bizottsághoz utaltatnak. Auer Róbert tőzsdetanácsos a Lloydárság részéről, Blazsek Antal a Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete, Wahl Béla tőzsdetanácsos a kereskedelmi testület, Weissmayer Brunó a Kereskedelmi Csarnok és Rosenthal Ferencz a nyiregházai Kereskedelmi és Iparkamara nevében fejezték még ki a mozgalomhoz való hozzájárulásukat.

A határozat.

Végül Lánczy Leó elnök konstatálja azt az örvendetes tény, hogy az ország összes gazdasági érdekköréi a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem megegyeznek abban, hogy az Ausztria részéről iniciált merényletszerű tarifareform ellen közös egyelérítéssel kell az orvoslás eszközeit keresni. Nem hunyhathunk, ugymond, szemet az elől, hogy egyrészt törvényes jogi alapon látjuk állani az ellenfelet, de másrésztől hivatkozhatunk arra, ami onnan folyton felénk hangzik, hogyha lojalisan akarják megtartani a kiegyezést, amely annyi sérelmmel járt Magyarországra nézve akkor az ilyen eljárástól bizony tartózkodni kellend és akkor ne csodálkozzanak, ha Magyarország a maga részéről a védelmi eszközöket keresi. Ezek megállapítására egy szűkebb körű bizottság lesz hivatva, amelynek természetesen vigyázni kell arra, hogy ne nyuljon oly eszközökhöz, amelyek visszafelé sültetnek el. Gondja lesz arra, hogy ez a szűkebb körű bizottság mielőbb összeüljön és hogy a különböző érdekeltségekből azok választassanak meg, akik leginkább vannak hivatva tarifa-kérdésekben mérvadó véleményt adni.

Rubinek Gyula: Az államvasutak is hivatásnak meg.

Elnök a maga részéről is kívánatosnak tartja, hogy a bizottság úgy a kormánynak, mint különösen a magyar királyi államvasutaknak bölcs tanácsában és támogatásában részesüljön, közzönetet mond egyébiránt a magyar államvasutaknak azért, hogy a mai értekezleten is egyik igazgatójukkal képviseltették magukat. Ismételtelen kifejezve örömet afelett, hogy a fennforgó és különösen a mezőgazdaságot is érzékenyen érintő kérdésben a magyar közgazdasági élet összes tényezői összhangzó egyttműködésben találkoztak, az értekezletet bezárja. Az értekezlet ezután hosszan ünneplelte Lánczy Leót.

Kikötői rendőrség Fiumében. A fiumei kikötőben a vagyonbiztonsági állapotok évek óta igen rendezetlenek voltak. Szabad volt a lopás, a szállítmányok megdézsmálása s alig akadt olyan rako-

mány, amelyet hiány nélkül vehettek volna át. A szállítók, exportőrök, a tengerészeti hatóság és a fiumei állomás raktárfőnöksége tehetetlenül állott ezekkel a garázdálkodásokkal szemben. Esetről-esetre jelentést tettek a fiumei rendőrségnek a kikötőben történő dolgokról, de a rendőrség sohasem jutott a betörőtársaságok nyomára. Hogy ez az állapot nem vált észre Fiumének, főlőleges hangsúlyoznunk. Tény, hogy a fiumei kikötőnek nagyon rossz lett a hírneve a külföldön s a kivitteli kereskedelmet érzékenyen sújtották azok a károkok, amelyeket a garázda elemek a kikötőben okoztak. A visszas állapottok megszüntetése érdekében az érdekelt tényezők többször fölirtak a magyar királyi államvasutak igazgatóságához és a kereskedelmiügyi kormányhoz s ezek hatása alatt a Máv. igazgatósága tárgyalást kezdett Fiume város tanácsával a kikötő és a vasuti állomás területén létesítendő kikötő-rendőrség szervezése, illetőleg a jelenlegi kisarányú kikötői kirendeltség kibővítése iránt. A tárgyalások azonban eredménytelenek maradtak, mert a tárgyaló felek nem tudtak megállapodni az esetleg fölmerülő vitás ügyekben döntő bíróságban. Az államvasutak ugyanis a zágrábi vagy budapesti, a városi tanács pedig a fiumei járásbírókat kívánta választott bíróság gyanánt. Végre a fiumei rendőrkapitány előterjesztésére megállapodás jött létre oly értelemben, hogy a szerződő felek között fölmerülő vitás ügyekben a fiumei járásbíróság illetékes. A megállapodás alapján a kikötői rendőrség szervezése biztosítva lett oly módon, hogy a városi tanács a jelenlegi 24 rendőrből és 2 rendőrelőrből álló rendőri kirendeltség helyett 52 rendőr és 4 rendőrelőrből álló kikötői rendőrséget szervez, amely a kikötő és a vasut tizenhárom pontján fog őrséget teljesíteni. A m. kir. államvasutak igazgatósága a költségek fedezésére évi 48.000 koronát fizet a városi tanácsnak s ezenkívül helyiséget bocsát a kikötői rendőrség rendelkezésére. A kikötői rendőrség, mint értesülünk, november 15-én kezd meg működését s a szerződést Fiume polgármestere már alá is írta. A kikötői rendőrség létesítése bizonyára általános meglepedést fog kelteni az érdekelt körökben, amelyek már régóta áhítottak a reform után. Csak hogy érthetően találjuk, hogy a magyar állam miért tartja majd fenn a maga pénzén, 48.000 koronás áldozattal az autonóm városnak kikötői rendőrségét? Vagy kötelessége a városnak Fiume egész területén rendet tartani s akkor tartson rendet a város a maga pénzén, vagy ha a kikötő a város területe alól kivétel képez, amint hogy tényleg a tengerészeti hatóság fenhatósága alá tartozik, akkor miért nem szervez az állam itt külön államrendőrséget?

A mezőgazdasági helyzet. Az ÖMGE gabonaárjegyző irodájának tudósítói az általános mezőgazdasági helyzetről okt. 7. kelettel a következőket jelentik:

Arad. Az időjárás állandóan derült, enyhe, minek folytán a vetési munkálatok gyorsan haladnak s a korábbi vetések már szépen ki is keltek. A kukorica-törést közepes eredménnyel már a legtöbb helyen befejezték, ugyszintén a krumpliczedést is, ami szintén kielégítő termést adott. A legelők szép zöldek.

Baja. Állandóan meleg és kellemes az időjárás. Gazdáink vetéssel, tengeritöréssel és szürettel vannak elfoglalva. A tengeri jó minőségű, termése kielégítő.

Győr. Időjárás kedvező, a tengeritörés befejezése felé közeledik, a terméseredmény elején a szüretet is megkezdik.

Léva. Az időjárás, száraz, meleg, az elvetett őszi gabonára eső kellene. A cukorrépa jó termést ad, a nagyon gyöngye szüretet is megkezdették.

Nagykanizsa. Az időjárás borus. Őszi vetésekkel legnagyobb részt végezték, sőt a rozs sok helyen már nagyon szépen kikelt. E héten sok eső volt, ami a szőlő rothadását előmozdította. A szüret nagyban folyik.

Nagyszentmiklós. Daczára a bő tengeritermésnek, ára rohamosan emelkedik, ma már 12.60 K az új tengeri ára. A kövér sertés ára pedig esik, a vevők inkább a husos, mint a zsiros sertést keresik.

Nagybecskerek. Az időjárás hűvös volt, de a lefolyt hét végén nagyon szép őszi fordult. Kukoriczatorés befejeződött. Tengeri őszi és jobb, mint várták.

Nyiregyháza. Időjárás változatlan. Korábbi vetések igen szépek, későbbi vetésekre már eső kellene. Vetésekkel gyorsan haladnak. Szüret megkezdődött. A termés eddig a tavalyinak legfeljebb 1/4-re tehető, minőség közepes.

Nyitra. Időjárás enyhe, helyenként csapadékos, őszi munkák jól folynak. Az első vetések már keltek, sőt a rozs néhol bokrosodik is.

Pápa. Időjárás igen kedvező minden terményre, különösen a szőlőre. Szüret a jövő héten kezdődnek, de igen silány termés várható.

Sopron. Időjárás kedvező. Szüret megkezdődött, terméseredmény jó közepes. A cukorrépa szedése folyik, közepes terméseredmény.

Szalmár. Igen szép meleg időjárás mellett az őszi munkák serényen folynak, a tengeri igen kevés kivételével le van törve, a takarmányrépa és burgonya szedése foly. A korábban vetett őszi zöldségek jól keltek s fejlődésük is kielégítő.

Versecz. A szüret megkezdődött. Az idei terméseredményt 80—100.000 Hl-re becsülik. Időjárás kedvező, szántás-vetés folyik, őszi zöldségek szépen kelnek.

Zalaegerszeg. Az elmúlt heti csapadék jótékony befolyással volt a vetések kelésére. Időjárás kedvező, vetések folynak. Szüret megkezdődött, a termés 30—40%-al a múlt évi mögött maradt. A burgonya és a répa kiszedése megkezdődött, a termés közepes, burgonyából egys helyeken rossz. A tengeri érése lassú.

Új csemontgyár. Schaumburg-Lippe herceg dárdai uradalmán egy új csemontgyár föllitását tervezi *Schmidt* Oszkár dárdai uradalmi igazgató, akit ezen ügyben *Horváth* István uradalmi mérnök és egy braunschweigi cég mérnöke láttak el szaktanácssal. Ezen ügyben már a pécsi kerületi iparfelügyelőt is beavatták, aki, mint a magyar iparfejlesztés egyik tényezője, kedvezően fogadta a csemontgyár eszméjét.

Orosz buza Fiumében. Az idei gyenge buzatermés mellett óriási mennyiségű idegen buza árasztja el a hazai piacokat. Eddig azonban csak rendszerint a dunai vizutat választották az importőrök. A napokban azonban már nagyobb mennyiségű idegen buza érkezett Fiuméba. Az Adria hajóársaság „Buda II” gőzöse az oroszországi Odessza kikötőből 24.000 métermázsas orosz, az osztrák Lloyd „Bruenn” gőzöse pedig 5400 métermázsas román buzát hozott Fiuméba, amely részben Magyarországon, nagyrészt azonban Horvátországban s Ausztria déli tartományaiban kerül eladásra. A *Strasser és König* budapesti gabonakereskedő cég fiumei telepe, amely az idegen buzaszállítványokat átvészi és eladja, azt a felvilágosítást adja, hogy a román és orosz buza a hat kor. 30 filléres vám, továbbá az aránylag nagy szállítási költség ellenére is több, mint másfél koronával olcsóbb métermázsánként Fiumében, mint a magyar buza. A német buza beözönlése csak a német beviteli jegyrendszernek köszönhető. A Németországban érvényes beviteli jegyrendszer értelmében ugyanis a német termelők által külföldre kiszállított silány minőségű német gabona után fizetett illetékről bevitelijegyet állítanak ki, amelynek alapján vámmentesen lehet a sokkal jobb külföldi gabonát Németországba szállítani.

Válság a czeplédi gőzmalomnál. Az a teljesen irrális spekuláció, amit a malmok folytatnak az idén a gabonatózsdén, lassanként szedegetni kezdi áldozatait. Az első áldozat *Wehly* Sámuel, a Czeplédi Gőzmalom-Részvénytársaság vezérigazgatója, ki tegnapi napról — mint már megírtuk — agyonlőtte magát. Az öngyilkos malomigazgató, hír szerint, a gabonatózsdén játszott s a veszteségek kegyettké a halálba. *Veszteségeit kétszázötvenezer koronára becsülik s nem lehetetlen, hogy ezek a veszteségek a malmot is közelről érintik*, miután *Wehly* a malom első tisztviselője volt, így nem lehetetlen, hogy az általa kötött fizetéseket a malom számlájára írják. *Wehly* hosszabb idő óta kontremiben volt, alacsony áron adott el búzát, amelynek tetemes áremelkedése idézte elő a közel negyedmillió koronát kitevő különbözetet. A budapesti piac igen erősen van érdekelve, többek között *Bondy*, *Kramer József*, *Bauer Lajos* testvére, *Schlesinger B. Bernát* gabonacégek s a Magyar Általános Hitelbank áruosztálya. A czeplédi malom igazgatósága már tegnap, amikor az öngyilkos vezér-

igazgató kötéséből eredő különbözet megfizetésére felhívták, kijelentette, hogy nem ismeri el magára nézve kötelezőnek a volt vezérigazgató fizetéseit. Kérdés azonban, hogy a tőzsdebíróóság erre az álláspontra fog-e helyezkedni. Az Agrárbank tetemes összeggel — hír szerint egy millió koronával — van érdekelve a malomnál, ez a követelés azonban jelzálogilag biztosítva van. Ma délelőtt a malom két igazgatósági tagja hosszabb ideig tárgyal *Barta* Arnolddal, az Agrárbank vezérigazgatójával s megbeszélték a további teendőket. Ma még a gabonatózsdén nem foglalkoztak a *Wehly*-féle kötésekkel, mert exekutív eladások szükségére még nem állott be. Nem lehetetlen azonban, hogy ez be fog következni s a tőzsdén egy kis vihart támaszt. A czeplédi gőzmalom-részvénytársaság 1866-ban alakult, alaptőkéje 360.000 korona, amely 4500 darab 80 koronás részvényből áll. A legutolsó mérleg szerint összes bevétele 525.018 korona, összes fizetési kiadása 452.857 korona volt, leírásokra 27.483 koronát fordított. A tiszta nyereségből részvényenként 5 koronát, összesen 22.500 koronát fizetett ki. A malom 13 kőre és 36 hengerekre van berendezve. Örleményeinek jó híre van külföldön is, ahová sokat szállít.

Fogyasztási szövetségek kongresszusa. A „Hangya” kötelekbe tartozó fogyasztási szövetségek kiküldöttjei országos kongresszusra jönnek össze Budapesten, október hó 20-án az Országos Magyar Gazdasági Egyesület székházának nagytermében. A kongresszus meghívót most küldötték szét a részletes tárgysorozattal együtt.

Magyar kereskedők és iparosok boszniai utazása. A magyar kereskedőknek és iparosoknak 65 tagból álló kiránduló csapata *Thék* Endrének, a budapesti kereskedelmi és iparkamara alelnökének és maróthi Fürst Lászlónak vezetésével holnap, szombaton délután 3 óra 5 perczkor különvonaton tanulmányútra indul Bosznia-Hercegovinába és Dalmáciába. A kirándulás, mely kilencz napra van tervezve, Szerajevot, Mostárt, Raguzát és Spalatót érinti és a kirándulók Fiumén át térnek vissza Budapestre.

Az ujonnan alakult bosznia-hercegovinai kereskedelmi és iparkamara tagjai fényes fogadtatásban fogják részesíteni a kirándulókat. A boszniai és hercegovinai kereskedők ez alkalommal viszonzni akarják azt a szívélyes vendégszeretetet, melyben a boszniai és hercegovinai kereskedők 1901. év nyarán Budapesten a magyar kereskedői világ körében részesültek. A vendégek tiszteltére vasárnap este disztrakoma lesz, melyen a hatóságok képviselői is részt vesznek.

Fizetési képtelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetési képtelenségeket közli: *Löwy* Fülöp kereskedő, Zsolna; *Dreher* Károly bej. kereskedő Pécs; *Schlesinger* Manó borkereskedő, Pozsony; *Somogyi* és *Herczegh* kereskedő cég, Budapest; *Nuricsán* Geő, kereskedő, Maros-Ugra.

Vizsgálat egy takarékpénztár ellen. A Hódmezővásárhelyi Nagytakarékpenztár R.-T. ellen szigorú vizsgálat indult meg gróf *Károlyi* Imre birtokának megvétele ügyében. A takarékpénztárt azzal vádolja a pénzügyi hatóság, hogy a *Károlyi*-birtok vételénél és eladásánál sem kincstári illetéket, sem a városi krajczárpenzeket nem fizette meg, hanem hamis adatokkal kijátszotta a törvényt s így a kincstárt közel tizenötezer, a várost pedig ötezer koronával akarta megkárosítani.

Az Országos Magyar Kiállítási Központ tegnap délután *Zsolnay* Miklós elnöklele alatt ülést tartott, amelyen *Gelléri* Mór ügyvezető főtitkár jelentést tett a nyári szünet alatt elnököleg rövid uton elévített ügyekről s egyúttal bejelentette, hogy az ideai külföldi kiállításokat a Központ és a minisztérium megbízásából tanulmányozta s úgy a Központnak, mint a minisztériumnak jelentéseit beterjesztette. Jelentette továbbá, hogy a Központ megbízásából dr. *Dóczi* Sándor elabóratumot dolgozott ki a kiállítási ügyek szedelgéseinek és a zugkiállításoknak elnyomása céljából. Nevezett

munka francia nyelven is megjelent és sikerült egy párisi előkelő kiadó cégnek annak terjesztésére megnyerni. A napirend legfontosabb tárgyát képezték az 1911-ik évben rendezendő olasz jubileumi kiállítások. Magyarországának a római kiállításra való hivatalos részvétele már véglegesen eldöntött dolog. A turini ipari és mezőgazdasági kiállításra vonatkozólag a kereskedelmi minisztérium leiratot intézett a Központ felé, amelyben véleményt kér a hazai termelőknek a kiállításra való részvétele hajlandóságáról, egyben késznek nyilatkozik állami támogatás megadására. Beható vita után az érdekképviseletek és egyesületek jelenvolt képviselői egyhangúlag a kiállításra való részvétel fontosságát hangsúlyozták és a részvétel mellett foglaltak állást. Több javaslat meghallgatása után a Központ határozatot hozott, amelynek értelmében egyrészt értesítik a kereskedelmi minisztert, hogy Magyarország ipari és mezőgazdasági termelői a kiállításra való részvételt úgy gazdasági, mint politikai tekintetből rendkívül fontosnak és elengedhetetlenül szükségesnek tartják, másrészt pedig felkéri a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségét, hogy a szervezési munkálatokat vállalja magára, az előkészítő bizottságot állítsa össze és a kiállításra való mennél imponzansabb részvételre vonatkozó szükséges teendőket mennél előbb foganatosítsa. Ezután a folyó ügyek elintézésére került a sor, amelyek közt a Központ örvendetes tudomásul vette a külföldi központokkal, de különösen a német központtal való rendkívül szoros kapcsolatot, amelynek egy, a német központhoz intézett megleghangu átiratban kifejezést is adott.

Czukorgyár Szatmármegyében. Megemlékeztünk már arról, hogy Szatmármegyében már hónapok óta tárgyalások folynak egy új czukorgyár alapításáról. Legutóbb szeptember végén Szatmárott dr. *Vajay* Károly elnöklele alatt tartották a tárgyalás értekezletét. A gyűlésen — hír szerint — egy előkelő pénzcsoport képviselője azt a kijelentést tette, hogy — abban az esetben, ha a gazdák 6 éven át 6000 holdnyi répa termelésére és szállítására kötelezik magukat — a vállalatok szükséges tőkét rendelkezésre bocsátják. Az alapítók felhívták a gazdákat egy millió korona értékű részvény jegyzésére, minek ellenében a más czukorgyárak által adni szokott előnyöket biztosítanák a részvényes gazdák számára. A részvényjegyzés befejezése után nyomban az építkezéshez akarnak hozzálátni. Hogy erre azonban rákerül-e a sor, az attól függ, hogy a szükséges összeget jegyzik-e a gazdák.

A Kereskedelmi Csarnok ülése. A Magyar Kereskedelmi Csarnok igazgatósága *Kuncz* Ferencz alelnök vezetése alatt ma ülést tartott, amelyen mindenekelőtt örvendetes tudomásul vették, hogy *Hacker* Bertalan választmányi tag az egyesület céljaira 25 éves szolgálati jubileuma alkalmából egy Magyar Kereskedelmi Csarnok körhelyiségeit építő r. t.-i részvényt ajánlott fel. Titkár bejelentette, hogy a kereskedők és iparosok boszniai kirándulására a tagok sorából szép számban érkeztek bejelentések. — A nemzetközi kereskedelmi kongresszusok végrehajtó bizottságának Brüsszelben tartott ülésén Magyarország részéről *Lukács* Jenő vett részt, aki bemutatta a jövő évben Londonban tartandó kongresszusnak a bizottság által megállapított napirendjét, amelyet az egyesület kellő időben fog a tagok tudomására hozni. Az éves vasuti bérletjegyek tárgyában a Magyar Kereskedelmi Csarnok a m. kir. Államvasutak igazgatósága által kibocsátott azon rendelettel szemben, amely megszüntette az eddig fennállott azt a kedvezményt, hogy az utaztató cég alkalmazottai számára váltott vasuti bérletjegyek egyszer más névre újból átirathatók legyenek, ismételt felterjesztést fog a kereskedelemügyi miniszterhez intézni. — A külföldi közokiratok végrehajtása tárgyában a Magyarországi Közép-európai Közgazdasági Egyesület által a Csarnokhoz intézett kérdésekre elhatározta az igazgatóság, hogy ezzel az ügygel egy külön ülésen fog foglalkozni. *Dán* Leó választmányi tagnak azon indítványára, hogy a magyar kormány egy oly nemzetközi megállapodás létesítésére törekedjék, amely szerint a kereskedelmi forgalmat megkönnyítő modern fizetési eszközök (váltó, csekk, utalványok stb.) csak a kiállítás országában bélyegeztessenek fel, elhatározta az igazgatóság, hogy a választmánynak javaslatba hozza, miként az indítvány értelmében a kereskedelemügyi miniszterhez felterjesztést intéz-

Szén, kokszt, téli fűtéshez
briket és antracit

a pontos szállítás érdekében későbbi határidőkre már most rendelendő.
Telefon: detall: 75-26. 26-27. } 164 Interurban.

Radnay Károly
Budapest, Váci-körút 78.
Sürgönyezim: ANTRACIT Budapest

en. — Az osztrák vámtarifa-reform kérdésében a keresk. és iparkamarában tartandó értekezlethez az igazgatóság Jellinek Lajos, Kanitz Jenő, id. Schulz József és Weismayer Brunót küldötte ki. — Végül szakosztályi jelentéseket és előterjesztéseket tárgyaltak és tudomásul vették, hogy a kézműároszakszövetség a fizetési feltételek, valamint egyáltalában e szakma szokványainak kérdéseivel újból foglalkozik.

A szabadkai huskiviteli társaság válsága. A szabadkai iparvállalatok között a legtöbb reményekre jogosítottok egyike volt a Huskiviteli Részvénytársaság. A vállalat azonban nem hozta meg a várt sikert, hanem válságba jutott és megalakulásától kezdve állandó deficittel dolgozott. A társaság idei mérlege is 84.000 korona veszteséget mutat. Így most az igazgatóság elhatározta, hogy amennyiben a földmivélségi kormány rövid időn belül nem tesz eleget a szerződésben elvállalt kötelezettségének és az államsegélyt nem folyósítja, abban az esetben a részvénytársaság felszámolását fogja javasolni.

Nemzetközi vadászati kiállítás Bécsben. Az 1910. évben Bécsben rendezik az első nemzetközi vadászati kiállítást. E kiállítás nem csupán a vadászati trófeákat öleli fel magában, de kiterjed mind arra, ami a vadászattal vonatkozásba hozható. A kiállítás Magyarországot saját külön e célra emelendő vadászkiállításában vesz részt, melynek tág kereteiben bő alkalom nyílik arra, hogy Magyarország vadászai és vadászatkedvelői, továbbá a vadászatot rokon ipari ágak művelői kiállításukkal hű képet adhassanak a magyar vadászat történelmi nevezetességéről, értékéről és fejlődéséről nem csupán a sport szempontjából, de közgazdasági tekintetből is. A kiállítás rendezésére alakult „Magyar Országos Bizottság” már gyűjti is az anyagot. A kiállításnak anyaga négy osztályra oszlik. Az első — és egyúttal legnagyobb — a tulajdonképpeni vadászaté; a második a vadászatot rokon ipari termékeket, a harmadik a vadászat-hoz fűződő művészeti produktumokat öleli fel, míg a negyedik az erdő és mezőgazdaságot — azonban csak a vadászatra való vonatkoztatás mértékéig — leendő hivatva bemutatni.

Új pénzintézet Csorváson. Csorvási első takarékpénztár részvénytársaság cég alatt Csorvás községben az Orosházi népnak részvénytársaság égisze alatt új pénzintézet van alakulóban 120,000 korona alaptőkével.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

20.000 koronát nyert: 9650.
15.000 koronát nyertek: 31098 47446
10.000 koronát nyertek: 29428 63855 90543.
5000 koronát nyertek: 16484 25963 54101 99790.
2000 koronát nyertek: 7993 9432 13087 13138 30751 31303 32408 37669 37983 38151 38911 40141 45824 47857 50860 52944 55944 56505 63843 66055 67071 68513 70074 75096 78824 85455 86405 92498 94374 102475.
1000 koronát nyertek: 5443 11264 11650 13292 16899 21757 23077 24852 24953 33985 37103 37207 46295 46726 46763 46974 49557 53792 62530 63469 63580 65493 71887 75178 30980 85883 87257 90373 91033 91874 93587 94184 97627 98487 98577 101322 102695.
500 koronát nyertek: 137 796 1643 2466 7845 9521 12441 12655 14133 17295 21389 22291 22798 24505 24824 27025 27242 29768 30769 31567 32850 34047 34727 35906 36739 38255 39034 39916 40321 42348 42685 43689 44538 46916 49033 52350 55434 57109 57581 58719 62445 65220 66223 66581 68258 68960 61883 72219 72484 75222 75452 75540 75319 76820 77780 78661 79008 79599 80393 81113 81833 82433 89555 91108 93064 93561 93893 94616 95115 95467 97895 98077 98531 99833 100983 106029 106742 109260.

— Vásároljunk osztálysorsjegyet Lukács Vilmos bankházában, Budapest, V., Fürdő-utca 10. sz.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS

Kiadótulajdonos:

A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Aggság ellen

Dr. Hommel-féle Haematogen!
Ovás! a Dr. Hommel nevet
hangsúlyozni kell!

TÖZSDEK.

BUDAPESTI ARU- és ERTEKTOZSDÉ.

Gabonatözsde.

Budapest, október 8.

A készáruipiaczon csendes volt ma az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok nagyban tartózkodók voltak és különösen itt lévő árut sehogysem akartak vásárolni. Ezért aztán csak egészen jelentéktelen forgalom fejlődött ki, amelynek a folyamán mindössze alig 11.000 q buza kelt el változatlan tegnapi áron. A legdrágább eladási ár 29.40 korona volt 79 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 28.55 korona 76.5 kilós fejmegyei búzáért. Egyéb gabonaneműk árai nem változtak. Forgalomba került: 500 q rozs 19.40 koronás áron, 300 q árpa 14.50 koronás áron, 600 q zab 15.00—15.90 koronás áron és 250 q lóhere 148—157 koronás áron. A határidőpiazcon a mai üzlet szilárdan és a tegnapi zárlatnál csekélységgel magasabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán igen csendes volt a hangulat és mivel jóformán semmi vételkedv sem mutatkozott, lassan visszatorontak kevéssé az árfolyamok. Az októberi buza 4 fillérrel, a tegnapi zárlaton fölül, 28.60 koronán indult, előbb 28.62-ig javult, aztán 28.46-ig gyöngült és zárlatkor 28.52 koronán maradt. A tegnapi zárlat-hoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza 4 fillérrel, az októberi rozs 8 fillérrel, az áprilisi rozs 4 fillérrel, az áprilisi zab 6 fillérrel, a májusi tengeri 2 fillérrel gyöngült, az áprilisi buza és az októberi zab változatlan maradt.

A készáru jegyzése a mai tozsán a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki	75	—	79	28.90—29.40
"	76	—	80	28.10—29.60
"	77	28.35—28.70	81	—
"	78	28.55—28.90	82	—
Fejmegyei	75	—	79	28.70—29.05
"	76	—	80	28.90—29.30
"	77	28.15—28.50	81	—
"	78	28.35—28.70	82	—
Pesvidéki	75	—	79	28.80—29.10
"	76	—	80	29.00—29.40
"	77	28.30—28.65	81	—
"	78	28.45—28.80	82	—
Bánsági	75	—	79	28.90—29.20
"	76	—	80	29.10—29.50
"	77	28.35—28.70	81	—
"	78	28.50—28.90	82	—
Bácskai	75	—	79	28.90—29.30
"	76	—	80	—
"	77	28.35—28.70	81	—
"	78	28.50—28.90	82	—
Rozs I-rendű új	—	—	—	19.45—19.70
" középminőségű új	—	—	—	19.25—19.35
Árpa takarmány I-rendű	—	—	—	14.75—15.05
" II-rendű	—	—	—	14.40—14.60
Zab I-rendű	—	—	—	15.60—16.00
" II-rendű	—	—	—	15.10—15.30
Tengeri belföldi új	—	—	—	14.90—15.00
Körpa	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

Eladatott:

Buza: Tiszavidéki: 200 q 79 k 29.40 K, 300 q 78.5 k 29.20 K.
Fejmegyei: 100 q 78 k 29.10 K, 200 q 77 k 28.90 K, 100 q 76.5 k 28.55 K.
Román: 2420 q 80 k 28.90 K, 5500 q 78.5 k 28.70 K, nov. száll, 3010 q 79 k 29.20 K novemberi érkezett.
1909. okt. 7-éről: Román: 11500 q 81 K, 7750 q 82 k, 8000 q 85.5 k 29.40 K. nov. száll, 10200 q 81 k 29.50 K nov. száll.
Rozs: 200 q 19.40 K, kpí par, 250 q 19.40 K kpí par.
Árpa: 300 q 14.50 K kpí par.

Tengeri: 200 q 15 K kocsiára.
Zab: 100 q 15.80 K kpí, 200 q 15 K ab raktár, dohos, 100 q 15.10 K kpí par, 200 q 15.70 K kpí, 200 q 15.60 K kpí.

Luczerna: 100 q 157 K kpí, 150 q 149 K kpí.

A határidőüzletben köttetett:

Délelőtt:

Előforduló kötések (100 kg.-kint) 1909-re:

Buza okt.	28.60—28.62—28.46—28.50.
Buza ápr.	28.30—28.28—28.20—28.30.
Rozs ápr.	20.18—20.22.
Rozs okt.	19.42—19.44—19.86.
Tengeri máj.	13.88—13.90—13.82—13.86.
Zab okt.	15.16—15.18—15.14.
Zab ápr.	15.48—15.40.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza októberre	28.52—28.54
Buza áprilisa	28.26—28.28
Rozs októberre	19.36—19.38
Rozs áprilisa	20.14—20.16
Tengeri májusra	13.84—13.86
Zab októberre	15.16—15.18
Zab áprilisa	15.40—15.42

Budapesti gabonaforgalom.

1909. október 6 től 1909. október 7-ig.

	Erkezett	Elszállított
	métermázsá	
Buza	118889	14389
Rozs	870	—
Árpa	3640	—
Zab	8143	8506
Tengeri	718	303
Liszt	310	1769
Körpa	—	8953

Értéktözsde.

A tözsdén ma meglehetősen megváltozott a hangulat. A lanyhaság nemcsak hogy eltűnt, hanem helyet adott szilárdabb irányzatnak, mely főleg bécsi vásárlásokra alakult ki. A szilárd irányzat folyamán a nemzetközi értékek 5—6 koronával javultak s javulásukat követték a többi részvények, bár csekélyebb arányban. A helyi értékek piaczn vásárlások voltak a Salgótarjáni, a Városi vasut és a Közuti vasuti részvényekben, melyek közül a Salgótarjáni ma tizenkét koronás javuláshoz jutott, de később a zárlat felé egy kissé visszaesett. Bécsi számlára vásárolták ma az Adria-részvényeket is, míg az Államvasuti részvényeket adták. A sorsjegyek közül a Hazai sorsjegyek és a Jelzálogbank nyereménykötvényei voltak forgalomban. A déli tözsde zárata felé egy kissé gyöngült az irányzat s így az értékek nem zárultak a legmagasabb árfolyamokon. Az alább jegyzett értékek kivül forgalomba került még a mai üzlet folyamán: Salgó 621.—627.— koronán, Agrárbank 436.50—437.— kor., Adria 430.—435 kor., Hazai bank 287.— kor., Északmagyarországi köszén 326—329 kor., Kereskedelmi r.-t. 625.— koronán.

A előtözsden előfordult kötések

Osztrák hitel 662—664.50—664.25, Magyar hitel 764.50—764—765.75—766.50, Osztrák-magyar államvasut 750—754.75—754, Leszámitolóbank 485, Jelzálogbank 446.50—447, Rimamurányi 687—682, Városi villamosvasut 298.50, Közuti vaspálya 597—598.50, Magyar koronajáradék 91.85 K.

A déli tözsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 665—662.50, Magyar hitel, 767—765, Osztrák-magyar államvasut r.-t. 754.25—753—752.75, Leszámitolóbank 484.50—485—484.25, Jelzálogbank 446.50—446, Rimamurányi 680—679, Városi villamosvasut 299—301—300, Közuti vaspálya 598.—koronán.

Díjbiztosítások Osztrák hitelrészvényre: holnapra 3—4 korona, nyolcz napra 5—6 korona, okt. hónap végére 18—20 korona.

Utötözsde délután 4 órakor.

Osztrák hitel 662, Magyar hitel 765.25, Államvasut 752.50, Leszámitoló 488.50, Jelzálog 447.25, Rimamurányi 680, Közuti vasut 598, Városi vasut 800 koronán.

Bécsi gabonatözsde.

Bécs, október 8. (Saját tudósítónktól.) Az októberi campagne, mint minden évben, úgy most is hasonló jelenségekkel jár, nevezetesen a bevétel csökken, anélkül, hogy a világpiaczn a helyzet

HETI MŰSOR.

Október	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígyszínház	Király Színház	Magyar Színház	Föv. Városligeti Színház	Várszínház	Uránia
10 Vasárnap délután este	Francillon Piros bugyelláris	A sevillai borbély Táncgyűlésg	Zsiros Ugy Buridán számara	Jánoska Tilos a csók	A sahnók A szűz	A falu rossza Sacerelmi keringő	A vadkacsa	—

Szombat, október 9.

megváltoznék. Oroszország augusztus óta 18 millió tonnát exportált búzában, holott tavaly 358.000 tonna volt a kivitele, tehát most több, mint háromszor annyi. Ha Oroszország és Románia kivitele csekélyebb lett is, ezért hamarosan kárpótolni fog Kanada, amely legközelebb megkezdi az exportálást és az Egyesült-Államok kivitele sem fog sokáig várni magára. Az utolsó héten Észak-Amerika kivitele 66.000 tonnáról 81.000 tonnára emelkedett valószínű, hogy a növekedés még rohamosabb lesz, mert Kanada búzatermése az idén 44 millió bushellel nagyobb a tavalyinál. Észak-Amerikának harmadfél millió tonnával több buza áll rendelkezésre, mint 1908-ban, ugy hogy számítani lehet az Európába irányuló tengerentúli kivitelnek hatalmas arányával. Prágában nagyon sok német buza volt piacon és ha a készárakban az üzlet csekély maradt is, az árak tartottak. Rozsban nyugodt forgalom mellett az árfolyamok nem változtak. Arpa csak kiválóan elsőrendű minőségekben volt keresve s az árak tartottak. Zab és tengeri meg lehetőségen el volt hanyagolva és az árfolyamok gyengék. Ma búzában és rozsban a gyengült külföldi jelentések ellenére 5 fillérrel emelték az árakat, árpa szilárdan tartott, zab nyugodt irányzat mellett változatlan, tengeri gyengén ártartó.

Jegyzetelt: buza: tiszavidéki 15.—15.40, bá-náti 14.75—15.10, mosoni 14.05—14.45, tótfelvidéki 14.15—14.35, délvásuti 14.50—14.45, marchfeldi 13.85—14.25, romániai 14.55—14.80, orosz 14.10—14.50 korona.

Rozs: tótfelvidéki 10.—10.20, csepeli 9.95—10.10, pestmegeyi 10.10—10.25, délvásuti 9.95—10.15, különféle magyar 9.95—10.15, osztrák 9.95—10.20 korona. Arpa: Morvaországi 8.10—9.—, marchfeldi 7.50—8.20, tótfelvidéki 7.30—9.75, csepeli 7.30—8.—, győri 7.—7.70, középdunai állomások 7.10—7.50, déli vasúti 7.40—8.60, északmagyarországi 6.90—7.70, tiszavidéki 6.90—7.20, maláta 7.55—7.60, takarmány 7.20—7.40 korona.

Magyar tengeri 7.90—8.10. Cinquantin 10.55—10.95 korona.

Magyar zab 7.90—8.50, válogatott 8.40—8.70 korona.

EGYETÉRTÉS

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, október 8. A magasabb gabonaárak és a magyar válság kedvezőbb megítélése a mai előtőzsdén jó hatást tett, alpesi részvény 4 koronával emelkedett, hitel- és államvasuti részvényekben helyi visszavásárlások fordultak elő. Korlátok közt prágai vasmű és fegyvergyár részvényei kerestettek. A forgalom szűk határok között maradt, de a piac magatartása barátságos volt. A déli tőzsde megnyitásokor a forgalom általában nyugodt volt és az árfolyamok általában tartottak. Később a javult árfolyamok nem voltak képesek nivójukat megtartani, mert Berlin is gyengülést jelentett, ami összefüggésben volt a nem kielégítő amerikai vaspiazzjelentésekkel.

Tízenny órakor: Osztrák hitel 663.— Länderbank 489.50, Union 567.—, Allamvasut 752.—, Délvásut 126.—, Alpesi 781.50, Rimamurányi 680.—, Prágai vasmű 2855, Fegyvergyár 692.—, Török sorsjegy 201.— korona.

Egy óra 30 perczkor: Osztrák hitel 663.25, Magyar hitel 766, Anglo 309.50, Bankégyesület 540.50, Laenderbank 491.—, Union 578.—, Magyar jelzalog 446.—, Allamvasut 753.50, Déli vasut 125.—, Alpesi 703.50, Prágai vasmű 2858, Rimamurányi 681.50, Orosz járadék 100.60, Töröksorsjegy 202.— korona.

Bécs, okt. 8. (Magyar értékek zárata). 4 százalékos arany-járadék 113.10, Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 145.—, Magyar hitelbank részvény 765.50, Magyar leszámító és váltó részvény 484.—, Rimamurányi 680.—, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvényársaság 432.—, Magyar koronajáradék 91.89, 4 százalékos magyar földterhm. kötvény —, Magyar nyerem.-kölv. sorsjegy 210.50, Kassa-Oderbergi Vasutársaság —, Magyar jelzalogbank 446.— Magyar kereskedelmi bank —.

Bécs, okt. 8. (Osztrák értékek zárata). 4.2 százalékos papír-járadék 95.—, 4 százalékos osztrák arany-járadék 116.65, 1860-as sorsjegy 164.—, Osztrák hitel-sorsjegy 512.—, Anglo-osztrák bankrészvény 208.90, Bécsi Bankereim 539.10, Osztrák magyar bank —, Déli vasut 124.10, Dunagőzhajózási társ. 1036.—, Dohány részv. 360.50, Cs. k. arany (vert) 11.38, Német bankv. 117.52, Osztr. Lloyd 529.—, 4.2 száz. ezüst jár. 94.95 8.25, Osztr. koronajáradék 94.95, 1864-es sorsj. 313.—, Osztrák hitelintézeti részvény 662.50, Union-Bank 677.70, Osztrák Länderbank 490.—, Osztrák-magyar államvasut 752.—, Elbevélygi vasut —, Alpesi részvény 728.75 20 frankos 19.12, Londoni váltóár 239.95, Lipótkohó 500.—, Török sorsjegyek 201.— K. Gyengült.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 8. (Tőzsdejelentés.) Az üzlet ma a kedvetlenség jellegét öltötte, mert a spekuláció a pénzpiacz kedvezőtlen helyzete következtében tartózkodott és ezenkívül a newyorki gyöngé magatartás kapcsolatban ma Iron Monger kevésbé kielégítő jelentésére, az ősszirányzatra kedvezőtlen befolyással voltak. Ennek okából mindjárt a megnyitáskor, amikor az árfolyamok eléggé jól tartották magukat, általános elgyengülés állott be. Leginkább vasértékek és Kanada-Pacific-részvények szenvedtek az áresés alatt. A többi értékekben változások lényegtelenek voltak. Járadékok, amelyek az irányzata igen gyöngé volt, 3%-os birodalmi kölcsön, oroszok és japániai olcsóbbodtak, ellenben osztrák értékek Béccsel párhuzamosan magasabban jegyeztek és bankértékek is szilárdabb irányzatot követtek. Hajózási részvények tartották árfolyamaikat. A zárlat engedékeny volt. Az utőzdsde magatartása renyhe forgalom mellett szintén gyöngé volt. A készpénzpiacz ipari értékei nyomottak, cémentrészvényeket kivéve, amelyek szilárdak voltak. Napi pénz 3 1/2%, magánleszámitolási kamatláb 3 3/8 százalékos.

Berlin, (Zárlat.) okt. 8. (Saját tudósítónktól. Zárlatok jegyzetük: 4.2 százalékos papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 99.52, osztrák hitelrészvény 208.60, Déli vasut 24.10, orosz bankjegyek 217.10, 4 százalékos új orosz kölcsön —, Disconto Commandit 197.90, Dinamittruszt 173.20, Harpeni 204.70, Unifikált török járadék 94.40. 4.2 százalékos ezüst jár. 94.80, 4 százalékos magyar aranyjáradék 95.—, Magyar koronajáradék 95.—, Osztrák-magyar államvasut 161.40 Bécsi váltóár 85.10, Olasz járadék 104.90, Alt. villamosági Edison 239.70, Gelsenkircheni 212.30, Laurakohó 194.50 Gyenge.

Frankfurt, (Zárlat.) okt. 8. 4.2 száz.-os papírjáradék —, 4 száz.-os osztrák ar.-jár. 99.25, Magy. ar.-jár. 94.80, Osztrák hitelint. részv. 208.80, Osztrák-magyar államvasut 161.—, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 203.90, Bécsi Bankereim 136.80, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön —, 4.2 százalékos ezüstjáradék 98.50, Osztrák koronajáradék 95.—, Magyar koronajáradék 92.25, Osztrák-magyar bank 127.10, Déli vasut részvény 24.10, Elbevélygi vasut —, Bécsi váltóár 850.32, Párisi váltóár 112.25, Union bankrészvény —, —,

Buza	Kiló	100 kilogramm ára		Kiló	100 kilogramm ára	
		kor.	fill.		kor.	fill.
Tiszavidéki uj	75	28.90	29.40	76	28.90	29.40
" " "	76	28.80	29.10	77	28.80	29.10
" " "	77	28.35	28.70	78	28.35	28.70
fehértalgayei uj	75	28.70	29.05	76	28.70	29.05
" " "	76	28.50	28.90	77	28.50	28.90
" " "	77	28.15	28.50	78	28.15	28.50
" " "	78	28.35	28.70	79	28.35	28.70
pestvidéki uj	75	28.50	29.10	76	28.50	29.10
" " "	76	28.20	28.65	77	28.20	28.65
" " "	77	28.45	28.80	78	28.45	28.80
" " "	78	28.20	28.65	79	28.20	28.65
Lódvégi uj	75	28.90	29.20	76	28.90	29.20
" " "	76	28.50	29.10	77	28.50	29.10
" " "	77	28.35	28.70	78	28.35	28.70
" " "	78	28.50	28.90	79	28.50	28.90
Dacskai uj	75	28.90	29.30	76	28.90	29.30
" " "	76	28.35	28.70	77	28.35	28.70
" " "	77	28.50	28.90	78	28.50	28.90
" " "	78	28.35	28.70	79	28.35	28.70

Egyéb gabonaméteik		100 kilogramm ára	
Rozs	Arpa	kor.	fill.
elsőrendű uj	takarmány, elsőrendű	10.45	19.70
" " " " "	takarmány, másodikrendű	10.25	19.35
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	10.25	19.35
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, elsőrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki	14.75	15.05
" " " " "	takarmány, másodikrendű	14.75	15.05
" " " " "	szőlőszedő, tiszavidéki		

Hamburg, (Zárlat) okt. 8. 4,2 százalékos ezüst járadék 97,90, 1860. sorsjegy 165.—, Déli vasut 24,25, 4 százalékos aranyjáradék 98,90, Osztrák hitelrészvény 208,50, Osztrák-magyar államvasut 160,75, Olasz járadék 104.—, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 95,05. Engedő.

London, okt. 8. Angol consol 83 1/16.

Páris, (Zárlat) okt. 8. 3 százalékos francia járadék 97,35, Osztr. aranyjáradék 97,45, Magyar aranyjáradék 97,50, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 506.—, 3 3/4 százalékos Olasz járadék —, Déli vasut elsőbbségi kötv. 242.—, 5 százalékos marokkói járadék 524.—, 4 százalékos 1890. román kölcsön —, 4 százalékos kons. amort. román jár. 91,90, 4 százalékos amort. román járadék —, 5 százalékos orosz járadék 104,70 4 és fél százalékos 1909. orosz jár. 97,50, 4 százalékos spanyol jár. 95,15 4 százalékos uniikait török jár. 93,70, Török sorsjegy 195,75, Török dohányrészvény 888.— Osztrák földhitelintézet 12,52 Osztr. Linderbank 530, Magyar jelzálogbank 475.—, Banque de Paris 17,32, Banque Ottomane 741.— Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut —, Merdionalvasut —, Hartman gépgyár 590.—, Rio Tinto 19,50, Sucrerie d'Egypte —, Tula 737, Uríkányi község 179, Charted 51,25, De Beers 478.—, East Rand 141.—, Jagersfontein 195,50, Trans. Land Comp. 81,75, Váltó Amsterdamra (rövid) 207,68, Váltó német piacokra (rövid) 123,06, Váltó Bécsre (rövid) 154,68, Váltó Belgiumra (rövid) 132,22, Olasz aranyváltó (rövid) 9/8, Váltó Svájcra (rövid) 2/4, Csekk Londonra 251,20, Magánkamatláb 2 1/4. Szllárd.

Üzleti tudósítások.

Sertéskonsumvársi jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbádoghid igazgatósága) Október 8-án. Előző napi eladatlan maradvány 181 drb sertés, 48 drb süldő, 0 drb malacz. Pótfelhajtás 149 drb. sertés, 39 drb süldő, 0 drb malacz. Mai felhajtás 1137 drb sertés, — drb süldő, 0 drb malacz, összesen 1467 drb sertés, 87 drb süldő, 0 drb malacz. Eladatot 1325 drb sertés, 55 drb süldő, 0 drb malacz. Mai maradvány 142 drb sertés, 32 drb süldő, 0 drb malacz.

Következő árak jegyzetelték: Zsirsertés: Öreg I. rendű 350 kilogrammon felül ételsulyban 116—120 fill., ételsulylevonással — fillér. II-odrendű 280—350 kilogrammig 104—110 fill., ételsulylevonással — fillér, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül élős. — fillérig, ételsulylevonással 138—156 fillérig, fiatal közép 220—300 kg.-ig — fill. ételsulylevonással 148—158 fill.-ig, fiatal könnyű 120 kilogrammig — fillérig, levonással 152—158. Husserítés, nehéz 300 kilogrammon felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogrammig — fill.-ig, ételsulylevonással — fillérig, belföldi süldő 116—124 fill.-ig, külföldi süldő — fillér, malacz — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsulyban értendők. A vásár irányzata élénk. Az árak változatlanok.

Budapesti szarómarhavasár.

Budapest, okt. 8. Felhajtott 415 darab élő borjú, (közte 8 rugott), 0 drb leölt borjú, 2 drb növendékmarha, 0 drb élő bárány. Arjegyzések: elsőrendű élő borjúkért 126—136 fillérig, kivételesen 138—122 fillér, közép minőségű élő borjúkért 100—124 fillérig, leölt borjúkért — fillér, silány és rugott borjúkért 48—90 fillérig, növendékmarháért — fillérig kilogrammonként (lev. nélkül). Élő bárányokért — K., leölt bárányokért — K. páronként. Az irányzat élénk volt, az árak 8—12 fillérrel kg.-kint emelkedtek.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 8. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Erdői lános segédtanfelügyelőt, a belényesi tanfelügyelővé, Molcsán László okleveles tanítót és Czihó Irén okleveles tanítónőt az alsócsurái állami elemi népiskolához rendes tanítónak, illetve tanítónővé; a földmivélsügyi miniszter az államerdészeti tisztviselőket egyesített létszámába ideiglenes minőségű erdőmérnök-gyakornokokká, Debreczeny András uradalmi erdőszelöltet az ungvári főerdőhivatalhoz, továbbá a következő végzettt erdészeti főiskolai hallgatókat és pedig Tóth Lászlót a besztercebányai erdőigazgatóságához, Wehofer Mihályt a brassói állami erdőhivatalhoz, Lesenyi Ferenczet a kolozsvári erdőigazgatóságához, Molcsányi Gáborat a máramarosszigeti erdőigazgatóságához, Schudich Nándort a besztercei erdőigazgatóságához, Modrovich Ferenczet a besztercebányai állami erdőhivatalhoz, Gösswein Lajost a zágrábi erdőigazgatóságához, Mauksinszky Gyulát az orsovai erdőhivatalhoz, Onczay Lászlót a lipitújvári főerdőhivatalhoz, Szy Dénest a székelyudvarhelyi állami erdőhivatalhoz, Németh Pált a dési állami erdőhivatalhoz, Ponner Nándort a besztercei erdőigazgatóságához, Papolczy Józsefet a csikszerepai állami erdőhivatalhoz, Horváth Dezsőt az aradi állami erdőhivatalhoz, Papp Jenőt a lipitújvári főerdőhivatalhoz, Berzenkovic Antalt és Slijepcevic Illést a zágrábi főerdőigazgatóságához, Daum Alfrédet a besztercei erdőigazgatóságához, Déry Károlyt a nagyváradi állami erdőhivatalhoz, Schillinger Bélát a lipitújvári főerdőhivatalhoz, Pellion Árpádot a nagybányai főerdőhivatalhoz, Jurovich Ottót és Brateljevics Mihályt a vinkovcei főerdőhivatalhoz, Hagen Józsefet a susáki erdőhivatalhoz, Navratil Gyulát a lugosi erdőigazgatóságához, Viznyovszky Ferenczet a rimaszombati állami erdőhi-

vatalhoz, Bevelaqua Istvánt a susáki erdőhivatalhoz, Klausberger Józsefet a máramarosszigeti erdőigazgatóságához és Stanek Vojszlavot az apalini erdőhivatalhoz, Rutyh Bélát a gyümölcsészeti és fenyveszési miniszteri bizottsághoz fizetéstelen tolnokká; a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Bartalis Jenő budapesti lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Balázs Mihály csanádpalotai állami elemi iskolai tanítót a turócsménmártoni, Dávid Katalin gyorokcsángótelepi állami elemi iskolai tanítónőt a csanádpalotai, Blozsán Kálmán bácsfai állami elemi iskolai tanítót a gyorokcsángótelepi állami elemi iskolához helyezte át; Gergely Jolán gyalári és Ráczné Mezey Anna lestényi állami óvónőket kölcsönösen áthelyezte.

Pályázatok. A dévai pénzügyigazgatóságnál pénzügyi szemlézési állásra és több pénzügyi fővigyázói állásra 14 nap alatt; a munkácsi adóhivatalnál hivatalsszolgái állásra november 28-ig; a módosi járásbírósnál jegyzői állásra 2 hét alatt; a máriászentrai fejedelménél fejedői állásra november 16-ig; a szabadkai törvényszéknél inokai állásra november 6-ig; a zombori törvényszéknél jegyzői állásra két hét alatt; az antalfalvai járásbírósnál díjnoki állásra október 25-ig lehet beadni a pályázatokat.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for location (Inn, Duna, Merva Vég, Rába, Dráva, Mura, Szava, Szamos, Kraszna, Laborca, Latorca, Perecseny) and water level (méter) for two dates (okt. 8. okt. 7. and okt. 8. okt. 7.).

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának álnézete:

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt az északi és északnyugati felén volt eső, melynek mennyisége az északon többnyire 5 és 10 mm. között ingadozott. A hőmérséklet általában lényegtelenül változott; a maximum Verseczen 27 C° és a minimum Botfalun 4 C° volt.

Ma délelőtt 11 óra tájban a budapesti, ógyalai, temesvári és zágrábi miltserkez közeli föld-rengést jeleztek, amely Zágráb, Csáktornya és Pécs vidékén érezhető volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Enyhe idő várható, helyenkint — inkább csak nyugaton és északon — esővel. (Sürgöny-prognózis: Enyhe, elvélve csapadék.)

Table with columns for location (Allomás), direction (Szélirány és ereje), wind speed (Fúvósebesség), and temperature (Hőmérséklet). Rows include A-Szalina, Ungvár, Kismárk, Losoncz, Gyvalla, Budapest, Herény, Keszthely, Pécs, Zágráb, Fiume, Szeged, Temesvár, Nagyvárad, Kolozsvár, Vajdasalud, Nagyzeben, Zalmár, Feer, Avararálja, Szecsebeny, Komárom, Magyar-Ovár, Sopron, Pécs, Cirkvenica, Debrceon, Keszkenet, Orosháza, Arad, Zombolya, Versecz, Orsova.

„EGYETÉRTÉS”

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

A divat kinövéssei.

— Méltóságos uram, meghozták az automobil új kerekét! — rohant be a soffór a grófhhoz, — de milyen hamar elkészítették!

Ezzel két szolga behoz egy nagy, másfélméteres dobozt. Kibontják, hát nem a kocsi-kerek van benne, hanem a méltóságos asszony új kalapja.

Ez a tréfa szomorúan jellemzi a divat kinövésseit. Sajnos, a mi asszonyaink nagyon is hajlandók utánozni minden divatot, amely egy-két hónapra megbolondítja Páris előkelő és — féltávoli hölgyeit, ép most mutatta be Tolnai Világlapja a legújabb kalap-hóbortot és pedig az aeroplan kalapot. Csakhogy, ami még borzasztóbb ennél, amire huzánk eljut ez a szertelen divat, addigra már ott kiábrándultak belőle és a mi férjeink bosszankodhatnak rajta — és tágra nyithatják orszonyüket. Az asszonyok pedig olyan órága holmiban járnak, ami már akkor nem is divatos.

Ebből is láthatják olvasóink, hogy mi is nagy szükségük van a magyar asszonyoknak olyan tanácsadóra, amely nemcsak hogy megismerteti velük az új divatot, hanem nyíltan és őszintén meg is mondja, hogy érdemes-e követni, vagy pedig várják meg a legközelebbi híreket, mert ez, vagy amaz a divat csak muló hóbort. Ilyen divatlap pedig, — amely még rendkívüli olcsósága révén is arra van hivatva, hogy a legszélesebb körökben elterjedjen — csak egy van és ez «A Bazár», amelyet közönsége bizonyára nem ok nélkül nevezett a divatlapok királyának.

A Bazár mindig közli a legújabb divatu ruhák és kalapok stb. modellképeit, de azonsívtól, hogy világos utasításokat ad, azok kivételére nézve, még hasznos tanácsokkal szolgál arra vonatkozólag is, hogy mikép öltözködjünk, ha divatosan, de egyuttal célszerűen is akarunk öltözködni. Nyol ezenkívül micsoda páratlan értékes kedvezménynyel szolgál és még mennyi hasznos ismerletést közöl a háztartás és gazdaság minden ágáról és végül, hogy milyen értékes a szépirodalmi melléklete, arról minden olvasónk meggyőződhetik, ha mutatványszámot kér a «A Bazár» kiadóhivatalától (Budapest, Dohány-utca 16—18.) Előfizetési ára egy féltre 2 frt.

Egy pompás ajándék. Tíz angolvaszon díszkötésű regényt, melynek bolti ára 15 forint, ingyen adunk, csupán a bekötésért való némi hozzájárulás fejében kérünk mind a tíz kötet után 95 krt. ha előfizeti fél évre 2 forinttal a „BAZÁRT.” Ezen lap szépség és kiállítás tekintetében bátran a divatlapok királyának nevezhető.

Automobil-Béret!

Elegans luxus-automobilok bérelhetők soffórral, órákra, hónapokra, napokra, sőt évekig. Megrendelések telefonon, vagy levelel. Székely, Angol kavház. Telefon 5—32. Található reggel 8—10, délután 2—3, vagy este 6—8 óra közt.

KÉZIMUNKA: GOBELINEK: Himzőanyagok és szövetek szabott gyári árakban. Kérjen nagy képes arjegyzéket. Telefon 109—06. BÉRCZI D. SÁNDOR Budapest, VII., Dasseffy-utca 5. sz. saját áruházában. Intézeti kelengyék részére himzett és szövött monogramok, betűk és számok rendkívüli nagy választékban.

Szabadalom értékesítés. Gabler Webstüble Aktiengesellschaft Baseli stg a 28432. számú «Készülék új csévéknek a vetélőbe munkaközben való bevetésére» című törzsszabadalom és a 30663. sz. és «Készülék új csévéknek a vetélőbe munkaközben való bevetésére» című törzsszabadalom tulajdonosa magyar szabadalmi nyilatkozatba vételek alapján magyar szabadalmi engedélyt kért. A szabadalom tulajdonosa hajlandó szabadalmát ingyen el is adni, gyártási engedélyeket adni, vagy más a szabadalom kivételére vonatkozó megfelelő javaslatokat elfogadni. Bővebb felvilágosítással szolgál a Szabadalmakat Értékesítő Vállalat (Pásztor cég) Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.

KÜLÖNFÉLÉK.

Fekete-rigópár.

Fekete-rigópár
Fészket rak az ágra,
Esküt mond a legény,
Csókot ad a lányka.

Fekete-rigópár
Fészket el se hagyta,
Az a szegény kis lány
Az esküt, a csókot
Seh meg is siratta...!

Adorján Zoltán.

(Elfűstölt milliók.) A magyar királyi dohányjövődék központi igazgatósága most állította össze a folyó év július hó végéig eladott dohánygyártmányok statisztikáját és ebből igen érdekesen világlik ki, hogy milyen óriási összeg válik fűstté az elszívott pipadohányok, szivarok és szivarkák által. Az általános forgalomban levő gyártmányokból ez alatt a hét hónap alatt eladták: Burnót: 17.752 kilogrammot, pipadohányt 369.863 kilogrammot és 318.786.554 csomagot. 317.731.028-at tesz ki az eladott szivarok száma, a szivarkáké pedig 1.233.095.598 darabot. Lugvízkivonatból 10601 darabot adtak el, az általános forgalomban levő havanna-szivarokból pedig 32.900 darabot. A belföldi különlegességi gyártmányokat képező burnótokból 47 kilogrammot, pipadohányokból 153.772 kilogrammot, szivarokból 10.416.125 darabot, szivarkákból pedig 55.751.399 darabot adtak el. Pénzértékben az általános forgalomban levő gyártmányokból 68.337.289 korona 13 fillért vettek be, a belföldi különlegességi forgalomban eladott gyártmányok pénzértéke 6.729.481 korona 60 fillér, külföldi különleges gyártmányokért pedig 1.351.383 korona folyt be. Összesen 76.418.153 korona 73 fillér értékű dohánygyártmány fogyott el az elmúlt hét hónap alatt. A múlt év ugyanazon időszakában 73.827.272 korona 18 fillért tett ki ez az összeg s így az idén 2.590.881 korona 55 fillér többlet mutatkozik.

(Ósrégi posta-okmány.) A berlini postamúzeum egy nevezetes okmányval gazdagodott legutóbb, amely még Kr. e. III-ik századból való. Ptolemaeus Philadelphus korabeli (259-253 Kr. e.) Hibe-Popysus ez az okmány, amely első bizo-

nyítéka annak, hogy Egyiptomban a görögök uralkodása idején már rendes állami postaintézmény működött és a Nilus mentén postajáratokat tartott fenn. Érdekes ez az okmány azért is, mert általa bepillantást nyerünk a 2150 év előtti postaintézmény kezelésében. Ezt a papyrust, a magyar posta nyelvén, szakszerűen „óralevél“-nek vagy „átadó jegyzék“-nek nevezhetjük. Az egyiptomi postai óralevél zárt levélsomagok átvételének és továbbításának adatait tartalmazza, és öt, különböző állású postatisztviselő aláírása látható rajta; ezek voltak az úgynevezett „járat-kisérők.“ Szövege magyar fordításban így hangzik:

„16-ikán N. N. átadott Alexandrosnak 6 darab levélsomagot és pedig: Ptolemaios király részére 1; Apollonius pénzügyminiszter részére 1 levélsomagot és 2 levelet, mely a levélsomagra volt ráerősítve; Antiochos részére 1; Menodoros részére 1; Ehel (-)os részére 1 darab levélsomagot, de valamennyit egymáshoz, egy kötegbe kötözve. Alexandros 17-én az egész postát átadta Nikodemosnak. Reggel újabb Phoinix, a macedóniai Herakleitos fia, átadott Amion-nak egy levélsomagot és Phianiasnak kifizette zsoldját. Amion a csomagot Theochrestosnak adta át.“

Es így tovább. Az átadás időpontja mindig pontosan van rájegyezve, természetesen csak órák, de nem percek szerint, amint ma történik. Tanuskodik még ez az okmány az elefántvadászati hivatal főnökének, Thesgenes pénzügyi felügyelőnek, Zoilosnak, a hermopolisi állampénztár igazgatójának, Dianysos forgalmi felügyelőnek, a közmunkák felügyelőjének st. átadott levélsomagokról is. Ezek az adatok a papyrus hátoldalán olvashatók, míg elülső részén egy nagyobb uradalom számadásai láthatók, de az itt szabadon maradt rész ismét postai följegyzéseket tartalmaz, amelyek Theogeres pénzügyi felügyelő részéről Apollonius pénzügyminiszterhez intézett levélről tesznek említést.

A papyrust két évvel ezelőtt fedezték föl és csak most került a berlini posztamúzeum birtokába, ahol a fény romboló hatásától zöld függöny védi.

(Híres lovak.) Néhány nappal ezelőtt feltűnést keltett az a hír, hogy Liverpool városában lómuzeumot akarnak alapítani, amelyben valamennyi híresebb versenyló csontvázát kiállítanák. Az ilyen múzeum alapításának az eszméje csöppet sem új, sőt a stockholmi arsenálnak van egy külön osztálya, amelyik egyebet sem tartalmaz, mint Wasa Gusztávótól kezdve valamennyi svéd királynak a lovát kitömött állapotban, amely tehát máris egy

kisebb aranyu hippológiai múzeumnak tekinthető. Berlinben a Hohenzollern-múzeumban Nagy Frigyes „Condé“ nevű lova látható kitömve és teljes díszfelszereléssel. A régi korban egyes lovak még ennél is nagyobb tiszteletben részesültek. Nagy Sándor „Bukephalus“ nevű lova tiszteletére a Hydasszes folyó mellett várost alapított, amelyet Bukephaliának nevezett el. Rómában egy „Andraemon“ nevű versenylónak szobrot emeltek és ugyancsak szobor hirdette sokáig „Voluces“-nek, Antonius Verus csatolójának az emlékét is. Ki ne hallott volna azonkívül „Incitatus“-ról, Caligula császár lováról, amelyet a császár konzullá nevezett ki és márványistállóban tartott, ahol aranyjászolból ette a zabot és drága szőnyegekben feküdt! Híres ló volt a „Gazella“ is, amelyen III. Balduin jeruzsálemi király lovagolt. A régi krónikákból még egész sereg híres lónak a nevét lehetne kibüngészni, úgy hogy egy esetleges lómuzeum nem is lenne olyan nagyon különös, mint amilyenek első hallásra tetszik.

(Miből áll az ember?) A Royal Magazine érdekelhetővé kívánja tenni, hogy voltaképpen miből is áll az a hamu, amelyből lettünk s amivé leszünk. A tudományos kémia régóta tisztában van e kérdéssel, de szemléletesebb képet mégis csak az idézett lapban író francia tudós ad róla.

Ezer közönséges tyuktojás körülbelül ugyanazokat az anyagokat tartalmazza és ugyanabban a mennyiségben, mint egy közepes terméki ember. Ha ezeket az anyagokat széjjelválasztanók szénsavvá, hidrogénné és oxigénné, akkor egy léggömböt annyira megfújhatunk, hogy az egy közepes alkatú embert kényelmesen elbirna. Hogyha azonban e gázokat világítási célra kívánnók fölhasználni, akkor félkilométernyi hosszu utvonalat néhány órán át megtudnánk világítani, amennyiben tizenyolc korona értékű világító gáz birtokába jutnánk. A széntartalmu anyagok, melyeket az emberi test tartalmaz, mintegy tíz kilogrammnyi súlyra rugnak. Ezekből több mint háromszáz darab szerűzet lehetne előállítani. Vas annyi van az emberi szervezetben, hogy hét közepes-nagyságu patkószeget lehetne belőle előállítani. A bennünk lévő foszfor elegendő volna nyolczszázhuszezer gyújtó fejének előállítására, mivel összes sulya körülbelül hatszáz grammot tesz. Ugyanennyi mennyiségű foszfor egyébként teljesen elegendő volna ötszáz ember másvilágra küldéséhez. A szervezetben lévő zsírsavakból hat kilogramm zsír volna kivonható, vagyis kerekén hatvan gyertya. Konyhasó husz teáskanálnyi van bennünk.

A RENEGÁT

— EREDETI REGÉNY. —

HÍRTA: DÉRI GYULA.

88

A herceg észreveszi Kamillt s magához inti. Kamill aztán a rendőrtanácsos szavaiból gyorsan megérti, hogy miről van szó? Amit ő készített elő: Ponthieu házában lefoglalták a fegyvereket.

— A rendőrség már régtől fogva felügyelet alatt tartja e gyanus helyiséget, folytatja elbeszélését a tanácsos. Az összeesküvők azonban nagy elővigyázattal éltek s heteken át el tudták vonni magukról a figyelmet. Ma végre rajtavesztettek. A főczinkost el is fogtuk. A legügyesebb rendőrök ellenük kiküldve, annak állóközben sikerült behatolni a titkos helyiségekbe, ott mindent megfigyelt s ma éjjel jelentést tett tapasztalatairól. Ha egy félórával korábban jár, elfoghattuk volna az egész csapatot. Így azonban meg kellett elégednünk azzal fenséggel, hogy egy titkos fegyvertárat fedeztünk fel, legalább fél millió puskával s kiszámíthatatlan mennyiségű löporral. A háznak kettős pinczéi voltak fenséggel: ha a rendőrség nem elég éber s körültekintő, üres kézzel térhettünk volna vissza.

— Ön is jelen volt a fogásnál — kérde a herceg.

— A dolgot úgy intéztem, fenséggel — folytatta a tanácsos — hogy megbízottam közvetlenül nekem tegyen jelentést. S pedig meg egyezésünk szerint egyenesen a rendőrfőnöki palotába, hol ma éjjelre én voltam szolgálattelen. Így történt fenséggel, hogy az ügyet magam fejezhettem be.

— S miféle ember az, akit elfogtak? kérde ismét a herceg.

— A Lázár-utcza kilenczedik számú ház tulajdonosa, s mint a jelek mutatják, valószínűleg az összeesküvés feje is. Egész háza

arra volt berendezve, hogy a forradalom fészke legyen. Az utcára tágas korcsmája van, melybe ezrével járnak a munkások. Ugylátszik a csőcselék ott fegyverezte volna föl magát a fölkelés idején. Az elfogottat Ponthieunek hívják. Megátalkodott, vakmerő ember, aki a rendőrök ellen valóságos harcot vívott; úgy kellett lelőni, kockáztatva azt, hogy meghal, pedig életbenmaradását nagyon fontos érdek követeli. A lövés azonban szerencsére nem föltétlenül halálos; az orvos azt állítja, hogy a sebesült négy-öt napig valószínűleg életben marad, sőt az sem lehetetlen, hogy tovább is.

— Ki lehetett hallgatni?

— Az orvos tiltakozott ugyan ellene, mert a sebesült többször vért hányt, én azonban az állam érdekeit nem tehettem ki semmiféle veszélynek s jegyzőkönyvet vettem föl vele.

— S mit vett ki belőle?

— Fájdalom fenség, egyetlen szót sem. Megtagadott minden fölvilágosítást. A lenyegtelésekre szemünk közé nevetett.

— — — S Kamillnak mindezt hallani kellett! Ponthieu halálos sebben vonaglik, egy kiüntetésre vágyó rendőr hóhéri kezei között! Aki dicsekszik vele, hogy a vért-hányó, átlőtt embertől vallomásokot akart kicsikarni. Vajjon mit tehetett vele valójában, ha ennyit meg mer vallani? Ugylátszik, még sem megy minden olyan simán, mint ahogy ő kigondolta. A vakmerő játékkért kegyetlen bosszút áll a sors, mindjárt kezdetén. A véres áldozatok s a jóvátehetetlen bűnök száma mint szaporodik! Greppót követi Ponthieu! S ki tudja, vége van-e már? Nem lesznek-e többen is? Kamill összeborzad. Szörnyű gondolatnak is — ez mind az ő sikerét jelenti! Greppóban meghal az egyetlen vetélytárs, Ponthieuban az egyetlen tanu, kitől egyaránt félhetett, ha fogva van, s ha szabadon marad. Hiszen ha gyanut merit abból az éjjeli szóváltásból ott az utcasarkon, s kibeszéli, hogy Du Charras Kamill neki előre megmondta, mit fognak tenni a

rendőrök! — Nem mindenki megtudhatná abból, hogy ki lehetett a följelentő? . . . Most már nem fog gyanakodni, nem fog váddal előállani, vallani sem fog — csöndes ember lesz nagyon.

A végzet keze az, mely belenyúlt az események szálai közé: Kamill érzi, hogy most már nem ő az ur többé az akarata fölött. Őt magát is megragadta valami láthatatlan kar és viszi, taszítja mindig előbbre. Hová? Meddig?

Még az a nyomorult ember, aki dicvágyból eltagadja, hogy följelentés után indult s most következetesen állítani fogja a világ előtt, hogy a sikerült fogás az ő kizárólagos érdeme, — még az is neki tesz szolgálatot. Kamillnak egy pillanatban kedve volna a szeme közé mondani: Hazudsz gazember! de nem szólhat; a hasznát, amit gassága hajt, ajándékképpen kénytelen elfogadni, s még örülnie kell, hogy az a láthatatlan kéz, nemcsak az akadályokat hátrálja el előle, hanem a léptei nyomát is eltakarja a háta mögött.

Van-e, akit e misztikus erő beavatkozása meg ne döbbsentene? Mikor a büszke ember eszközévé válik egy ismeretlen, csodás hatalomnak, mely elemi erővel zuz és tipor össze utjában mindent: nem jut-e olyankor eszébe, hogy a félelmes, legyőzhetetlen szövevényes egykor még ellene is fordulhat? A megfoghatatlan sikerek után nem következhetik a megfoghatatlan bukás? Az óriás elsiklik egy szalmaszálon, mint más, de ami a törpének játéka, neki nyakát szegi. S aki a végzet kezébe adja magát, nem helyesen tesz, ha leszámol ezzel? Világokat ronthat és teremthet, megostromolhatja az eget és a poklot veszélytelenül — hanem azt a szalmaszálat vajjon ki fogja-e kerülhetni?

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK

Szombaton, 1909. október 9-én.

Nemzeti Színház Magyar Színház

Kiskirályok. Vigjáték 4 felvonásban. Irták: Abel Hermant, Ford, Balthaz...

A szűz. Házassági komédia 6 képben. Irták: Hárvány Lajos és Leungyel Menyhért.

M. kir. Operaház

A walkür. A „Nebelung gyűrűje” zene-dráma-trilógia első része 3 felvonásban...

Vígyszínház

Buridán számara. Vigjáték 4 felvonásban Irták: Fiers és Caillavert, Ford, Molnar F.

Király-színház

... a csók! Dajkák 3 felvonásban. Irták: Pasztor József, zenéjét Bródy Miksa...

Várszínház

Szerelmi keringő. Operett 3 felvonásban. Kezdeté fél 8 órákor

Uránia-színház.

Zárva

Főv. Városi Színház

Szerelmi keringő. Operett 3 felvonásban. Kezdeté 1/3 órákor

APULLO-PROJEKTÓGRAF

A király és a kard. A trollháti vízesés. Az amatőr detektív. Egy alkoholista megtérése.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége Révai-utca 18. sz. TELEFON 14-22. Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor

STEINHARDT-MULATÓ

Rákóczi-ut 63. Telefon 54-23. 9 órákor: Ma és mindennap 9 órákor: CSINGLINGI! Bohózat, irta: Günter és Tauszig, ford. Steinhardt.

ROYAL ORFEUM

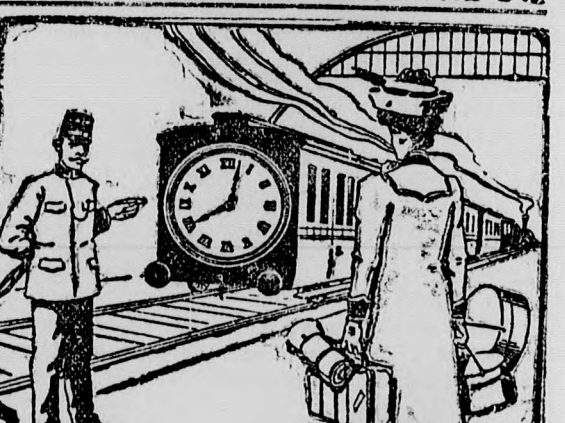
ERZSÉBET-KÖRÜT 31. TELEFON 110-22. Minden este 8 órákor BARRISON LONA mint Kukorica János. La belle Olido a Polies Bergeres csillaga.

ÖN BÉREL

egy ócska zongorát vagy pianót és KIDOB havonta 12 vagy 16 korona kölcsönjél, végig pénzt kiadta, zongorája nincsen. HAFIZET havonta 20 koronát, kap egy kiváló gyártmányu, legmodernebb ércpánczéllal készült új zongorát...

BORHEGYI BORVIZ

SZIKLÁBÓL FAKADÓ TERMÉSZETES GYÓGYÁSVÁNYVIZ. LITHIUMTARTALMÚ. HUGYHÁJTÓ. TIZ PALACKOT MÁR HÁZHÓZ SZÁLLITUNK. FÖLERAKAT: MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI és KIVITELI RT. BATHORY-U 5. TELEFON: 162-84.

Fővárosi Orfeum

Waldmann Imre igazgató. VI., Hagymező-u. 17. A műsorok műsora. Jos. Sabel. — Mac. Bans. — Lesslie. — Brothers. — Jean Paul stb.

PARISIANA ORFEUM

Igazgató: Lakner Lajos. Telefon 161-45. Ma és minden este 1/9 órákor Kállay Jolán vendégfeléptével MARYA látványos keleti operett. — Az erkölcstelen lakás, bohózat.

NAGY ENDRE CABARETJA

Andrássy-ut 69. (MODERN SZINPAD) Telefon 93-16. CHANTECLER Ponty 10-kor törvény. Az új kávéház Garvaly Andor drámája. Az új kávéház Teljesen új magánzámok, szinpad, tréfák, darabok.

BUDAPESTI CABARET BONBONIERE

Teréz-körút 28. Telefon 52-88. Bálint Dezső igazgatása alatt. Minden este 9 1/2 órákor Weiss Pepi új műsorral, Louise Bauhofer, klasszikus táncok. — Puci nősül. — Miniszterelnács — A jó párt, azonkívül 20 új kuplé, tréfa, szatíra stb. stb.

Alkalmi Butoráruház

Legolcsóbb bevásárlási forrás butorok, garnitúrák és szőnyegekben! BALASSA és RÓNA " butoráruház " Budapest, VI., Eötvös-utca 17. sz. (Andrássy-ut sarok.)

Lekésett!

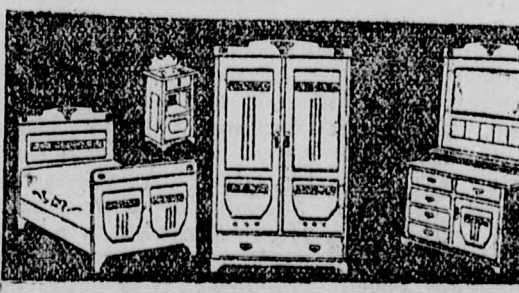
mert nincs jó órája, pedig megbízható, pontos járása órák POLGÁR KÁLMÁN műfőrásnál BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRÜT 29. szám részletfizetésre is vásárolhat szigorúan szabott áron. Javítások és vidéki megrendelésekre különös figyelem! Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték

VSZTOJKAI

A LEGKIVÁLÓBB LUGOS SÓS SAVANYÚVIZ. GÉGE ÉS TUDÓHURUT ELLEN LUKORBETEGSÉGEKNÉL SPECIFICUM. TIZ PALACKOT MÁR HÁZHÓZ SZÁLLITUNK. FÖLERAKAT: MAGYAR ÁSVÁNYVIZ FORGALMI és KIVITELI RT. BATHORY-U 5. TELEFON: 162-84.

Újrendszerű butorhitel!

Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a t. butorvásárló közönségnek a legnagyobb kedvezményt nyújthatjuk. Hitel esetén készpénzárakat számítunk, mert előkelő bankszövetkezeteink lévén a vevő tartozását nekünk a bank azonnal folyósítja. Kamat fejében csupán 6% fizetendő 1/4 évenként mindig csak a bátralekos csökkenő tartozás után. (Részjegy vagy mellék költség nincs.) Törlesztés minden 100 kor. után havi 3 korona vagy 100 " " 1/4 évi 9

Balázs és Társa butorraktára Budapest, VI., Révay-utca 3., a Foncière-palota mellett.

„Matteine” vállalat 6 óra alatt végleg kiirtja poloskáit egy évi jótállással Videkre gép és Király-u. 16. Telefon 161-38. anyagszállítást

NE MENJEN EL ESTE GONO NÉLKÜL!

Eredeti tubus (utasítással) 30-szori használatra 2 kor. 5 kis tubus dobozban (utasítással) 50-szori használatra 3 kor.

A GONO-kremit előzetesen használva, a legbiztosabban meg van védve az összes nemi betegségek ellen. Használata tiszta, egyszerű és kellemes. Főraktár: Török József gyógyszerháza VI., Király-utca 13. szám. Kapható minden gyógyszerháza és drogériában.

Szállítási hirdetmény

A polai cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnoksága 1910-ik évi szükségleteinek biztosítására az alábbi sorszámkokba beosztott anyagok szállítására általános pályázatot hirdet:

Sorszám II. Festékek	Sorszám XVI. Kaucsuktárgyak
III. Tisztító vatta	XVII. Sárgarézkötegek, sárgarézrudak sárgarézlapok, sárgarézdrot
IV. Hőráruk	XIX. Zvilhvászson munkásruhák számára
V. Repceolaj	XX. Vékony kötélfajták, valamint hasonló kendergyártmányok.
VI. Lenolaj	XXI. Göngyölegszertlen és kábelszeretlen vert kötélfajták
VIII. Közönséges mosószappanok, gyertyák parafin és stearinból	XXII. Spárpa, kátránytalan kenderből
X. Eszetek és kefék	XXIV. Acélróttómlők
XI. Faszén	XXVII. Nyerskendertómlők.
XIII. Kötegek, drót, budog, szeg és réz	
XIV. a. Vörösréz csövek	
XIV. b. Sárgaréz csövek	
XV. Kötegek, surlóbádóg, beszegő bádóg öntött fémről	

Az egyes eladásra kerülő cikkekre, a szükségeltető mennyiség, minőség és szállítási határidőt illetőleg az ajánlati minta és a föltételi füzet adatai mérvadóak.

Az ajánlatok legkésőbb f. évi november hó 2-ig a polai cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnokságánál benyújtandók.

Ajánlati űrlapok beszerezhetők, illetve megtekinthetők a cs. és kir. közös hadügyminiszterium irodáigazgatóságánál, a bécsi tengerészeti osztálynál, a polai tengerészeti arzenál parancsnokságánál, a triesti tengerészeti kerületi parancsnokságánál, a budapesti tengerészeti detachemet parancsnokságánál, valamint Ausztria-Magyarország minden kereskedelmi és iparkamarájánál, továbbá a Villachi városi tanácsnál és a bécsi osztrák, valamint a magyar kereskedelemügyi miniszteriumnál Budapesten.

Pola, 1909 szeptember havában.

A polai cs. és kir. tengerészeti arzenál parancsnokságától.

Hol van a gyermekek barátja a Tányértalpu Koma?

A gyermekek barátja a TÁNYÉRTALPU KOMA az októberben meginduló új negyedében kezdi meg világraszóló utazását

A repülőgépen Lathammal átrepül a tengeren, Zeppelin-nel elmegy Berlinbe, Bliozottal eljön Budapestre és Az EN UJSÁGOM-ban meséli el mulatságos kalandjait.

Az En Ujságom kiadóhivatala Bpest, Andrássy-ut 10.

Előfizetési díj: Negyedévre . K. 2.50 Félévre . . K. 5.-

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve. AUFRECHT és GOLDSCHMIED

Budapest, VII., Rákóczi-út 30. ajánlja Pieper Nikolas Automata pisztolyt. Csak elsőrangú gyártmányokat tartunk raktáron.

A Browning-pisztoly tökéletesítése 8-35 mm. Browning-patronok használatára készült. Legfőbb előnye, hogy szabadkézzel minden szerszám nélkül egy fogással szétszedhető, ennek következtében tisztántartása és kezelése sokkal könnyebb. Baleset, egy pontosan működő biztosíték következtében, mely a kakasra irányul, ki van zárva. A mellényzsebben elfér. Ára 80 korona. Havirészlet 4 kor. 12 havi egyenlő részletre 72 korona.

Levegőgond és hosszánk beküldendő.

Megrendelési ív. Aufrecht és Goldschmied cégnél Budapest, VII., Rákóczi-út 30. szám.

Ezennel megrendelem Pieper Automata-pisztolyt... koroná árban, szétbontva... kor. havi részletekben... tól kezdve. Budapestben, Aufrecht és Goldschmied cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket magam viselem. Három havi részlet elmulasztása az egész hátralékot esedékessé teszi.

Lakhely: Kelet: Név és foglalkozás: Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

Hirdetések felvételnek a kiadóban. VI., Eötvös-utca 32. sz.

958. sorozat Bon 028. szám
Polgár Sándor
 m. kir. szab. nyert orvosi mű- és kőszerezés
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. sz.
 köteles ezen utalvány beküldése mellett minden megrendelőnek 15%, azaz tizenöt százalékos árkedvezményt adni az ered.
F. Bergerand fils,
 párisi különlegességek
 (óvszerek) gyártmányából. Kimerítő képes árjegyzék díjmentesen, zárt levelekben küldeték.
 Kivágatott az „Egyetemes”-ből. 25705

Titkos betegségek
 gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szorzott kórházi tapasztalatai alapján
Dr. KAJDACSY
 v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.
 Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít lúgyosfolyást, hólyagbaj, sebeket, bűjakort (syphilis), bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősöbknél is, önfertőzést és annak utóbajait, ideg- és háterincsbajot, valamint minden női bajokat.
 Rendel d. e. 9 órától d. n. 4-ig és este 7-8-ig.
 Budapest, VIII., József-körút 2. szám.
 Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik. — Levél útján is biztos gyógyszer.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!
JEGYGYÜRÜK, NŐSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK
 A LEGELŐNYÖSERBEN
POLGÁR RÁLMÁN
 ÉRSZERESZÉS MŰVŐRÁS
 üzletében szerezhetők be
 BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.
 VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK
 ÁRJEGYZÉK 20 00 RAJZZAL INGYENES BÉRMENTVE

EL és B végig pénzét ET Vártnánu, leg-songorát lit kezest, nem mégis tulaj-liberális módon

ársaság si telepén. on- és művés- rut 1/a. (ia közelében.) legkülönbebb. yelőre csak nek.

ORVIZ TES GYÖGY ALMÜ.É ITUNK. KIVITELIRT : 462-84.

29. szám ásárolhat szigo- szabott áron. Os figyelem! tve küldeték

VIV ANYUVIZ ELLEN LIFICUM) LLITUNK

VITELIRT 2-84.

at, bu- kedvez- mitunk, a vevő lyósítja. mindig enő tar- vagy s.) korona tőkben. est,

re gép és szállítást

Hirdetés rovataban minden szöveges beiktatása közönséges postai befutóval 4 fillérrel, kompakt beiktatással 6 fillérrel díjazandó.

KIS HIRDETÉSEK

Hirdetés rovataban minden szöveges beiktatása közönséges postai befutóval 4 fillérrel, kompakt beiktatással 6 fillérrel díjazandó.

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban. Budapest, V., Báltvány-utca 6-C. 82

Pénzt rögtön
butorra, zongorára, varrógépre, kerékpárra, könyvekre és kereskedelmi árukra, ha azokat száraz, tiszta raktárhelyiségekbe bizományba beraktározza
Tauber
VI. ker., Eötvös-utca 6/B. TELEFON 84-33.

BUTOROK
háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda-berendezések, réz- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök, valódi angol bürger-nitúrák eladása s vétele
Wechsler Karolyné
VII., Király-utca 23. I. em. Kazinczy-utca sarkok.

Pótvizsgálatra
javítóra, pótvizsgálatra, bármilyen vizsgálatra előkészít: «Szűkei Tanfolyam» Garay-utca 5. II. 12/a.

Réz és vasbutor
gyári áron, réz hálószoba berendezések a legújabb amerikai módszer szerint készíttve és férgmentessé tételének egyedül gyárossan legolcsóbb gyári áron ajánl **Weiss Jakab**, Budapest, Andrássy ut 77. (bejárat Rózsa-utca-ban.) 27644

Csemegeszlőt
remek szép nagyszemű cheselasat muskotályval, vagy válogatott legjobb ószi barackot 5 kilót 2 1/2 koronáért, zamatos körtét, legfinomabb asztali vagy téssalmit, édes besztencet szilvát 2 koronáért szállít **Küster J.** szőlő- és gyümölcs Kiskunhalas. Telefon 110-08. 9984

Pénzelőleget
azonnal nálam bizományba beraktározott butor, zongora, varrógép és kereskedelmi árukra. **Tauber Armin** Tauber és Társa cég, Baross-tér 17. 27827

Parlamentari
gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiá tanárok által oktatott szaktanárok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits János 1863-ban. Biztos állásbiztosítás. Nyitva szep. 1-101 júl. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. előbb Gyár-utca 4.) Címre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája íróképzésekkel s más hirdetésünket utánzó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64-63. — Előiratások egész napon át.

Pénzszekrények
és amerikai irodabutorok, használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít **Hirsch és Társa** Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 19. sz.

Gyümölcsfa
díszfa stb. árjegyzékkel ingyen szolgál **Weber faiskola** Békásmegyeren.

Csemegeszlő
fél elraktározott postakosaraként 2.80, mázsánként kósárral 42 K., tére előlő csemegemalma, császárkörte és óriás birsalma postakosaraként 2.40 mázsánként 24-30 koronájával zöldpaprika, ugorka 2.20, paradicsom 1.40 mázsáját 14 koronájával előleg beklüdtéssel. Gyümölcskivitel, Csongrádról.

Ószi barackot
étkezésre és befőzésre postakosaraként 2.20 koronáért szállítja Gyümölcskivitel Csongrádról.

Baracklekvar
mézdes különlegesség kilogramm 2.40, cukorédes szilvalekvár 1 K. Papírheju újdió postakosaraként 2.80, kisüstön főzött hamisítatlan barackpálinka 5 kgos de nyonban 11 K., téli csemegemalma, zamatos körté, remek birsalma postakosaraként 2.40, mázsánként 24-30 kor. Nemesfaj téli csemegeszlő postakosaraként 2.40, mázsánként kósárral 40 K. előleg beklüdtéssel Szabó Csongrádról.

Rekedtség
Biztos és kellemes orvossága a Réthy-féle cukorka, 60 fillérért mindenütt kapható. 26708

Ingóságokat
értékesítő és beraktározó vállalat Rákóczi-ut 19. bejárat a Szentkirályi utcából. Készpénzlelővel beraktároz bármilyen ingóságokat, berendezéseket mintaszert raktárba csekély díjazásért értékesítés céljából vagy anélkül. Telefon 110-08. 9984

BUTOR
30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek-tere 3 félemelet. Vétel és eladás
használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek mahagoni és palisander butorok, uri szobák, angol bürger-nitúrák és szalonbutorok, keleti — szőnyegek, csillárok. — Telefon 492-13.

Pénzkölcsönt
4 1/2, 4 3/4, 5 és 6% alapon földbirtokra, jövedelmű, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén levő bérházakra I., E., III., helyen 15-60 évig törleszthető. Személyhitel tisztviselőknak gyorsan eszközöltetik.
HOFMANN JAKAB bankbizományi iroda, Budapest, Teréz-körút 1/a.

Brilliantot,
aranyat, ezüstöt, órákat és régiéket vászok és eladók. Kertész ékszerész Budapest, VII., Király-utca 85. szám. — Telefonszám 95-48.

zongorát, pianinót, ozimbalmot, hegedőt
Készpénzben árakon a legújabb rendszerű **bankhitel** után kizárólag csak **REMÉNYI** nagy magyar hangszertelepén **Prospektus és árjegyzék** ingyen. 44 Budapest, Király-u. 58.

Ingyenes gépirás-tanítás.
Kedvezményes magyar, német gyorsírást-oktatás. A „Stenografia” Országos Gabelsberger magyar, német gyorsíró- és gépiróiskolában okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai tanárok vezetése alatt hatvanéket új gyorsírást, gépirást és sokszorosító tanfolyamok nyílnak. Kereskedelmi tanfolyamok: egyszerű és kétféle könyvtel kereskedelmi számlán, levelezés, fogalmazás, helyesírás és szűrés. Díjtalan és biztos állásbiztosítás. Tanórák reggel 8 és este 9 óra között. A gyorsírás sürgős esetben egy hónap alatt is megtanulható. Külön órák. Sokszorosító és másféle irodai írásmunkák leírása és sokszorosítása a legkedvezményesebb feltételek mellett. Beiratások naponta vannak az intézet helyiségében kizárólag: Rákóczi-ut 60. I. em. Az intézet ismert elnevezéssel újban megújított módon utánozzák. Tájékoztatót szívesen küld az igazgató. 26708

Tankönyveket és Segédkönyveket
vegyen Magyarország legrégebb és legnagyobb könyvkereskedésében **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságál Budapest, VI., Andrássy-ut 21. Itt kapható az elemi-, polgári-, közép-, felsőbb leány-, kereskedelmi- és magániskolákban s a szakiskolákban használatban levő minden tankönyv és segédkönyv a legújabb kiadásban. Postai megrendelések a beérkezés napján azonnal elintéztetnek. A kiadásunkban megjelent összes tankönyvek jegyzékét kívánatára készséggel megküldjük. **LAMPEL R.** könyvkereskedés (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

Kocsi árusarnok
VII., Rákóczi-ut 73. sz. Magyarország legnagyobb kocsiraktára Árjegyzék ingyen és bérmentve. 26898

Ajtók és ablakok
régli és új vasrudonyok teljes vasalással. Kapuvás rácsok, kerkerítések, keramillapok, kehlhelmi lapok olcsón kaphatók
Kelemen Mór épület-bontás vállalkozó Budapest, Nádor-u. 72-74. Előzetes Visegrád-u. 27.

Zálogcédlőkhöz
veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem.
Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utca sarkán. 27552

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása
háló-, ebédlő-, szalon-, uriszoba és irodai teljes berendezések. — Dus raktár szőnyegek, függönyök, toritók, csillárok, vas- és rezbutorokban.
GROSZ SÁNDOR és Társa Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. szám, exaltó Gyár-utca. Telefon 14-38.

+ Szövénység +
Az egyedül eredményes kísérlet háziaszer a dr. William Bartley tanár amerikai erőtáp-pora. Szövénység tartós, szép telt testidomokat nyerne. — Hölgyek remek keblét. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jóállást. Verségenység, gyengesség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknél nélkülözhetetlen tápszer. Kiváló: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Készülő levelek minden országban. Dolgozatok 1 ir 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11, E/1.

Remek téli-almát
24 koronáért szállít, ingyen csomagolással, utánvétellel, bérmentve! **Dácsák, Felsőbánya.** 2625

A szemérem elleni bűncselekmények.
TANULMÁNY AZ ANYAGI BÜNTETŐJOG KÖRÉBŐL
Írta: dr. HALÁSZ ZOLTÁN budapesti ügyvéd.
Halász Zoltán dr., a kiváló kriminológus, emorandóval érdekes és felelős hasznos utolsó munkája nemcsak jogász körökben, hanem a művelt laikus közönség között is méltán kelt figyelmet. Akik a nem élet körébe tartozó cselekmények jogi elbírálása felől kimerítő tájékoztatást kívánnak nyerni, azok a kiváló hasznos tervek között sem találhatnak ehhez fogható kimerítő és alapos munkát.
A KÖZEL 450 OLDALRA TERJEDŐ KÖTET ÁRA 10 KORONA.
Megrendelhető úgy a kiadóhivatalban (VII., Rákóczi-ut 54. sz.), mint minden hazai könyvkereskedésben.

Kocsiraktár
VII., Rákóczi-ut 73. sz. Magyarország legnagyobb kocsiraktára Árjegyzék ingyen és bérmentve. 26898

Ajtók és ablakok
régli és új vasrudonyok teljes vasalással. Kapuvás rácsok, kerkerítések, keramillapok, kehlhelmi lapok olcsón kaphatók
Kelemen Mór épület-bontás vállalkozó Budapest, Nádor-u. 72-74. Előzetes Visegrád-u. 27.

Zálogcédlőkhöz
veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetem. **SCHILLER IZIDOR** ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 2. szám.

Singer női varrógép
27 forintért hajt 40 forintért. centrálbont 48 forintért. Iparosgépek Igen olcsó 5 évi jótállással szállítok, vidékre árjegyzék ingyen. **Krausz Henrik** varrógépgyári raktár Budapest, IV., Veress Fákna-u. 40. 2625. Visszateladókért árcedula.

Szabók részére
mindennemű zsinór, gömb és szabó-céllék képes nagy árjegyzékét kívánatára ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv. társ. Nagymező-utca 48.

Kállai Lajos motorgyára BUDAPEST, Gyár-utca 28. sz. Legújabb rendszerű benzínmotorokról tessék árjegyzéket kérn.

Kárpitos nyergesek
részére mindennemű kellek képes nagy árjegyzékét kívánatára ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv. társ. Nagymező-utca E. 48.

A szemérem elleni bűncselekmények.
TANULMÁNY AZ ANYAGI BÜNTETŐJOG KÖRÉBŐL
Írta: dr. HALÁSZ ZOLTÁN budapesti ügyvéd.
Halász Zoltán dr., a kiváló kriminológus, emorandóval érdekes és felelős hasznos utolsó munkája nemcsak jogász körökben, hanem a művelt laikus közönség között is méltán kelt figyelmet. Akik a nem élet körébe tartozó cselekmények jogi elbírálása felől kimerítő tájékoztatást kívánnak nyerni, azok a kiváló hasznos tervek között sem találhatnak ehhez fogható kimerítő és alapos munkát.
A KÖZEL 450 OLDALRA TERJEDŐ KÖTET ÁRA 10 KORONA.
Megrendelhető úgy a kiadóhivatalban (VII., Rákóczi-ut 54. sz.), mint minden hazai könyvkereskedésben.

Ajtók, Ablakok,
vasrudonyok, használtak és újak, bármilyen méretben és alakban, igaz olcsón kaphatók.
Wiener A. utódánál BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon 62-80.

Technikum
Mittweida.
Igazgató: A. Holz, tanár. Nagyszámú technikai tanítást adó elektro- és gépészeti műhelyek, technikusok és művezetők kiképzésére. Gazdagon felszerelt elektrotechn. és géptanulólaboratóriumok. Gyári tanuló műhelyek. 3600 hallgató a 36. iskolai évben. Program stb. díjtalanul a titkárság átadja.

Új költeménykötet!
Emlékek és Emlékezések
Írta ZALÁR JÓZSEF
: Ára 2 korona. :
Kapható: **LAMPEL R.** könyvkereskedés (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

Tapéták
a legújabb és legolcsóbb választék, szolid jó munka, csak **Lederer Ernőnél** Budapest, IV., Hajó-u. 6.

BUTOR
részletekért vagy megvásárolni tudó szűke árak és legolcsóbb díjazás feltételek mellett.
Főraktárhelyiségek szolgálatára **Liszt István** Budapest, Most IV., Kigó-tér 4. sz. butor raktárban. Több mint 500 képpel ellátott árjegyzékét bármikor 60 fillér ellen frankó elküldjük.

„Hungaria” beszélő-gépek
kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók,
Deményi és Társa Budapest, VI., Király-u. 76. Kérjen árjegyzékét